ALANKARACHANDRODAYAM

OR

SREE MAKHAVRAJA CHARITRA

BY POET

IMMANENI SARABHALINGAM NAIDU.

CORRECTED BY

CHALLAPILLA VENKATA SASTRULU GARU,

SATAVADHANI.

AND PUBLISHED BY

IMMANENI VEERESALINGAM,

THE POET'S SON.

1st EDITION 1000 COPIES.

PRINTED AT

SRI BHYRAVA MACHINE PRESS,

MASULIPATAM.

1906.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః

శ్రీ మఖధ్వజ చరిత్రము అను నామాంతరముగల

అలంకారచంద్రోదయము.

ఇయ్యది

శ్రీ మదిమ్మానేని శరభలింగ కవివరునిచే

రచియింపఁబడి

శతావధానులగు చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రులవారిచే

పరిష్కరింపఁబడి

సత్కృతికవివరుని పుత్రుఁడగు

పేరిశలింగముచే

శ్రీ భైరవ ముద్రాలయమున

ముద్రింపించి ప్రకటింపఁబడియె.

మొదటికూర్పు 1000 కాపీలు.

దీనివెల రు 0-6-0

1906.

ఉపోద్ఘాతము.

ఈగ్రంథము ఇమ్మానేని శరభలింగకవివరుఁడు తనకు సుమారు ముప్పది సంవత్సరముల వయస్సున (అనఁగా నిప్పటికి ముప్పదిమూఁడు సంవత్సరముల క్రిందట) రచియించెను. ఈయన పూర్వులందఱును మంచిమంచి యుద్యోగములుచేసి యశము నార్జించినవారు. ఇప్పటికిని ఈయన వంశపువారు సబ్ జడ్జీ యుద్యోగము మొదలైన గౌరవపదవులనందియున్నవారు. ఈయనయు నుద్యోగమువలననే కుటుంబపోషణము నొనర్చికొనియెను. ఇయ్యనఘుఁడు చతుర్థులలో నొకశాఖయై వన్నెకెక్కిన (ఆది) వెలమకోలమునఁబొడమినవాఁడు. ఈయన నిమిత్తమాత్ర శూద్రజన్ముఁడని వర్తనమే విశదీకరించును. చిన్నతనమునుండియు విద్యాసక్తమైఁ బాటువడితుదకుఁ గాశికిం జని యచట సంస్కృతభాషఁ జక్కఁగా నభ్యసించుటట్లుండ యోగశాస్త్రమున మిగులఁ గృషిచేసి యయ్యది యనుభవమ్మునకుం గూడ దెచ్చికొని తరించిన యీసత్తముని నెవ్వరేనియుఁ బ్రశంసింపక తప్పదు. ఇతఁడు సంస్కృతాంధ్రములలో నిరాఘాటమైన కవితాధారకలవాఁడనుటకుఁ గబ్బమే సాక్షి. కల్పనావిషయములోఁ దఱుచు నితరకవులననుసరించెను. అందులో మను వసుచరిత్రములయం దెక్కుడాదరమని తత్తదనుసరణమునుబట్టి యూహింప నయ్యెడిని. అనేకులాకృతిరత్నముల నాధారముగాఁ జేసికొనినవారలు కలరు. వారును మున్నటియొకరి కృతుల ననుసరించినవారే కదా? ఇట్లనాదిగాఁ గవులందఱికిని బూర్వులయనుసరణమున్నదియె, అందుచేతనే కవికర్ణరసాయనమున "చం॥ హృదయగతిన్ బురాతనకవీశ్వరులేగనివీథిలేదునేఁ। దదనుగతిన్ రచించు కృతితాత్త్వికులన్ గరగించకుండునే। మదగజరాజముల్ చనినమార్గమునన్ గడునింపునింపవే। మదగజరాజయానమదమంథరబంధురయానమానముల్॥" అని చెప్పియున్నాఁడు. ఇక్కవి ప్రయోగవిషయమునఁ గవిత్రయేతరులఁగూడ మన్నించెనని నిరుపాధిక నణప్రాసమొదలగుకొన్నిప్రయోగములు సూచించుచున్నవి. లేఖనప్రమాదములుతప్ప నీపుస్తకమునఁదప్పులు లేవు. ఇయ్యనఘుఁడు బ్రాహ్మణద్వేషము లేకయుండుటట్లుండఁ బైపెచ్చువారలయందపారభక్తిగలవాఁడనుటకుఁ బీఠికలోని ౧౧వసీసపద్యమును ఆశ్వాసాంతగద్యములును నిదర్శనములు. ఈగ్రంథమును బ్రకృతకవివరుని ప్రథమపుత్రుఁడగు వీరేశలింగముగారు నాకుఁజూపిరి. నేనామూలాగ్రముగఁ జూచి సంతసించి ముద్రణమునకై పురికొల్పితిని. ఈకవియిప్పటికి 3 సంవత్సరములకుపూర్వము (అనగా క్రీ॥ శ॥ 1903 సం॥ మేనెల 23వ తేదీ వఱకును) జీవించియున్నవాఁడు. ఇందెక్కడనేని లోపములున్నచో సంస్కర్తవిగా నూహించి మన్నింప విద్వద్వర్యులు ప్రార్థింపఁబడుచున్నారు.

11-12-06.
మచిలీపట్నము.

ఇట్లు శతావధాని,
చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి.

శుద్ధపత్రిక,

పే	ప	త	ఒ
1	8	జ్వల	జ్జ్వల
1	14	చలుఁగఙ	చలుగఙ
3	16	కాశి	గాశి
3	28	ముఖులంస్తో	ముఖులఙ్స్తో
8	27	రజిత	రజత
9	5	గరుడుని	గరుడారి
9	26	పురి	పుర
10	1	గానాయొనర్పం	గానొనర్పం
10	1	నలంకార	యలంకార
10	17	తే॥ గీ॥	ఆ॥ వె॥
11	9	పసపాడిగ	పసపాడఁగ
11	13	జిలుగు	జిలుఁగు
13	23	భావుడగు	భావుఁడగు
13	25	ఝాడై	ఝాఁడై
15	1	బలుకు	పలుకు
15	7	గ్రామ్మెలుం	గ్రాఁమ్మెలుం
16	10	చుబరి	చుఁబరి
16	17	బొదల।బొదల	బొదలఁ।బొదల
16	20	నిలుడ	నిలుఁడ
17	10	డెలసి	డెలిసి
21	4	నిర్వఘ్న	నిర్విఘ్న
22	10	పొంద పొంద	పొంద బొంద
22	27	భ్రామ్యత్సుకా	భ్రామ్యచ్ఛుకా
23	19	ధరణీశుడ	ధరణీశుఁడ
25	2	గదసెఙ	కదిసెఙ
25	3	కదసి	కదిసి
25	7	ప్రాఫుల్లా	బ్రాఫుల్లా
27	24	కనుల	గనుల
28	2	మరుం	మఱుం
29	24	మందరు	మందఱు
30	2	కమఠం	గమఠం
31	12	గంధపలి	గంధఫలి
33	5	అట్లు...నెడ	అంత
35	15	ప్రౌఢయై	బ్రౌఢయై
36	1	కదసి	కదిసి
36	26	దుందున్బర	ధ్వనిన్బర
37	23	సూవె	జూవె
38	19	దీప్య	దీవ్య
39	1	స్ఫుర	స్స్ఫుర
39	15	పున	బున
42	26	సౌహార్ద్ర	సౌహార్ద
48	1	జూచు।పలుక	జూచుఁ।బలుక
48	1	చిలుక	జిలుక
49	5	నూరు	నూఱు
49	11	వెలుఁగులచె	వెలుఁగులచే
49	11	దొలిగి	దొలఁగి
50	7	సులియు।	సులియుఁ।
50	8	చివురు	జివురు
51	7	మల్లన	మల్లని
51	8	గోత్రిలి	గోత్రివి
52	15	మఱలి	మరలి
52	20	గొల్తమిక	గొల్తమిఁక
53	18	శార్ఙాగ్ని	శార్యాగ్ని
55	11	లబదరి	లఁబదరి
56	16	భవుడు	భవుఁడు
57	3	నిడియించి	విడియించి
57	12	రందరు	రందఱు
57	20	నాగ్రక	నాఁగ్రక
59	9	డెల్పగ	డెల్పఁగ
61	15	బొల్పుతో	పొల్పుతో
61	17	తేత	తేఁత
1	25	చోదమి	చోఁదమి
61	28	నిల్చె	నిల్చి
62	14	వేదంద	వేదండ
62	17	మరిచిసద్రీచీ సద్రుచిరంబై	మరీచిరుచి రంబై

AUTHOR'S BRIEF AUTOBIOGRAPHY.

ఉ॥ హూణశకంబునందు శశియుక్ బయి దిగ్గజ సింధుయామినీ।
శానుల నిల్ప నెన్నఁదగు సంఖ్యగలట్టి * సమంబునం దిమా।
నేని కులంబునందున జనించితి మామక చర్యసంగ్రహం।
బాని వచించువాఁడ శరభాఖ్యుఁడఁ గావఁగదే పరాత్పరా॥

ఉత్పలమాలిక.

పావనమైన యావెలమ వంశమునన్ జనియించి కాశికన్।
దేవసమానుఁడైన గురునిన్ గని సంస్కృతభాష శాస్త్రముల్।
శ్రీవెలయంగఁ దచ్చరణచింతనఁ జేయుచు నెప్పుడింటిపై।
భావముఁ జొన్పకాస్థమెయిఁ బాఠము సేయుచు యోగివర్యులన్।
సేవయొనర్చుచుండ ననుఁ జిన్నటనాఁటనె వీడియుంటఁగ।
న్గో వివిధప్రదేశములకున్ గబురంపుచునున్న బందుగుల్।
తావరమున్ మదిన్ దెలసి దానినిజంబు నెఱుంగఁ గొందరన్।
ద్రోవకు సాయముంగాని ననుంగన మామక పత్నితోడఁగా।
శ్రీవరపత్తనమ్మునకుఁ జెచ్చెరఁ జేరి గురున్ స్వదేశమున్।
బోవఁగఁ జెప్పి సంపుఁడని పొక్కుచుఁ బ్రార్థనసేయ భార్యని।
ట్లీవిధి వీడియుంట తగుసేయని నాకుపచించియుంటికిన్।
బోవఁగఁ జేసె నంత పరమున్ గురువర్యుని వీడలేక యా।
శ్రేవిడి కొంతకాలమున కింటికివచ్చితి నంత పాపపుం।
దోర్విపకుఁ దార్చు సంసృతినిఁదోగి తదర్థమొకింత హూణవి।
ద్యావిధి సంతరించి జఠరానలమార్చుచు సర్వదా మహా।
దేవ! త్వదంకితంబులుగఁ దెల్గున సంస్కృతభాషఁ గబ్బము।
ల్కేవల మోక్షకాంక్షమెయి లీలరచించుచు యోగశాస్త్రపుం।
ద్రోవల నభ్యసించుచు జనుఃఫలముల్ గనినాఁడ నింతకుం।
దైవమ! నన్నిఁకే విధమునన్ గడతేర్చఁగనున్నవాఁడవో॥

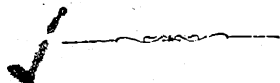
* క్రీ॥ శ॥ 1841 సం॥

సీ॥ తిరిగినాఁడను బుణ్యతీర్థమ్ములందుఁ బ్రాజ్ఞతగల్గినట్టి పండితులతోడ।
రచియించినాఁడ మేల్గ్రంథమ్ములను బండితులు మెచ్చునట్లు పేర్మిలుచుకొరకు।
ధర్మార్థకామముల్ దనివితీరఁగఁ గంటిఁ గొమరులఁ గాంచితిఁ గులము నిలుపఁ।
బదిమందియును మంచివాఁ డీతఁడనమరి యూదగాఁ గాలమ్ము నపనయించి।
గీ॥ తినినిఁ కెల్లైన లోపమేదియును లేదు। వార్ధకంబబ్బె దేహమస్వస్థమయ్యెఁ।
గలుగఁ జేయుము నాకిప్డు గరుణతోడ। మోక్షమని యెడు పురుషార్థమును మహాత్మ॥

ఈపైపద్యములు శ్రీమాతండ్రిగారు క్రీ॥ శ॥ 1903 సం॥ మేనెల 23 వ తేదీ సాయంత్రమిఁకనొక జామునకుఁ గైవల్యప్రాప్తులగుదురనఁగా రచించిరి. వీనిలో వారివర్తనము సంగ్రహముగా నుడువఁబడి యున్నది. ఈ అలంకారచంద్రోదయము గాక వారిచే దీనిపీఠికలోని 29వ వచనములో నుదహరింపఁబడిన 1సంపన్నరాజయోగము, 2శివగీతశశికళ, 3గీతగౌరీశము, 4చిత్రకేతూపాఖ్యానము, 5ముముక్షుజనాహ్లాదము, 6కవిజనహృద్యము, 7లక్షణప్రకాశిని, 8భవరోగభిషగ్వరము, 9మోక్షకామినీస్వయంవరములను సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు కలవు. కానియిందు నాలవదియగు చిత్రకేతూపాఖ్యానము వారు బాపట్లతాలూకాకచ్చేరిలో పనిచేయుచుఁ గార్యణాంతరముచే మఱియొక గ్రామములో నివసించియుండునపుడు శిథిలమైపోయినది. తిరిగి వారు దానిని వ్రాయుటకెందుచేతనో పూనుకొనలేదు. ఇదితప్ప తక్కిన పుస్తకములను గ్రమముగా ముద్రింపించుచున్నాఁడను.

20-12-06.
మచిలీపట్నము.

ఇట్లు విధేయుఁడు
ఇమ్మానేని వీరేశలింగం.

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః

శ్రీ మఖ్రవజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శా॥ శ్రీమించంగనశేషలోకములుసృష్టింపన్ దగన్ ధాతయై।
ప్రేమన్ బాలనసేయఁగేశవుఁడునైవిశ్వప్రణాశక్రియన్।
భీమాకారముఁదాల్చిసర్వమునుసంప్రీతిన్ వెసన్ దానెయౌ।
స్వామిన్ మోక్షమయున్ మహామహిముభాస్వత్సంవిదున్ గొల్చెదన్॥ ౧॥

మ॥ చెలువారన్ జిరభూతులిచ్చుటకునైశ్రీమానినీరత్నమై।
తెలియన్ విద్యలకెల్లనునిక్కయగువాగ్దేవీజగన్మాతయై।
యిలధీవృత్తికిశక్తియౌగిరిజయైయింపొందసర్వంబును।
జ్వాలమూలంబునుఁదానెయౌప్రకృతిశశ్వత్ప్రక్రియన్ గొల్చెదన్॥ ౨॥

చ॥ ఒకచెలిఁజేర్మిమైనొడలనొక్కచెలిన్ జడలంధరించియుం।
దొకసతిఁగన్నొంబింగిమతియొక్కతెమక్కువతోడఁగూడుచుం।
టకుమకుటీకృతాహిపఫణాచ్ఛటపెంజెరచీరగాననం।
గుకలనఁదేలుశంభుఁడొసఁగున్ బరమేప్సితతత్త్వశీలమున్॥ ౩॥

శా॥ శ్రీలోలాక్షివసుంధరారమణిగాశ్రీవత్సమూహించియౌ।
నాలేయంచలుఁగన్ ద్వదీయకుచయుగ్మాంచన్మృగీనాభికా।
శ్రీలక్ష్మంబిదిజూచితేయనుచులక్ష్మిన్ గాఁగిఁటన్ జేర్చుసం।
శీలాత్ముండగువిష్ణుదేవునిమదిన్ సేవించిభావించెదన్॥ ౪॥

మ॥ అతులాంగద్యుతికోమలాతపముగా నాత్మీయపీతాంబుజాం।
చితమాకర్ణికఁ బూర్వపర్వతలసచ్ఛృంగంబుగాఁ బద్మినీ।
సతితోఁ బోల్పగు బాలసూర్యుఁడన భాషాయుక్తుఁడై యొప్పన।
చ్చతురాస్యుం డఖిలైకవాంఛితములన్ సంధానమున్ జేయుతన్॥ ౫।

చ॥ చెలువుఁడు నాఁ బురూపములచే శివుఁ డొంటనుఁ దానుసర్వమం।
గళయగుచున్ బ్రియానుగుణగా వునఁ దద్వపునైక్యమూనిత।
ద్గళమున నున్న చేదు దొలఁగన్ దనచక్కెరమోవి పానకం।
బులఁదని యుంచు శైలసుత బ్రోచుత నన్ను నిరంతరంబుగన్॥ ౬॥

చ॥ మనసిజుఁ గన్నతల్లి వరమానిజనావళికల్పవల్లి మే।
ల్గానముల పాలవెల్లి సదకుంఠయశోజితమల్లి యిందిరా।
వనజముఖీమతల్లి శుభవైఖరులన్ విలసిల్లి సంతతం।
బును ఘనమోక్షలక్ష్మివలెఁ బొంగివసించు మదాత్మ నెప్పుడున్॥ ౭॥

చ॥ కరయుగకంకణధ్వనులు కల్పితతాళరవంబులై తగన్।
సురుచిరకంఠదేశసుమశోభితబంభరనాదముల్ శ్రుతి।
స్వరములఁ బోలఁ బొందుతరపద్మమునందు వసించి వీణసుం।
దరముగ మీటు వాణి శుభదాయిని భారతి నెంతు నాత్మలోన్॥ ౮॥

సీ॥ ఘనకటస్థళగళత్కలితదానజలాశ జరియించుబంభరషండవిదిత।
కాకలీనాదంబు కర్ణోత్సవముగాఁగఁ బాటకైవడి మించి ప్రబలుచుండఁ।
దనకుఁ మొక్కెడి భక్తజనమస్తకోత్కృష్టకరకర్షణడిండిమోత్కంఠమైన।
ధ్వానంబు తాళనాదంబు కైవడి నొప్పధీరుఁడై వినువిఘ్నదేవు మతియు॥
గీ॥ నాగభూషణుఁడయ్యు వినాయకుఁడయి।గరిమ ద్విరదాస్యుఁడయ్యు నేకరదుఁడగుచు।
మహిని వెనకయ్యయయ్యుఁ గుమారపూర్వ।జన్ముఁడగు లంబగర్భుని సంస్మరింతు॥ ౯॥

మ॥ వటవృక్షోత్కటమూలవాసు మునిహృద్వ్యాప్త్యేకబోధాకరుం।
బటుచిన్ముద్రధరున్ బరాత్పరు మహాప్రఖ్యాతశీలున్ శివున్।
నిటలాక్షున్ సుభగప్రచారుఁడగువానిన్ దక్షిణామూర్తి వి।
స్ఫుటమన్మానసవీధిఁ గొల్తు సతతంబున్ వాంఛితంబొప్పఁగన్॥ ౧౦॥

సీ॥ వైకుంఠమునకుశ్రీనివాసు దేవుఁడు నేత కైలాసమునకుఁదాఘనుఁడుశివుఁడు।
సత్యలోకమునకుజలజసంభవుఁడాఢ్యుఁడమరావతికిభర్త హరిహయుండు।
భూలోకమునకుఁదాభూపతిసాధుండుపాతాళమునకహిపతియుమేటి।
గ్రహసంఘములకెల్లగ్రహపతియధిపుండురాత్రులకెల్ల రేరాజు రాజు॥
తే॥ గీ॥ గానివిప్రులులోకసంతానములకు।నెల్లరకుఁబూజ్యులధికులునిష్టఫలులు।
వరతపోధనులత్యంతనిరతశుచులు।గానభూసురకోటులఘనతఁగొలుతు॥ ౧౧॥

చ॥ పరమగురున్ మహామహిమభాసితతత్త్వవిలోలుసత్పదున్।
వరదునిఋష్యమూకగిరివాసుశివాత్మకయోగధారణున్।
జిరతరచిద్విలాసపరచింతనునిర్విషయున్ నిరంజనున్।
నిరుపమురామజోగియతినిన్ మతిలోనుతియింతువేడ్కతోన్॥ ౧౨॥

శా॥ శ్రీపంచాక్షరిబోధఁజేసిసుమతిన్ జిన్మార్గతత్త్వంబుని।
శ్లేషానందముగాగఁజూపినగురున్ శ్రీముల్గువంశోద్భవున్।
పాపోత్పాతవిమోచనున్ వరదుసుబ్రహ్మణ్యసన్నామునిన్।
రూపింపన్ హృదయాంబుజంబునమహారూఢింబ్రశంసించెదన్॥ ౧౩॥

కం॥ ఘనసంస్కృతవిద్యాగురు।గనదాత్మజ్ఞానపూర్ణుఁగరుణోపేతున్।
వినయితననంతరామా।ర్యునికాశీవాసుయతినినొప్పఁగఁదలఁతున్॥ ౧౪॥

తే॥ గీ॥ తెనుఁగువిద్యనుజెప్పినఘనునిఁజదలు।పాకశ్రీవేంకటాచలపతిననతులుఁ।
బరమభూదేవకులజునపారపుణ్యుఁ।గొలుతుగ్రంథాదినాదిమగురునిమదిని॥ ౧౫॥

తే॥ గీ॥ ప్రేమమద్బాల్యమందునఁబ్రియమెలర్పఁ।దారకంబునుదెల్పినధన్యమాన్యుఁ।
బాపినేన్వంశవననిధిభవ్యసోము।నాదినారాయణునిఁగొల్తునమితభక్తి॥ ౧౬॥

చ॥ తనరఁబితృవ్యనందనునుదారునివేంకటరంగనామస।
ద్ఘనునురులక్షణైకవరకావ్యముఁగూర్మినిబాల్యమందుసా।
ధనముగబోధఁజేసిమనుధన్యునిమాన్యమహాత్మశ్రీనిధిన్।
మనమునఁగొల్తుభక్తిసుకుమారునిధారుణిగారవంబుగన్॥ ౧౭॥

శా॥ నీరేజాక్షసమానుఁడైవరతపోనిష్ఠాగరిష్ఠాత్మత।
న్శ్రీరామాయణకావ్యరూపమునవాణిన్ క్షోణికింబోణిమిం।
పారందెచ్చినవాల్మలూరుతనయున్ వ్యాసున్ మయూరాహ్వయున్।
జోరున్ భారవిఁగాళిదాసముఖులంస్తోత్రంబుఁగావించెదన్॥ ౧౮॥

గీ॥ భారతంబు నాంధ్రభాషగనొనరించి। వినుతిగనిన సత్కవిత్రయమును।
పెద్దనార్యసోము భీముని శ్రీనాథు। శంకరాఖ్యు మదిని సంస్మరింతు॥ ౧౯॥

తే॥ గీ॥ అజ్ఞులను చునుఁగుకవులననఁగనేల। నెవ్వనికి బూర్వకృతఫలమెంతగలుగు।
నంతవిద్యయె వానికినబ్బు ధాత్రి। భవునికన్న నుసర్వజ్ఞపతిగలండె॥ ౨౦॥

చ॥ ఘనరసపూరనవ్యపదకల్పితకావ్యము మూర్ఖరాజికి।
న్మనసునునింపుఁజేయునె ? సుమానవకోటికిఁగాక కామినీ।
ఘనతరయౌవనాతిశయకాంతివిలాసము బాలుచిత్తము।
న్ననయము మెచ్చుఁజేయునె ? రసాత్మునికిన్దగుఁగాక భూస్థలిన్॥ ౨౧॥

కం॥ అనియిష్టదైవనతికవి। జననుతియునొనర్చి రసలసద్బంధురవా।
గనుబంధమొకప్రబంధం। బనుసంధింపన్దలంచియాసమయమునన్॥ ౨౨॥

వ॥ ఇట్లు కృతకృత్యుండనై సహచరులగు కతిపయ పండితోత్తములచే నాక లంకారకవిత్వంబుఁజేయ సమర్థతావిశేషంబు లేదని యప్పుడప్పుడచ్చటచ్చటఁ బ్రశంసావిధంబులు గలిగిననే నిరంతర మోక్షాపేక్షుఁడనగుటం జేసి భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య ప్రదర్శనంబగు కవిత్వంబే కవిత్వంబుగాని తదితరంబులు వ్యర్థంబులని మానసంబునంద లంచుచు నారేయి నిశీథసమయంబున విజనస్థలంబున నాసీనుండనై చిత్తతత్వప్రబోధ్యంబగు ప్రజ్ఞానబ్రహ్మావలోకనంబు సేయుచుఁ జిదాకాశమధ్యంబున వెలింగెడి వెలుంగుం జేరి బయలు బయలంగలపి మనోమారుతంబు లనేకంబుఁగావించి నిశ్చలత్వంబాచరించి కనుచూపుమేరగోచరంబైన హృదయాకాశంబున ధీవిలక్షణుండనై జీవన్ముక్తి సుఖంబనుభవించుచుండ నంతఁ బూర్వరాత్రంబగుటయు నపరరాత్రంబున సుఖనిద్రితుండనై తదాలాపజనితస్వప్నకలితుండనైన మామకమనోపృక్పరోక్షంబున నిట్టిపట్టిదని వర్ణింప నలవిగాని త్రిమూర్త్యాత్మకంబగు నొక్క దివ్యతేజంబు గానంబడియె. నది కేవలశివమయంబై తోఁచె నట్టికేలకేనా తేజంబును మానజపనిర్వృత్తి ధ్యానంబులుగావింప గంగాజటాజూటుండును త్రినేత్రుండును శశిశేఖరుండును ఖట్వాంగ ఖడ్గ పాశాంకుశ డమరుక త్రిశూల చాప బాణ భిండివాల గదా శక్తి ముసల తోమర భుశుండి ముద్గర పట్టిస పరిఘ శతఘ్ని చక్రాద్యాయుధధరుండును నాగేంద్రహారుండును నాగేంద్రకుండలుండును నాగచర్మాంబరధరుండును వృషభవాహనుండును విషగళుండును పాండురచ్ఛాయామండితుండును భస్మ రుద్రాక్ష దామాలంకారుండును పరమతేజో విరాజమానుండును యోగపట్టాభిరాముండును నగు శ్రీదక్షిణామూర్తి శివరామజోగి గురువిభుండు తానుత్రి

మూర్త్యాత్మకపరమపురుషుండైనను మదుపాసనా దైవరూపంబున సాక్షాత్కరించిననేఁ బునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించుచు నిట్లనిస్తుతియించితి॥ ౨౩॥

ముక్తపదగ్రస్తము॥ అనేకజన్మానుష్ఠితాకామకర్మోపాసనాసమాసాదితేశ్వర ప్రసాదలబ్ధదర్శనచరణారవింద, అరవిందాసనముఖవినుతశివజీవైక్యనిష్ఠాగరిష్ఠ, గరిష్ఠ ప్రభూయిష్ఠజనాగోచర, గోచరితసకలతత్త్వస్వరూప, స్వరూపసమాలోకితసకలచరాచరసృష్టిస్థితిసంహారతిరోధానానుగ్రహ, అనుగ్రహాపేక్షువిద్వజ్జనమానసాంభోజభ్రమర, భ్రమరగుహాంతర్లక్ష్యమాణ నీలతోయదమధ్యస్థతటిల్లతాభాస్వర సుషుమ్నాంతరావచ్ఛిన్నానావృతచిత్ప్రభాకార, ప్రభాకారనిజచిత్ప్రభావిదారితభక్తజనాజ్ఞానతామస, తామసజనాగోచరచిద్విలాసపరిగృహీతగురుశరీర, శరీరభృచ్చిత్తపాకాభివ్యక్తానాహతప్రణవనాదాత్మక, నాదాత్మకానుసంధేయనిష్ఠయోగిజనసులభ, సులభప్రసాద, ప్రసాదితాశేషమంగళామానస, మానసాధ్యాతభవచ్చరణశ్రీసుదిమ్మనేనిశరభలింగానుగ్రహార్థాసాదితశ్రీరామజోగిగురుస్వరూప, దక్షిణామూర్తే, నమస్తే, నమస్తే, నమః॥ ౨౪॥

శ్లో॥ శర్వాయముక్తినిలయాయమహేశ్వరాయ। గౌరీశ్వరాయపరమాయనిరీశ్వరాయ।
సర్వేశ్వరాయవితతాయవిలక్షణాయ। భక్తానుకల్పతరవేగురవేనమస్తే॥ ౨౫॥

గణాగోచరసమగీతిసంయుతసర్వలఘుసీసము.

పరవరపురహరగరధరసుఖకరమురహరశరశివపరమపురుష।
సురుచిరమృగధరనరసురవరఖరహరనిజజనదరహరణసతత।
గుణగణకవిమునిజనజినపశుపతి, స్మరహరగజముఖజనకగిరిశ।
ఘనభవభయహరధనపతిసఖభవ, స్థిరతరవరపుర, యురగధరణ॥

తే॥ గీ॥ సకలజగదవనవరణసమరసహృద। యకరిదనుజహరణక్షణ, నికరకరణ।
శశిధరణవరదవిశదశమదమముఖ। విమలసుగుణసముదయయుతమఘహరణ॥ ౨౬॥

మాణవకవృత్తము॥ ఏణధరామోత్కరా। ప్రాణపదామారహరా।
బాణసుపర్వారినుతా। శోణజటాజూటయుతా॥ ౨౭॥

సీ॥ బ్రహ్మాండములమించిభస్మంబునొనరించిగరళంబుభూమికిఁగదిసినపుడు।
లోకజాలంబులుచీకాకునొందంగఁద్రిపురరాక్షసులువర్తించినపుడు।
సకలబృందారకుల్సంక్షోభమందంగనలజలంధరుఁడిలవెలసినపుడు।
నిఖిలభూతంబులనిర్మూలముగఁజేయఁబ్రళయముర్విఁకిఁబర్విప్రబలినపుడు॥

తే॥ గీ॥ ధీరుఁడై ద్రావె నెవ్వఁడపారమహిమ। నాశ మొనరించె నెవ్వఁడు నవ్వుతోడ।
గాలిచె నెవ్వఁడు నిత్యుఁడై నిలిచె నెవ్వఁ। డట్టి సర్వేశు నినుఁ గొల్తు నఘవినాశ॥ ౨౮॥

వ॥ అనియివ్విధంబున స్తుతియించిన నాయందంతఃకరుణావిశేషంబుచేఁ దనభక్తపరాధీనత్వంబు ప్రకటంబు నొంద నిజాకారంబుగ లింగదేహంబున హృదయలోచనగోచరుండై నిరామయబ్రహ్మజ్ఞానాంశానాహతంబునందుద్భవించి హృదయాకాశంబున కెక్కి బ్రహ్మాండంబు భేదించుచుఁ బ్రణవాకారనాదంబున దిశలు పిక్కటిల్ల నిట్లనియె, నీవు నియ్యద్వైతవిజ్ఞానవీక్షణంబుచే నెల్లసమయంబుల ననుదృష్టించుచు జీవన్ముక్తిసుఖంబనుభవించుచునుండఁ బ్రారబ్ధలబ్ధావసానసమయంబున ఘటాకాశంబు మహాకాశంబునందు మిళితంబైన చందంబున నందంబుగ నాయందు విదేహకైవల్యంబు నొందెదు సందియంబించుకైన లేదిప్పుడు నీవు వేటపాళెంబను పురంబుననుండుటం జేసి యేతత్పురాధినాథుండనగు మదంకితంబుగ మార్కండేయపురాణోక్తంబైన శ్రీమన్నారాయణాంశసంభవుండగు మఖబ్రహ్మజుని చరిత్రంబు నలంకారచంద్రోదయంబను నామాంకితంబుగఁ బ్రబంధంబొనర్పుము మున్ను నీవు సంస్కృతంబున సంపన్నరాజయోగంబను యోగశాస్త్రంబును, శివగీతశశికళయను గానకావ్యంబును, గీతగౌరీశంబను యక్షగానవినోదాష్టపదియును, నాంధ్రంబునఁ జిత్రకేతూపాఖ్యానంబను పురాణరత్నాకరంబును, ముముక్షుజనాహ్లాదంబను వేదాంతశాస్త్రంబును, కవిజనహృద్యంబను బంధకవితాప్రబంధంబును, లక్షణప్రకాశిని యనుఛందోవిషయవాక్యగ్రంథంబును, కేవలబాల్యంబున భవరోగభిషగ్వరంబను వచనకావ్యంబును, మోక్షకామినీస్వయంవరంబను నాటకంబును, రచించితివి వాని నేఁ బరమాదరణంబునఁ గైకొంటి నిప్పుడిదియును విష్ణులీలాభివర్ణనంబుగావున॥ ౨౯॥

కం॥ సంతానసప్తకములోఁ। జింతితఫలదమయి కీర్తిఁ జెలఁగి జగద్వి।
శ్రాంతమగుఁ గానఁ గూర్పుమ। నంతచమత్కృతిగఁ గృతి మదంకితనియతిన్॥ ౩౦॥

వ॥ అనియివ్విధంబున సెలవొసంగి క్షణమాత్రంబున కఖిలైక్యంబగు స్వపదంబు నొందినఁ గొంతతడవునకే నా నిద్రాసమాధియందు మేల్కని మదభీష్టార్థంబు సిద్ధించెనని పరమానందకందళితహృదయారవిందుండనై మొదల మద్వంశప్రకారంబభివర్ణించెద॥ ౩౧

సీ॥ కల్పాదివిష్ణుండు ఘనపయోనిధి శేషతల్పశయనుఁడైనతటిని హరికి।
నాభీకమలమందు నలువ బుట్టఁగ నతని వెనుక నుదయించిరి వరమతులు।
భద్రపద్ములు నాగభద్రయశులు వారి వంశంబునందున వరుసఁ బుట్టె।
నాదెనపద్మనాఖ్యాదులు వీరిలోఁ బ్రథమపుత్రునికుల ప్రభవమైన।
గురుతరపు వ్యాడగోత్రంబునందునఁ బరమేమ్మనేన్వంశవరుఁడు నమిత॥

తే॥ గీ॥ దానగుణభాసితుండుసన్మాననీయ।వైభవోల్లాసశుభకరవర్తనుండు।
గోనసార్యుండుశివభక్తిగురుఁడనంగ।యశమునొందెనుజగమందువిశదముగను॥ ౩౨॥

చ॥ అతనికిఁబాపనాహ్వయమహామహిముండునుదారసత్యవా।
న్వితపవనాత్మజాగ్రజుఁడవార్యసముద్భవశౌర్యసూర్యసం।
హృతకితవాహితప్రతతిహృత్కుహరాంచదఖర్వగర్వగా।
ఢతమతమస్సమాజుఁడుదృఢప్రతిభుండుజనించెధీరుఁడై॥ ౩౩॥

ఉ॥ శ్రీకరుఁడిమ్మనేనికులశేఖరుఁడున్సుగుణాన్వితుండును।
శ్లోకుఁడశేషదీనజనసుస్థిరపాలనదక్షుఁడార్యపూ।
జాకరుఁడీశ్వరార్చనలసన్మతిశాశ్వతభక్తియుక్తుఁడి।
చ్చాకనదిందిరాలయుఁడుశాంతిఘనుండగుబాపనయ్యకున్॥ ౩౪॥

శా॥ శ్రీవీరేశ్వరలింగసత్పురుషుఁడున్శ్రీయాదినారాయణా।
ఖ్యావిర్భావుఁడుఁగోటిలింగపతియున్హర్షాత్మలీమారుతే।
జోవంతుల్సుగుణాన్వితుల్వితరణాస్తోకప్రసిద్ధుల్సుతుల్।
శీవింగల్గిరిసాధుచిత్తకవిగోష్ఠీప్రీతచేతస్కులై॥ ౩౫॥

వ॥ వెండియువారెట్టివారనందుఁబ్రథమపుత్త్రుండు॥ ౩౬॥

సీ॥ భవునివైఖరిపద్మభవునివైఖరిభవ్యభూతిచేశేముషీభాతిచేత।
చంద్రుకైవడిహరిశ్చంద్రుకైవడికళాయుక్తిచేవరసత్యసూక్తిచేత।
నింద్రుపోలికభూధరేంద్రుపోలికభోగపూర్తిచేధైర్యవిస్ఫూర్తిచేత।
మిత్త్రుచాడ్పునఁజైత్రమిత్త్రుచాడ్పునభూరిదీప్తిచేలలితరూపాప్తిచేత॥
తే॥ గీ॥ నలరిపొగడొందెనిజహృదయారవింద।కందళితభక్తినందితనందివాహ।
నందనుఁడుభూసురారాధనప్రియుండు।నమరవీరేశలింగాఖ్యుఁడవనియందు॥ ౩౭॥

వ॥ ద్వితీయనందనుండు॥ ౩౮॥

సీ॥ శారదాభ్రశతారతారకాశరకాండకాండజాసనకాండఘనయశుండు।
రమణీయనలరాజరాజరాజకుమారమారసన్నిభసుకుమారమూర్తి॥
రమ్యచింతారత్నరత్నాకరభమిత్రమిత్రజద్యోద్రుమామితవితీర్ణి।
జ్వలితదావజ్వాలజాలాంబురుహబంధుబంధుప్రతాపశోభావిభాసి॥
తే॥ గీ॥ జగతిఁబొగడొందెనగణితసుగుణభగణ।సదృశహీరలలాటికాసంపరిష్కృ।
తాఖిలాశాంగనాలలాటాళిబుధవి।ధేయసుభగుండునాదినారాయణుండు॥ ౩౯॥

వ॥ తృతీయాత్మజుండు॥ ౪౦॥

సీ॥ తనదానమహిమసంతతమర్థిజనపుత్రపౌత్రాన్వయావనప్రౌఢి నెసఁగఁ।
దనచేతిహేతిదృప్తవిపక్షవక్షఃకవాటపాటనపాటవంబు నెఱపఁ।
దనధైర్యగరిమమందరధరాధరవరస్థిరవిస్ఫురణతోడఁ జెలిమి సేయఁ।
దనవాగ్విలాసంబు ఘనసుధారసఝరీపృథుమాధురీసాధురీతి నెసఁగఁ॥

గీ॥ దనవిమలసన్నిధానంబుతతమనీషి।జనమునకుసన్నిధానమైమనగసకల।
తీర్థయాత్రాపరిష్కృతదేహయష్టి।కోటిలింగాఖ్యుఁడుజ్జ్వలగుణవరుండు॥ ౪౧॥

ఆ॥ గీ॥ అందుఁబ్రథమపుత్రుఁడైనట్టివీరేశ।లింగమహితయశునిరంగదమల।
భక్తిపరునిదానభాస్వరువరలీల।లెన్నఁదరమె భువిని నెవరికైన॥ ౪౨॥

వ॥ అదియెట్లన్న॥ ౪౩॥

ఉ॥ తత్త్రితయంబునందమితధార్మికతావిభవప్రసిద్ధచా।
రిత్రుఁడు వీరయాఖ్యుఁడలశ్రీనిధులాదెయకోటయాహ్వయుల్।
పాత్రతఁదమ్ములైతనద్విబాహువులున్నలెఁ బేర్మిమైమనన్।
ధాత్రినిఁగీర్తిఁబొందెశుభదస్థితిసర్వదిగీశవేద్యుఁడై॥ ౪౪॥

వ॥ మఱియునవ్వీరేశలింగమనాయకుండు, సదవనాస్వదదయారసహృదయుండును, సుమహితసమస్తార్థిజనకుముదప్రమదకరసకలకకుబంతరనిరంతరవిశ్రాంతవిశ్రాణనమహిమకరోదయసముజ్జృంభితశుంభద్యశఃకలశార్ణవనటద్విశాలసుగుణకల్లోలవిలంఘితావధికుధరరోధఃప్రఘాణుండును, తనూధృతవినూతనకనత్కనకదుకూలాంచలావధీరితచంచలావితానుండును, త్రిపుటభేదనభేదనోద్యమసముద్యత్తాటోపాటోపమహాకాలఫాలానలాభీలజ్వాలామాలికోపమప్రతాపతపనదారితసమదారిప్రమదాకుచలికుచనిచితచకచకద్రుచిరముక్తాహారతారకావారకచనిచయరుచితిమిరవదనవిధుస్మితచంద్రికావిలాసుండును, నిఖిలాశ్రితజనవనవసంతాయమానానూనదానలక్ష్మీనివాసుండును నగునాసద్గుణభాసురుండద్దంకి, కోటదేవరాయపల్లి, గూనూరు, సంగంబు, మొదలుగాఁగలనేకపురవరంబులఁదహశీలుదారునామకోద్యోగంబుఁ జేసి, యధికసుకృతవంతుండును, దిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితుండును నైవర్తిలెనెట్లన్న॥ ౪౫॥

సీ॥ తతదివ్యచంద్రికాధవళాంశుకముఁగట్టిగగనగంగాకంచుకంబుఁదొడిగి।
హిమశైలరజతశైలములనుపాలిండ్లపైఁదారకాహారపటలి మెఱయ।
నమరశాఖిసుమాళియవతంసముగఁగ్రాలవీణాశ్రుతినినల్వరాణివాడఁ।
గలశాంబునిధితరంగమృదంగనిస్వనంబలరమహానటుండాటఁగఁ బ॥

తే॥ గీ॥ ఘనశరద్ఘనమనుతిరస్కరణమించి। చంద్రవదనంబువోఁపలాస్యంబొనర్చుఁ।
బరగవీరేశలింగధీవరునికీర్తి। కాంత బ్రహ్మాండభవనరంగంబునందు॥ ౪౬॥

సీ॥ ఉరమందుఁబూనక చరమాంగమునఁబూనుక మతనాథుని పొందుఁగనఁగనేల।
యురుమదోన్మత్తతఁ బఱగి మేనెఱుఁగని దిగ్గజంబుల పొందుదివురుచేల।
కుటిలభుజంగుఁడై చటులవృత్తిఁ జరించుగరుడునితోడ సఖ్యంబదేల।
గ్రావపూరితమయి కడుజడత్వంబునఁ గదలని గిరులసాంగత్యమేల।
తే॥ గీ॥ యనుచుఁ గూర్మహరిద్విరదాహినాథ। పర్వతంబులకూటముల్ వరుసవిడిచి।
సరసవీరేశలింగధీవరుని భుజము। నందు వసియించె సుఖముగ నవనికాంత॥ ౪౭॥

సీ॥ శ్రీకరార్యస్తుతాస్తోకధర్మైకశోభాకరుండు విభావిభాకరుండు।
చండబాహార్జితాఖండసద్వైభవాఖండలుండు జితారిమండలుండు।
శేషాహిభాషావిశేషానుకారిసంభాషణుండు దయాభూషణుండు।
బంధురక్షణకళాబంధురప్రతిభాధురంధరుండు వితీర్ణికంధరుండు।
తే॥ గీ। దుష్టరిపుభీతికరవనదుర్గసహిత। మహితవిలసదరల్ పురిమందిరుండు।
సుందరుండు మహాధైర్యమందరుండు। దివ్యవీరేశలింగసుధీవరుండు॥ ౪౮॥

తే॥ గీ॥ అట్టివీరేశలింగార్యుఁడాదెమాంబ। యనెడుసాధ్వినిఁ బెండిలియైఘనుండు।
శరభలింగాఖ్యుననుఁగాంచె సద్గురూప। దేశుశివభక్తువరచిదాకాశమతిని॥ ౪౯॥

వ॥ ఇట్టినేను,। ౫౦॥

షష్ఠ్యంతములు

కం॥ శ్రీరామజోగిసద్గురు। ధీరసునామునకు దేవదేవునకు భవో।
ద్ధారకునకు దాతునకు। న్నారాయణసఖ్యునకును న్యాయపథునకున్॥ ౫౧॥

కం॥ ధీరునకు సకలనిగమా। ధారునకు నిరంతరాత్యుదారునకు నిరా।
కారునకు భక్తజనమం। దారునకు ననాద్యఖండితశరీరునకున్॥ ౫౨॥

కం॥ రంభాకుచకుంభపరీ। రంభానందద్విపక్షరాణ్నుతశౌర్యా।
రంభునకున్ శుంభజ్జయ। సంభాసితనిజభుజాసిసంరంభునకున్॥ ౫౩॥

కం॥ నగపతివరచాపునకున్। నగధరసద్బాణునకును నగజేశునకున్।
మృగచర్మాంబరధరునకు। మృగయాపురివర్యునకును మృగధరణునకున్॥ ౫౪॥

వ॥ సమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన నలంకారచంద్రోదయంబను మహా ప్రబంధంబునకుం గథావిధానం బెట్టిదనిన మున్ను మార్కండేయుండు క్రోష్టియను శిష్యునకెఱింగించిన తెలుంగునందిరంబుగ జైమిని మహామునికిం బక్షులిట్లనియె॥ ౫౫॥

కథాప్రారంభము.

సీ॥ ఏవీట సౌధాగ్రసౌవర్ణకలశంబు లబ్జకోశంబులౌ నమరధునికి।
నేవీట సతులతనూవిలాసంబులు ప్రార్థనీయంబులౌ నచ్చరలకు।
నేవీట మణిదీపికావిభావిభవ మభావంబు గానర్చు విభావరులకు।
నేవీటఁ జంద్రశాలావితానస్థహారములు తారావళీభ్రాంతి నొసఁగు॥
తే॥ గీ॥ తుంగతరరోహణాచలశృంగతులిత। గురురుచిరరత్నశోభితగోపురంబు।
చెలఁగు నైశ్వర్యసుషమావిశేషహసిత। సురపురంబు ప్రతిష్ఠానపురవరంబు॥ ౫౬॥

చ॥ ధరనొకరాజశేఖరునితానక మైతగు వెండికొండవి।
స్ఫురణమ దంతయుంచవధిభూధర రాజమనేక రాజశే।
ఖరులకు మన్కియై బహుళకాంచనసంపదఁ దాల్చి యప్పురిన్।
స్థిరముగ నిల్చె నాఁగ నకశృంగసమున్నతవప్రమొప్పగున్॥ ౫౭॥

కం॥ అన్నగరి కోటకొమ్మల। కెన్నఁగఁ గల్యాణసహితపృథుమణివరరా।
గోన్నతి గలుగుట యరుదే। సన్నుతవిష్ణుపదసేవసతతముదొరకన్॥ ౫౮॥

తే॥ గీ॥ కలశభవుఁడు తన్నుఁ గడునల్కవెండియుఁ। ద్రావునే మొయనుచుఁ దల్లడిల్లి।
యబ్ధిఖేయమగుచు నప్పురి డాగెనో। యనన గర్తపనరు నద్భుతముగ॥ ౫౯॥

కం॥ పాతాళభువనపన్నగ। జాతము తత్ఖేయతోయజాతమృణాళ।
వ్రాతములఁ గాంచి నిజకాం। తాతనులతలనుచుఁ బెనుచుఁ దతమోహమునన్॥ ౬౦॥

ఉ॥ మేలిపసిండి మువ్వగ మిమించు పతాకలు చిత్రరత్నపాం।
చాలిక లబ్జరాగకలశద్యుతులుంగలచంద్రశాలికా।
జాలము వొల్చు పట్టణపుసంపదఁ గన్గొన నిల్చు నిర్జర।
స్త్రీలనభస్స్థలీశిఖరదివ్యవిమానవితానమోయనన్॥ ౬౧॥

చ॥ అరుణగభస్తి మున్న హరహంబునునంబరవీథి నేగఁగాఁ।
బురవరభర్మహర్మ్యచయముల్ గమనంబునకడ్డమైనచోఁ।
దురఁగములన్మరల్చి ధృతితోనగరోత్తరయామ్యపార్శ్వస।
త్సరణులఁ దేరనూరుఁడు వెసన్ గడపన్ జనుచుండు నెప్పుడున్॥ ౬౨॥

క౦॥ నెచ్చెలులభంగినిచ్చలు । వచ్చుచుఁబోవుచు నెయుండువాతాయనముల్ ।
సొచ్చుచుఁదరుణులనఖరుచి । మెచ్చుచుఁదారకలువీటిమేడలఁద్రోవన్ ॥ ౬౩॥

చ॥ అలగ్రహరాజుతేజమిసుమంతయుఁగన్పడకుండనెప్పుడున్ ।
గలఁచఁగఁగోరికేతువుపగంగొనివిష్ణుపదంబుముట్టియుం ।
పలరననేకరూపములనర్కునిఁగప్పిననంబురంబునం ।
దలరుసురత్నసౌధశిఖరాళినటత్స్ఫుటకేతుజాతముల్ ॥ ౬౪॥

క౦॥ చందురుడందులమేడల । సందులఁజనుచుండికావ్యసంగీతకళల్ ।
సుందరులవలనవినితాఁ । జెందెఁగళానిధియనంబ్రసిద్ధిధరిత్రిన్ ॥ ౬౫॥

చ॥ లలితజలోర్ధ్వయంత్రనిర్ఝరులంబసపాడిగధూపధూమకుం ।
తలములఁగేతుహస్తకలనన్నగరేందిరవిప్పిపొమ్ములం ।
దళియలనుంచెఁబ్రోవులుగనాఁబొలుపానవరత్నరాసుల ।
న్విలసిలుకాంచనాంచితవణిగ్విపణీరమణీయహట్టముల్ ॥ ౬౬॥

చ॥ జిలుగుకడానివన్నియలఁజెన్నగునున్నతసౌధవీథివే ।
డ్కలశశికాంతజాలములడగ్గరిసారెకుఁదొంగిచూచుక ।
న్నెలముఖిలక్ష్మికిన్ సురధునీవికచాబ్జములోడెఁగానిచో ।
లలినవిదుర్యశంబళికులచ్ఛలనన్వహియింపనేటికిన్ ॥ ౬౭॥

క౦॥ శ్రుతిముఖ్యసకలవిద్యల । గ్రతుసద్వ్రతజపతపఃపరంపరనచటన్ ।
శతధృతిసృజియించెనరా । కృతులుగననఁదనరుదురుపురిన్ విప్రవరుల్ ॥ ౬౮॥

క౦॥ మారులువరరూపమునఁగు । మారులుదోశ్శక్తి, భూతిమహిమంబునఁగా ।
మారులు, దానమునరవికు । మారులు, వఱలుదురురాకుమారులువీటన్ ॥ ౬౯॥

క౦॥ ఆర్యనుతులగుచునచటన । హార్యసమానధనరాసులార్జింపుచున ।
య్యార్యాపతిహితసములుమ । హార్యులుదనరుదురకుంఠితౌదార్యములన్ ॥ ౭౦॥

క౦॥ హలరేఖలులక్ష్మికర । విలసనములుబహులభద్రవిభ్రమగతులుం ।
గలిగిహరిచరణసదృశత । నలరుదురలఘుబలమొప్పనప్పురిశూద్రుల్ ॥ ౭౧॥

తే॥ గీ॥ బలవదుత్తుంగరూపవైభవమతిస్థి । రాభరణలీలతతగండశోభితరుచి ।
శ్రితఘనాళిసదావనశ్రీయుఁగలిగి । పొలుచుభూభృన్నిభంబులప్పురినిభములు ॥ ౭౨॥

చం॥ స్థిరతర రాజమాళిహిత సేవకులంబున కెల్లఁ గల్లగా।
హరిణములాదిదుర్గముల నాయతసత్కరణాప్తి నుండిస।
త్త్వరచితసారయోగగతి వాయుజయంబొనఁగూడ వీటిలో।
నరయ ననంతవర్ణకములై హరులై బహుళత్ ప్రవర్తిలున్॥ 23॥

కం॥ ఘనచక్రఘటనసంపద। దనరి ప్రభాతంబులట్లు ధరణీశులరీ।
తిని విలసిల్లుఁ బురవరం। బునఁ గాంచనరత్నదీప్తములగు రథంబుల్॥ 24॥

సీ॥ సంగీతనృత్యకౌశలము మెచ్చుటఁ బలె గాయన్నటీకైశికములు నిమిరి।
దంపతీప్రణయవాదములు దీర్పఁ బలె వేడుకవల సౌధగవాక్షకోటిదూఱి।
స్వపథశ్రమంపు నీర్వట్టు చేఁ బలె రతిశ్రాంతాంగనాస్యఘర్మజలమాని।
సాంకవమృగమదచంద్రసౌరభములు గైకొనంగఁ బలెనంగళ్ల మెలఁగి॥

తే॥ గీ॥ పురతురంగమగమనచాతురికి నోడి। వింత సిగ్గునఁ దనయొక్కరింత నడిగ।
నడవమిననంగజడన గునడకలడర। నందొలయుచుండు మలయమందానిలుండు॥ 25॥

సీ॥ అమితరసప్రౌఢినలరెడి సరసులనెనయుటవలనఁ బద్మినులనంగ।
లలితబంధవిశేషములమహాభోగులఁ దనుపుటవలన భోగినులనంగ।
ఘనతరాగములఁ బెంపెనసి పల్లవలాభగరిమఁ దాల్చుటఁ గలకంఠులనఁగ।
తజ్జులు వినుతింపఁ దగు వెలలందుచు మను టచే సురుచిరమణులనంగ।

తే॥ గీ॥ బ్రబలితతమంజులాస్యవిభ్రమసమృద్ధి। లలరఁ బ్రీతిభరతరహాస్యములను వలఁతు।
లగుచు రంభాదుల జయించు సొగసునఁ బురి। వజలు చుందురు వారసుందరులు బళిరె॥ 26॥

సీ॥ రమణి యెత్తులకేమి రతికల్పచయమిమ్ము వలదందునిడుదురే వచ్చినపుడ।
వెలయనీపుష్పాప్తి వేళఁ దెల్పుము తావులంటి చూచినఁ దోఁచునదుగ నేలఁ।
దిలకింపు మెల తామరలదండ నొసఁగుము నెనరొప్పఁ గావలసిన నుగొనుము।
విలువఁ జేకొని యొదనలరు బంతులనిమ్ము చను బంతులిప్పుడు దంటిసను గందు॥

తే॥ గీ॥ ననుచు నర్మోక్తిరచనలననుచు వేడ్క। దమ్మునలరమ్ము మేటి చైదమ్ములఁ గని।
సరసతలు చూపు విటులకు సరములిడుచుఁ। బుష్పలావికలుందురు పప్పురమునందు॥ 27॥

మ॥ సురసాంద్రఘనపుష్పపూరితములై సొంపొందిదృప్తాండజో।
త్కరసంచారపటుత్వముల్గలిగి రంగద్భృంగసంగీతము।
ల్వలరన్ సారససౌరభానిలసదాభంగాగమంబుల్దగన్।
బురినుద్యానములున్ సరోవరములున్ బొల్చున్ సమత్వంబునన్॥ 28॥

శా॥ ఏతాదృక్షమహనీయసంపదలపుట్టిల్లైశుభస్థానమై।
ఖ్యాతస్వీనవరత్నకీలితవతంసంబైనయాపోరిలువి।
ఖ్యాతిం జెందఁగ నేలుచుండుగుణరత్నాంభోధిశస్త్రాంజయుం।
డాతండాతతశాతహేతిపవికృత్తారాతివీరాద్రియై॥ ౨౯॥

సీ॥ తనయశోనల్పకల్పనగాటవికిఁబయోంభృత్పథంబొకపరభృతముగాఁగ।
దనప్రతాపమహాజ్వలనకీలములకర్కబింబంబువిస్ఫులింగంబుగాఁగ।
దనజయలక్ష్మీనితంబినికఖిలదిగ్వలభులువిహారణస్థలులుగాఁగ।
దననిరంతరదానధారానదికిసాగరములుగర్భజలాశయములుగాఁగ।
తే॥ గీ॥ తనవినిర్మలచరితసుధాసరోంత।రమునకబ్జభవాండభాండములుపుండ।
రీకముకులాళిగాఁగవర్తిలుధనుర్వి।ధానమృత్యుంజయుండుశస్త్రాంజయుండు। ౩౦॥

వ॥ మఱియునీసమస్తప్రశస్తనిస్తులాఽమేయసుగుణవిస్తారుండగుశస్త్రాంజయుండు
నిఖిలాశావిలాసినీకర్ణమండితమండనాయమానకుండలీకృతకీర్తిలతాక్రాంతవిశ్రాణనపల్ల
వసల్లలితోల్లాసకలభూతదయాకుసుమగుళుచ్ఛుండును, నిరంకుశప్రతిభాప్రభావిభాసి
తుండును, కదనక్షోణీసదనసమదహృదయవైరివీరవారపరిహారప్రకారప్రచారావార్య
ధైర్యశౌర్యవీర్యధుర్యుండును ప్రచండాఖండకోదండవిద్యామండప్రకాండప్రజ్ఞానధురం
ధరుండును, ధీరోదాత్తగుణధరాధరుండును, నయి తనకప్పతిష్ఠానపురవరంబురాజధాని
గా రాజిలరాజరాజునుంబోలెఁ దేజోవిరాజమానుండై సకలకువలయంబవక్రవిక్రమంబున
నేకచక్రంబుగఁబరిపాలింపుచుండె॥ ౩౧॥

కం॥ ఆరాజశిఖామణికిఁగు।మారుండుకుమారసదృశమానితవీర్యో।
దారుఁడుమఖవరిజాఖ్యా।క్ష్మారమణుండలరుచుండుసద్గుణనిధియై॥ ౩౨॥

సీ॥ సరసిజాక్షుఁడువోలెసిరితోడనలరిభర్గునిభంగినార్యానుకూలుఁడగుచు।
గంధర్వరీతిఁజక్కనిరూపుఁదాల్చియబ్జునిమాడ్కిగురుకళాపూర్ణుఁడగుచు।
పరమేష్ఠిగతిమంజుభాషాఢ్యుఁడైసరిత్పతిపోల్కినిమ్నస్వభావుఁడగుచు।
సూర్యునిపగిదిఁదేజోమహత్త్వముఁగాంచినునునికైవడిదానకలితుఁడగుచు॥
తే॥ గీ॥ నాగమార్థజ్ఞుడైవివిధాస్త్రశస్త్ర।వేదియైదండనీతిప్రవీణుఁడగుచు।
నమరుసమధికభోగమహావిభవశ।చీవిభుండుమఖవ్రజభూవిభుండు॥ ౩౩॥

ఉ॥ ఆవిభుమోము సొంపుఁగని యద్భుతమందుచు క్షీణుఁడయ్యెఁదాఁ।
జావకనైల్యమొందితగఁ జంద్రుఁడు దూరపదంబుఁ జెందఁగన్।
భావజుఁడింతయున్వినుచు భంగము నొందిన మామఁ దేర్చవే।
భూవరుఁ జేరియందమునఁ బోలకనంగతనొందె నిద్ధరన్॥ ౨౬॥

వ॥ మఱియు నతండు నారాయణాంశ సంభూతుండగుటం జేసి వినీతుండును సమపరీక్షా సమేతుండునుం గావున జనకుననుజ్ఞ యౌవరాజ్యాభిషిక్తుండై, నల, నృగ, సగర, భగీరథ, దుందుమార, సుహోత్ర, మాంధాతృ, శ్రీరామాదులకరణి ధరణీభరణదక్షుండై, దీనాలాపంబులు శరణాగతశాత్రవముఖంబులయంద, వక్రభావంబులధిజ్యశరాసనంబులయంద, దృఢబంధంబులు సురతంబులయంద, కుటిలనటనంబులు వేశ్యాజనంబులయంద, సదాపత్ప్రాప్తిచే మొఱవెట్టుట తరుణీమంజీరంబులయంద, మదాంధత్వంబు నందిరుఁగుట కరిఘటలయంద, పరుషదండంబువలనఁ జక్రపరికంపంబులు వాడముట కులాలకృత్యంబులయంద, సమస్తవస్తుసంపదలందోఁచుట లీలాదర్పణంబులయంద, పాంసులాత్వంబవనియంద, చెన్నొందుచుండఁ, దనధర్మంబునకభావంబును, దనదానంబునకప్రమాణతయుఁ, దనక్రోధంబునకస్థిరత్వంబును, దనవిక్రమంబునకసహ్యతయు, దనయశంబునకతివ్యాసంగవ్యాప్తియుఁ, దనగుణంబులకత్యాశాపరివృత్తియుఁ, దనలేమికి లేమియుందవులం జేసి యఖండసామ్రాజ్యధుర్యుండై, మహావీరుండయ్యును బరలోకకథాభీరుండై, కామార్థపరుండయ్యును విమలధర్మప్రధానుండై, యనేకపరిజనపరివృతుండయ్యు ననేకధనుస్సహాయుండై, భూమండలంబున నెల్లెడ నిరంతరపయోధారాసారంబులు జలధరంబులందుం బోలె ధేనువులందును, ననంతకళ్యాణాలంకరణంబులు జనశరీరంబులందునుం బోలె గృహంబులయందును, సంపూర్ణఫలవిలాసంబులారామంబులందుం బోలె సస్యంబులందును, నపరిమితామోదంబులు స్రక్చందనాదులందుం బోలె సకలప్రాణిచయంబునందుం గలిగి విలసిల్లు ధర్మపరిశీలనంబున ప్రజాపాలనంబుఁ గావింపుచుండ॥ ౨౭॥

మత్తకోకిల॥ అంతభూరమణీధృతాభినవారుణాంశుకరూపసం।
క్రాంతపల్లవకాంతిదంతురకాననాంతమనంతమో।
హాంతరంగవధూనితాంతదృగంతకాంతలతాంతసం।
భ్రాంతిభృంగలతానిశాంతము బల్వసంతము భాసిలెన్॥ ౨౮॥

చ॥ శ్రుతిహితవాక్యముల్ బలుకుచుఁ ద్విజపాళి మెలంగఁ గేళిప।
ర్వతశుభవేదులందుఁ బ్రసవర్తుదినాత్మవివాహవేళను।
న్నతలతికామహీజమిథునంబుల పైనితరేతరంబుదా।
రతనిడుముత్తియంపుతలఁ బ్రాలనజాలకరాజి రాజిలెన్॥ ౬౭॥

చ॥ ఎలయుచుఁ దేఁటి మొత్తఁపు మొయిల్పయిఁ గప్పిరవంబొనర్పఁగో।
యిలలను వానకోయిలలు హెచ్చఁగ నచ్చఁపుఁబూవుఁదేనెసో।
నలుగురియన్వనానిలమునం గొమరొప్పఁ జలించెఁ గ్రొమ్మెఱుం।
గులగతిఁ దియ్యమావియెలగున్నలఁ గెందలిరాకుజొంపముల్॥ ౬౮॥

మ॥ వనరాశ్యుద్గతఫేనముల్ వనరమావ్రజప్రభారమ్యమం।
డనరోచుల్ మధుపప్రతానమధుపానప్రక్రియా కాప్యపా।
త్రనికాయంబులు చైత్రరాత్రిముఖనిర్యత్తారకల్ వల్లికా।
వనితాంచద్దరహాసముల్ సితసుమవ్రాతంబులొప్పెన్ వనిన్॥ ౬౯॥

చ॥ చివురుఁగటారులున్ విరులసింగిణులుం దలిరాకుబాకులు।
న్నవదళిశింజినుల్ సుమపరాగమునస్మెఱుఁ గెక్కఁ జేసి మా।
ధవుఁడనుఁగైనమారునకుఁ దానొనఁగూర్చినయస్త్రశాలల।
ట్లవిరళలీలనొప్పె వనినంచితమంజునికుంజపుంజముల్॥ ౭౦॥

చ॥ కొలఁకులఁ దేలితేలి తొవగుంపులకంపుల సోలిసోలి మ్రా।
కులపయిఁ బ్రాలిప్రాలి సుమగుచ్ఛసుగంధముఁ గ్రోలిక్రోలి తీ।
వలగమిఁ గ్రాలిక్రాలి తఱుపట్టులనీడలఁ దాళితాళి మే।
ల్నిలుకడనీచెనామనివనీతలశీతలవాతపోతముల్॥ ౭౧।

కం॥ అలినీకుటుంబినులకున్। లలినీరఁపుబొమ్మరిండ్లలతికాపాంచా।
లులనవపుష్పోద్గమవే।ళలవనరమతే నెవిందులను గావించెన్॥ ౭౨॥

కం॥ వసుపతితానగుటనునల।వసుపతిమైత్రికిఁదదాశవఱలెననవిభా।
వసుఁడుత్తరంపుఁద్రోవను।మసలెన్ దనమిత్రభావమహిమదలిర్పన్॥ ౭౩॥

తే॥ గీ॥ విరహితతిమీఁదదండెత్తుమరునివిజయ।కాహళులభంగిమొరసెఁబికవ్రజంబు।
లమరెఁ గోరకములుఁ గింశుకములుఁ గాన।నస్థలీస్త్రీలకెంపులనత్తులనఁగ॥ ౭౪॥

సీ॥ నవరసామోదంబు సవరించె నెయ్యది తరులయందును ఘనతరులయందు।
సుమనోవికాసంబు సమకూర్చె నెయ్యది శ్యామలందును నవశ్యామలందు।
మధుపరాగసమృద్ధి మననిచ్చె నెయ్యది తమ్ములందును లతాంతమ్ములందు।
లలితకుంకుమపత్రకలన మెయ్యది నించెఁ గొమ్మలం దెలమావికొమ్మలందు।
తే॥ గీ॥ నట్టి సురభికి సురభివిఖ్యాతి గలుగు। టరిదియే సత్ఫలములు ద్విజావళులకు।
బాలగణికలకు నవీనపల్లవాప్తి। లలిఁ బ్రసవయుక్తి వంధ్యాదులకు నొసంగ॥ ౬౪॥

లయవిభాతి.

తళతళని మెఱుఁగలరె నలరులను గలికలను జలజలని వఱదలుగ బలుమధువు వాలెన్।
గిఱికిలని కలికి చిలుకలపలుకులు లిసెన లబలములలికులములను గలయఁ బోలు పారెన్।
ఫలరసములు లిచిలతికల కొనలఁ బోలి చెఁగలగలమను చుబరిణతఁ పుదళములిల రాలెన్।
జెలువులకుఁ జెలులకును వలపు లెద పెలసెఁ గలకలరుతులఁ గొలకులను నెలకొని యెనంచల్॥

సీ॥ తరులలోఁ దీవపందిరులలో విరులమంజరులలో మకరందఝురులఁ గ్రోలి।
గము లైతనర్చి పూగములపైఁ దగి పరాగములు పైకొని సురాగములమించి।
చెలువొందుగుజ్జుమావులయందుఁ దలిరుఁ గ్రోవులయందు ననలతావులఁ బెనంగి।
స్ఫుటము లై కలితనిష్కుటము లై శ్రితపుష్పపుటము లై సునవనీతటములరసి।
తే॥ గీ॥ తమిని మొగపెంటిపిల్లతండములుఁ గలసి। గలశిరంబులఁ బూదేనె గప్పికొనఁగఁ।
గొనగరులు విప్పి యపుడు ఝుమ్మనుచుఁ బొవల। బొటలరొదలిడి కొదమతుమ్మెదలు మెదలు॥

మ॥ కలితాశోకలతాంతదీపరుచిరంగత్కుంజగేహంబులోఁ।
గలకంఠీతతి రాగవీక్షణము సోకన్ దార్పఁ గాదక్షిణా।
నిలుడల్లల్లనఁ దావులంటుకొనుచో నీరంధ్రిమాధ్వీరస।
చ్ఛలఘూర్ణోద్గము లై వడంకిరి లవాసంతీలతాబాలికల్॥ ౬౫

మ॥ ఘనరంగంబులపైఁ దమాలవృతి నేపథ్యంబులో ప్పంబిక।
స్వనగీతంబులతో మరున్నటుఁడు లాస్యప్రౌఢి నేర్పంజిగు।
ళ్ళను కేల్ద్రిప్పుచు వల్లిపాత్రములగుంపాడన్ వసంతప్రభుం।
డనుకంపామతి మెచ్చి యిచ్చెఁ గుసుమ ప్రాంచన్మణీభూషలన్॥ ౬౬

లయగ్రాహి.

చందనమహీరుహములందుఁ బెనఁగొన్నగురువిందనునుదీవియలపందిరులలోఁ జెం।
పొందివిరవాజిపువుగందవడిలేచిచనుమందమలయానిలునిఁ జెందుపెనుతావిన్।
గ్రందుకొనిఘుమ్మరనుచందనరుపూఁబొదలసందులమెలంగిబలుచందములచేమా।
కందసుమబృందమకరందరసబిందువులబిందులుగఁ గ్రోలెనుమిళిందతతులెల్లన్ ॥౧౦౦॥

సీ॥ మునుమాపునలివిచ్చుబొండుమల్లెలసోగఁ గ్రొమ్ముడిసెరతావిఁ గ్రుమ్మరింప।
నునుఁజిగురాకుపాన్పులవిరిపరుపుల నెసఁగు నేలకిపొదరిండ్లఁ జొచ్చి।
మధురసీధురసాత్తమదమాంద్యమునఁ బునఃపునరుపగూహనంబున మిటారి।
వలిచన్నుఁగవలురంబున నాటనఁటులకపురంపుఁబొడిఁ జిమ్ముకమ్మతెమ్మె॥
తే॥ గీ॥ రలునితాంతోపరతిపరిశ్రమసముద్ధ।కమ్రగల్లతలస్వేదకణికలార్పఁ।
బతులయెడఁగూర్కుసతులు రేపకడఁ దెలసి।రలఘునిష్కుటశుకపికకలకలముల॥ ౧౦౧॥

వ॥ ఇట్లు సకలజగదామోదకరవిలాసభాసురంబులగు వసంతవాసరంబులు జరుగుచుండ నఖండసౌందర్యధుర్యతామకరధ్వజుండగు మఖ్రవజుండు పుడమిం బాలింపుచుండె॥

కం॥ అనిమార్కండేయమహా।మునిక్రోష్టికిఁ జెప్పినట్లు ముదమునఁ బక్షు।
ల్వినుపించిన నపుడా జై।మినియవ్వలికథనుఁ బేర్మి మెయినడుగుటయున్ ॥ ౧౦౩॥

చ॥ సురగిరిధీరధీరచితశోభితదివ్యకలాప్రసంగసం।
గరజయశూరసూరిజనకల్పకపాదపపాదపావనా।
చరచరమార్గసారగురుసన్మయచిన్మయసాక్షిభాస్వరా।
స్వరపరిభావభావభవసంహరసంహితసంహతిస్తుతా॥ ౧౦౪॥

కం॥ ప్రేమాస్పదవరకామాకామాంతకయంతకాంతకాకాంతియశో।
ధామాధామవిజితరిపు।భీమాభీమబలయోధభీమస్తోమా॥ ౧౦౫॥

పంచచామరము.

మలీమసప్రణాశభాసమానితాత్తధీరసా।
విలాసమానసప్రకాశవిశ్వకృద్దయారసా।
కలాదసత్కళాకలాపకావ్యకంజఖంజనా।
పలాశభంజనప్రతాపభక్తచిత్తరంజనా॥ ౧౦౬॥

మాలినీ.

నిరుపమగుణజాలానిర్మలానందలోలా।
సురుచిరశుభలీలాశోభితాత్మైకహేలా।
స్మరహరవరఖేలాసంవిదామేయశీలా।
సురమునిపరిపాలాశూలిసృష్ట్యాదిమూలా॥ ౧౦౭॥

గద్య.

ఇదిశ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ
ణపూజావిధేయదిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపౌత్రవీరే
శలింగనాయకపుత్రశ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద
పానతుందిలేందిందిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామయోగి
గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు
రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ
మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన
యలంకారచంద్రోదయంబను
మహాప్రబంధంబునందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖవ్రజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క౦॥ శ్రీరమ్యగుణాభరణా। నారాయణబాణవరణనతజనవిస్తా।
రారాధితనిత్యదయాంకూరామృగయాపురీశ గురుగుణవేశా॥ ౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుము మునుమృకండాత్మజుండు। క్రోష్టికెఱిఁగించినట్లుసద్గోష్ఠినమరు।
జైమినికిసమ్మనముగడుసంతసిల్లఁ। బక్షిరాజంబులిట్లుచెప్పందొడంగె॥ ౨॥

వ। అంతనొక్కనాఁడుమఖవ్రజుండుపురోహితామాత్యబంధుమిత్రాదిపరిజనసమేతుండైజనకుసన్నిధానంబుననిండోలగంబునఁగొలువైయుండుసమయంబున॥ ౩॥

సీ॥ ఉదయించురవిమించునదలించుజగిమించునొడలితోముడిచినజడలతోడ।
సరసీరుహముఁగేరుకరమునమీఱుదండంబుతోనూర్ధ్వపుండ్రంబుతోడ।
బంగారుజిగిఁజూరుపొంగారుకుండలద్యుతులతోశ్రుతివాక్యతతులతోడఁ।
దెలిజందెములపొందికలఁజెందునక్షమాలికలతోనరుణశాటికలతోడ॥
తే॥ గీ॥ సలలితామలజలకమండలువుతోడ। దండమీఱినకృష్ణాజినంబుతోడఁ।
దనరనరుదెంచెగాలవమునివరేణ్యుఁ। డశ్వరత్నంబొకటివెంటనరుగుదేర॥ ౪॥

శా॥ ఆరీతింజనుదెంచియమ్మునివరుండస్తోకచామీకర।
స్ఫారోదారకవాటగారుడరుచివ్యాకీర్ణరాణ్మందిర।
ద్వారంబున్నతరోహణాద్రికటకోదంచన్మహాగహ్వరా।
కారంబుద్ధతనీరముంగడచిరాఁగాఁబార్శ్వభాగంబునన్॥ ౫।

సీ॥ కరదీప్తి కనకకంకణకలక్వణముతోఁ రమణీమణులుచామరములు వీవఁ।
జరణనూపురములసాలభంజికలట్లుశరణాగతనతారివరులుదోఁప।
సామంతభూషామణీమయూఖములుసంధ్యారుణాతపములనవఘళింప।
వివిధవేదాగమవిదులగువిద్వజ్జనులుశ్రుతిస్మృత్యర్థములనుదెలుప॥
తే॥ గీ॥ హారకుండలమకుటకేయూరకటకమణులుదీపింపఁగులశైలమధ్యమేరు।
వనఁగసభికులనడుమసింహాసనస్థుఁడగుచుఁగొలువున్నశత్రుంజయన్నృపుఁగనియె॥ ౬॥

క॥ కనుఁగొనిఘనమగుముంగిటఁగనదిందూపలనిబద్ధకక్ష్యాంతరసీ।
మనుప్రతిబింబితమైనిజతనురుచిదనరమునియవనిధవుదరికరిగెన్॥ ౭॥

క॥ వచ్చినమునిఁగనియెదురుగవచ్చిప్రణామంబొనర్చివరభక్తినయం।
బచ్చుపడనర్ఘ్యపాద్యములిచ్చిసుఖాసీనుఁజేసినృపవరుఁడనియెన్॥ ౮॥

ఉ॥ ఓమునినాథభూరిసుకృతోదయమీసుతశిష్యకోటికిన్।
సేమమె? వహ్నులన్ క్రతువిశేషములున్విలసిల్లునే? ఫల।
స్తోమముతోడనాశ్రమవసుంధరభూరుహవన్యశాలిగో।
ధూమములుండునే? వ్రతవిధుల్దగునే? విగతాంతరాయతన్॥ ౯॥

క॥ మీరుమహాత్ములరధికులరారయమీదర్శనముశుభాస్పదముగదా।
మీరాకవలనఁబావనమైరాజిలెమన్నివాసమమలచరిత్రా॥ ౧౦॥

క॥ అనివినుతించినజనపతికనియెమునీంద్రుండుభూవరాగ్రణియుష్మ।
ద్ఘనధర్మపాలనంబుననవిశముసకలంబుభద్రమయ్యెడుననినన్॥ ౧౧॥

ఉ॥ మానవనాథుఁడిట్లనియెమౌనివరేణ్యభవన్మనోరథం।
బేనొనఁగూర్తుమీరిచటికేమికతంబుననేగుదెంచినా।
రానతియిండుశీఘ్రముగనన్నఁదురంగవతంసమున్మహీ।
జానికిఁజేతఁజాపిమునిసత్తముఁడిట్లనిపల్కెవెండియున్॥ ౧౨॥

మ॥ వినుముర్వీవరయజ్ఞమేనొకటిఁగావింపంగదీక్షింపుచోఁ।
దనుజుల్కొందరుసింహసూకరమృగాదవ్యాఘ్రరూపంబులన్।
ఘనమాయాగతివచ్చిహెచ్చిమఖవిఘ్నంబాచరింపందదా।
హననోద్యుక్తుఁడనయ్యుమత్తపమువమ్మౌనంచులోనెంచుచున్॥ ౧౩॥

కం॥ కొండొకవెరవ్రూహింపుచు। నుండఁగమఘశాలికాంతరోజ్జ్వలహోమా।
ఖండంబగుకుండములో। నుండిమహోద్దండతేజమొక్కహయంబున్॥ ౧౩॥

తే॥ గీ॥ యజ్ఞపురుషుండుగొనివచ్చియాతఁడనియె। నోయిమునివర్యయీతురగోత్తమంబు।
నలమఖవ్రజునకొసంగుమతఁడునీదు। సవమునిర్విఘ్నముగఁజేయఁజాలు నెలమి॥ ౧౪॥

వ॥ మఱియునీయుత్తమాశ్వం బధికబలసంపన్నం బేక రాత్రంబునంజతుస్సముద్రముద్రితవసుంధరావలయంబునం గ్రుమ్మరివచ్చునితరలోకగమనంబును గగనయానంబునుం గలిగియాహవజయంబొనఁగూర్చునదియునుం గాక గరుడునియంశంబునం బ్రభవించినయీ తురంగరత్నంబునీమఖవ్రజుండువక్కనితరులెక్కంజాలరతండు దుష్టనిగ్రహశిష్టపరిపాలనార్థంబునకైతజ్జనకతపోమహిమంబునం జేసి శ్రీమన్నారాయణుం డేతద్రూపంబుననవతరించినమహామహుండును, సర్వభూతాంతర్వ్యాప్తుండుఁగావున వాసుదేవుండును, సచ్చిద్రూపుండుఁగావునఁ బ్రజ్ఞాధురంధరుండును, మఖవ్రజసంరక్షకుండుఁగావున మఖవ్రజనాముండునై వెలుంగుచున్న వాఁడమ్మహాత్ముండు భవన్మఖరక్షణంబుఁగావింపనోపుఁగావునన వ్విధంబాచరింపుమని యెఱింగించియయ్యగ్నిభట్టారకుండంతర్హితుండగుటయుసవిస్మయహర్షంబుతోనీయశ్వరత్నంబుఁదోడ్కొనిభవత్సముఖంబునకరుదెంచితిం గావున, నరేంద్రా? నీనందనుండికార్యనిర్వహణంబు సేయుటకైజన్మించిన శ్రీమన్నారాయణుండు గానికేవలనరమాత్రుండుగాఁడస్మదీయమఖరక్షణంబునకద్దివ్యతేజానకులగ్గునని పలికిననా శస్త్రంజయభూభుజుండట్లు కాకయనియత్యంతసంతుష్టాంతరంగుండై నిజనందనుందిలకించి నీవీమునివర్యునియభీప్సితంబుఁదీర్చుటయవశ్యకర్తవ్యంబు గావున॥ ౧౫॥

కం॥ మున్నలవిశ్వామిత్రుని। జన్నమురక్షించురామచంద్రునిగతినీ।
జన్నంబుఁగాచిసుజనో। ద్యన్నుతిఁగైకొనుముశోభితనయా తనయా॥ ౧౬॥

ఉ॥ వీరుమహాత్ములార్యులువివేకవరిష్ఠులుసత్తపోనిధుల్।
కారుణికోత్తముల్ మునులుఁగావునవీరలయజ్ఞరక్షకై।
ధీరతనేగిదానవులఁదీవ్రశరంబులగెల్చివిక్రమో।
దారతఁజెందిదీవెనలనందిరయమ్మునరమ్మునాపుడున్॥ ౧౭॥

కం॥ మునిఁదొలుతననిచిపిమ్మట। జననాయకనందనుండుజనకాజ్ఞనుఁగై।
కొనివల్లెయనియపుడ। మ్మునియాశ్రమమునకునరుగముదితహృదయుఁడై॥ ౧౮॥

సీ॥ పసఁగుల్కుపసిఁడిక్రొమ్మిసిమిసొగధరించిడంబుమీఱినకత్తళంబుఁదొడిగి।
కానునజిలుఁగుచెంగావికాసెబిగించికళుకుబంగరునూరెమొలఘటించి।
కురువిందచూడమైకొఱలుకేడెముపచ్చపటుజువాలునుగటిపైనమర్చి।
దుగదొనల్ భుజములఁదగిలించినిగనిగన్నీలంపుసింగిణికేలఁబూని।
తే॥ గీ॥ చరణములగండపెండెరఁపురుచిగప్పఁ।గరతలంబునవీరకంకణముమెఱయ।
వీరరసమిట్లుమూర్తిభవించెననఁగ।నమరెగమనోద్యమమునఁదేజముతలిర్ప॥ ౨౦॥

సీ॥ హురుమంజిపనులపక్కెరపైనిసొంపారపారసీకఁపుపట్టుపల్లమమర।
జిగిపెంపురతనంపుమొగపట్టమెఱుఁగొప్పఁగొప్పతళ్కులపాగగొనబుమీఱ।
దుగవంకనకలంకమగునంకవన్నెలుపన్నెలుగుల్కుమువ్వసరులెసఁగ।
శిరమునఁబీలెకుంచెతురాయిపొలుపొందపొందళ్కుపాదనూపురములదర।
తే॥ గీ॥ ఖడ్గఖేటకతూణశార్ఙ్గములనుభయ।పార్శ్వములనొక్కసాహిణిబన్నియనుప।
మునివరానీతధవళాశ్వముననరేంద్రుఁ।డెక్కెనుచ్చైశ్శ్రవమునెక్కునింద్రుపగిది॥ ౨౧॥

కం॥ వందిజనంబందందన।మందగతిన్మ్రోయరాజమార్గంబుననా।
నందముతోముందరభట।బృందముతనుఁగొలువనగరువెలువడియంతన్॥ ౨౨॥

చం॥ క్షితిపతిమెల్లనన్దఱటుచేసిననత్తురగోత్తమంబతి।
ద్రుతగతియైచలచ్చపలరూపునఁజాపవిముక్తమార్గణా।
కృతినుడువీధిఁబర్వెడుఖగేంద్రమురీతిమరుత్తరశ్చర।
త్సితఘనఖండమట్లుబఱచెన్ఖురజోరరజోవృతాధ్వమై॥ ౨౩॥

పంచచామరం॥ ఘుళంఘుళాయమానకంఠఘంటికావిరావమై।
ఝుళంఝుళంనినాదపాదసక్తనూపురాద్యమై।
ధళద్ధళత్క్రకాటికాగ్రధూతకేసరాళుమై।
హళాహళిన్సమీరవేగమత్తురంగమేఁగఁగన్॥ ౨౪॥

కం॥ ప్లుతవల్గితరేచితధో।రితకాస్కందితములనెడుపృథుగతులసమం।
చితచతురతనయ్యశ్వము।నతిదూరముఁబఱపినెమ్మినరుగుచునెదుటన్॥ ౨౫॥

మ॥ అచలాభర్తగనెన్మునిప్రకరదత్తానర్ఘదేవార్ఘ్యతో।
యచిరాసేచనలబ్ధపుణ్యఫలశంకాపాదిశుంభత్ఫల।
ప్రచురానమ్రనవామ్రకమ్రవిటపభ్రామ్యత్సుకానీకస।
ద్వచనాళీప్రకటీకృతార్థనిగమాంతంబాశ్రమోపాంతమున్॥ ౨౬॥

శా॥ అంతేవాసికృతాగమాంతపఠనం బారబ్ధదేవార్చనా।
త్యంతోద్గీర్ణసహస్రనామకము నిత్యాజ్యాదిహోమక్రియా।
సంతుష్టోజ్జ్వలనంబు శీఘ్రఫలితశ్యామాకనీవారసం।
క్రాంతంబై కనుపట్టె గాలవమునీంద్రస్థానమా రేనికిన్ ॥ ౨౭॥

మ॥ అలరెన్ గంజివురాకుపెన్జడలతో నాదీర్ఘశాఖాభుజా।
చలచంచత్ఫలికాక్షమాలికలతో సారంగగానాగమం।
బులతోఁ బుప్పొడిబూడితోఁ దరువరంబుల్ మౌనిసమ్రాట్సమం।
జలపాథోలవవర్ధితంబులగుటన్ దాద్రూప్యమున్ దాల్చెనా॥ ౨౮॥

కం॥ చుంబితశుకశిశుకబిడా। లంబితరక్షువ్రజోపలాలితసారం।
గం బావృతభుజగమయూ। రంబగుచుఁ దదాశ్రమంబు రాజిలెనరుదై॥ ౨౯॥

సీ॥ హరిణశాబములు జిహ్వాపల్లవములచే మునికుమారులపదంబులు స్పృశింపఁ।
గ్రతుశాలికాపినిర్గతహోమధూమము నభ్రభ్రాంతిఁ గని మయూరంబులాడ।
ఘనవాయసస్తోమముల్ వనభూతబల్యర్థముక్తాన్నకబళములు మ్రుఁగి మెసవ।
స్థండిలన్యస్తకాషాయంపుమడతల నెటిదుప్పిపిల్లలు నిదురఁబోవ।
తే॥ గీ॥ ఫలసమిత్కుశకుసుమాదిభరితమనుప। మాంబుపూరితపద్మాకరంబునగుచుఁ।
దనరినతదాశ్రమముఁ జొచ్చె ధరణివిభుఁడు। సంభ్రమాశ్చర్యములు మదిసందడింప॥ ౩౦॥

కం॥ ప్రేమంగనుంగొని మనుజన। పాలుండనపాయనియమపరిణతమేధున్।
పాలితసాధుసుబోధున్। గాలవమునినాథు సామగానసనాథున్॥ ౩౧॥

చం॥ కని తురగంబు డిగ్గి కుతుకంబున నద్ధరణీశు డత్తపో।
ధనునకుఁ దత్సమీపగతతాపసకోటికి భక్తియుక్తి వం।
దన మొనరింప స్వస్తివచనంబులఁ దీవెనలిచ్చి యంచితా।
సన మొసఁగన్ వసించి విలసద్వినయంబున వారికిట్లనున్॥ ౩౨॥

ఉ॥ మీరు మహానుభావులరు మీమహిమంబు లగణ్యముల్తపః।
పారగులార లోకనుతపావనభవ్యచరిత్రులార మీ।
భూరికృపాకటాక్షపరిపూర్ణత గల్గుటచే భవత్పదాం।
భోరుహసన్నిధానమునుఁ బొందితి ధన్యుఁడనైతి నెంతయున్॥ ౩౩॥

ఉ॥ నావుడు రాకుమారువచనంబుల కమ్మునిసంతసించుచున్।
దావచియించె నిమ్మఖదినంబులు సర్వమఖక్రియార్హముల్।
గావున సర్వతోముఖ మఖండఫలప్రద మాచరించెదన్।
ధీమ్మవర? నీవు తత్క్రతువుఁ గావుము విఘ్నము వొందకుండఁగన్॥ ౩౪॥

కం॥ అని నియమించిన జనవర। తనయుం డటు గాచియుండఁ దత్క్రతువిధిక।
మ్మునివరుఁడు దీక్షఁ గైకొని। ఘనులగు ఋత్విజులఁ గూడి గావించుతఱిన్॥ ౩౫॥

చం॥ ఒకఁడు మృగేంద్రరూపమున నొక్కఁడు బెబ్బులిరూపుఁ దాల్చి వే।
ఱొకఁ డురుభల్లుకంబుగతి నొక్కఁడు భీకరసూకరాకృతిన్।
ప్రకటమహాస్వనంబు లడరంగ నరాళకరాళదీర్ఘదం।
ష్ట్రికలెసఁగన్ దదాశ్రమముఁ జేరిరి క్రూరసురారు లొక్కటన్॥ ౩౬॥

శా॥ ఆరీతిన్ జనుదేర ఋత్విజులు శాలాభ్యంతరాగ్నిక్రియా।
ప్రారంభంబులు మాని భీతిమెయిఁ గంపం బొందన ధ్వర్యుఁడా।
హారావంబు లొనర్పఁగా వెఱవకుండంచున్ రణోద్యుక్తుఁడై।
యారాజన్యకుమారుఁ డయ్యెడ ననార్యంబైన శౌర్యంబునన్॥ ౩౭॥

చం॥ తురగము నెక్కి చాపమునఁ దూపుల నేపునఁ గూర్చి ధైర్యవి।
స్ఫురదురులక్ష్యలాఘవవిశుద్ధు లెసంగఁ దొలంగ కామహా।
సురకుహనావిడంబ మతిసూక్ష్మజవమ్మున వమ్ముగాఁగని।
ష్ఠురశరజాలముల్ బఱపుచున్ గవిసెన్ గొనయంబు మ్రోయఁగన్॥ ౩౮॥

శా॥ క్ష్వేళాఘూర్ణితదిక్తటంబు కుహనాసింహంబు జంభారిదం।
భోళిస్పర్ధినఖాంకురంబులఁ గరంబున్నగ్గఁ గావించుచున్।
వ్యాలోలద్రసనారుణాగ్రవివృతాస్యంబై మహీజానిపైఁ।
గీలాడించిన జంత్రమట్లుఱక లంఘించెన్ బలోదగ్రతన్॥ ౩౯॥

ఉ॥ కింకదలిర్పనట్లు గమకించిన సింగఁపురక్కసున్ మహా।
హుంకృతి మీరఁ గేడెమున నొడ్డుచు దక్షిణపాణి చేతన।
భ్రంకషధాళధళ్యరుచిరాజిధురీణకృపాణ మెత్తి యే।
ణాంకకులుం డతండు దునుమాడెఁ బ్రమత్తతదుత్తమాంగమున్॥ ౪౦॥

కం॥ గొబ్బునఁ గేళ్ళుముడుచు మెయి। గబ్బునకున్ మాఁగు దంశగణ మొలయంగా।
నబ్బురపు బొబ్బరింతల। బెబ్బులి పొలదిండి దండి విభుపైఁ గదిసెన్॥ ౮౧॥

చం॥ కవసిన వారువంబుఁ బెడగా నుతికించి మఖవ్రజప్రభుం।
డాదవినరోషవిస్ఫురణ నొక్కవడిన్ సెలవింట నిష్ఠుర।
ప్రదరముఁ గూర్చియేసె నుదరంబదరన్ భిదురంబు దాఁకిన।
గ్లైదవిదళించి పోభయకృదీక్షణ మూకపటంపుఁ గ్రొల్వులిన్॥ ౮౨॥

కం॥ భల్లూకరాక్షసుఁడు నుపరి। ఫుల్లారుణనయనుఁడగుచు భోడునరాభూ.
వల్లభుఁడొక భల్లమునం। దొల్లిఁటియట్లనె వినిర్జితునిఁ గావించెన్॥ ౮౩॥

మ॥ శరకుంతక్షురికాదిసాధనవిశేషప్రౌఢి నిట్లా నిశా।
చరదోర్దర్పమడంచి మానులు సురల్సంతుష్టులై మెచ్చన।
ధ్వరముస్సాంగముగాఁ గ్రబోచి ముదితస్వాంతంబుతో నుండభూ।
వగుతో మార్కొనె సూకరాసురుఁడు దుర్వ్యాపారమేపారఁగన్॥ ౮౪॥

సీ॥ ఘుర్ఘురధ్వను లీనఘోషించి సటలుబ్బఁ గొమ్ములనశ్వంబుఁ గ్రుమ్మి క్రుమ్మి।
వ్రేటుకోలందికి వెసనందకందినట్ల పరివేల్పొండెడ కరిగి యరిగి।
నుఱుఁగట నుండి కన్నొఱఁగించి పవ్వగాఁ దొలఁగి యొక్కొకచోట నిలిచి నిలిచి।
బిరబిరఁ బరువెత్తి పెనఁగి పైకొని డాసి బెదరి పెన్బొదలలో నొదిగి యొదిగి।
తే॥ గీ॥ గట్టుపుట్ట యనక యిట్టట్టుఁ ద్రిప్పలఁ। బెట్టి బెట్టిదంపు ముట్టి చిప్ప।
మట్టిబిట్టు జిమ్ము గుట్టు నన్నృపుపట్టిఁ। బట్టి చలముఁ బట్టి కొట్టఁదలఁచి॥ ౮౫॥

లయగ్రాహి.

వంచనగలిన్ మిగులఁ జంచలమతిన్ బొదలఁ గంచెలను దూఱి సముదంచితరవంబున్।
మించి యొనరించి కడుఁ బొంచి మెయిఁ బెంచి జడిపించి మఱపించి యలయించి బలుఠీవిన్।
జంచితరుసంచయముఁ గుంచితముగాఁగఁ బఱపించి సపలించి పెకలించి బహుదూరం।
బెంచి మఱలించి బురణించి కనుపించి కికురించి కుదియించి గమనించి కిటి మించెన్॥ ౮౬॥

కం॥ దానవదగ్రగుఁడగు కిటి। దానవుఁ డుగ్రుఁడయి జవని దానవరగతిన్।
దానవలీలఁ గవిసెడెం। దానవసుమతీధవుండుఁ దలఁకక కడఁకన్॥ ౮౭॥

కం॥ పటుదంష్ట్రానిహతాశ్మచ్ఛటననలకణంబు లొలుకఁ జను జెంచెదున।
క్కిటి దైత్యు మేనఁ దూపా। క్కుటి మిక్కుటమగుచుఁ బ్రక్కగాడఁగ నేసెన్॥ ౮౮॥

కం॥ ఆయమ్మ తీవ్రగతిఁ బో । యాయమ్మ నాటిపాటి తాస్థికమై బ ।
ల్గాయమ్మె మ్మెనర్పనొచ్చిన । కాయమ్మ నెత్తురోలుకఁగ డువడిఁ బఱచెన్ ॥ ౪౯

చం॥ బరువడిఁ బర్వఁ దోడ నెనృపప్రవరుండునుఁ గూడ ముట్టి భూ ।
ధరవన దుర్గ సాగరనదంబుల నేకము లుత్తరించి త ।
ద్గురుహయ మేసహాయముగ దూరమునం జని కాంచెఁ జుంబితాం ।
బరశిఖరోల్లసన్మణిసమాజము రోహణశైలరాజమున్ ॥ ౫౦

సీ॥ తతశిఖామరకతద్యుతులదూర్వాంకురశంక మేయఁగ నెలజింక గదురఁ ।
గటక గారుడములఁ గన్గొని భీతిమైఁ బరవిరథ భుజగరజ్జువులు జార ।
నమితేంద్రనీలగండములకిభభ్రాంతి నురుదరీసుప్తోద్ధహరులు దుముక ।
ఘనవజ్రశృంగాటకములు గంగార్ఘురులనుచు దేవర్షులు మునుఁ గఁదోడరఁ ॥
తే॥ గీ॥ బ్రకటితాధిత్యకాపుష్యరాగములకు । సురుచిరాగమసుమపరిచ్యుతమరంద ।
బిందుతృష్ణ మిళిందముల్ గ్రందుచున్న । యన్నగము విన్నను వు మెచ్చెనవనివిభుఁడు ॥

చం॥ పవిధారం దెగినట్టిచట్టుపలు పైపై రాయిడిం జిందునైం ।
దవబింబామృతబిందు రాజిఁ బునరుత్పన్నంబులై యుత్కట ।
చ్ఛవులం గార్కొనెనోయనం గగిరిపార్శ్వచ్ఛన్ననీరంధ్రవే ।
ణువనంబుల్ శుకవర్ణపర్ణతతులం దోఁచెన్ నృపాగ్రంబునన్ ॥ ౫౨

ఉ॥ రంగదహార్యశృంగనలరాగవిభాగతరాగరైమె వియ ।
ద్గంగతరంగపంక్తి దవుదవ్వుల మింట ననంతదీప్తియ ।
య్యెంగురుచిత్రలీలగ గనెందిర దాల్చినయింగిలీకపున్ ।
రంగు తెఱంగునం గడుహరంగగుచీర చెరంగులోయనన్ ॥ ౫౩

తే॥ గీ॥ తరణికిరణోష్మఁగరఁగియిధ్మములఁ దొరఁగి । వజ్రఫలకమ్ములంటిజవ్వాది వలచు ।
తీవెయిండులు కాననదేవతాళి । కేళికాశాలికలభంగి గిరిఁ జెలంగె ॥ ౫౪

కం॥ సల్లకిపల్లవములు దిన । నెల్లెడఁ దుండములు సాచు నిభములరోదభీ ।
తిల్లు తెలిజిల్లి మెకముల । జల్లులు రెల్లుల్ల సిల్లు చాడ్పునఁ దోఁచెన్ ॥ ౫౫

సీ॥ పైదట్టముగ ద్రవాలు పరువంపుఁ జంపకప్రసవాళులనఁగ భర్మమయతటులు ।
తటులందు వెదురుముత్యముల నెత్తములాడు చెంచుగుబ్బెతల దీపించు పొదలు ।
పొదలపైఁ బొదలు నంబుదములు గర్జింపఁ దొలి మొల్క లెత్తు వైదూర్యమణులు ।
వైదూర్యమణుల శేవలకు లిక్కి మింటఁ గట్టని తోరణంబులై చనుశుకములు ॥

తే॥గీ॥ శుకములకుబింబిశాఖలస్ఫూర్తిఁదెలుపు। పొలుపుగలవాతెఱలవేలుపుంజెలులునుఁ।
గలిగివిలసిల్లునమ్మహాచలముపజ్జ। ధరణిపతివెంటరాఁగిటిదానవుండు॥ ౫౬॥

ఉ॥ చీకురువాయిచిమ్మటలుజీబనిమ్రోయఁగఁగబ్బిడాయిపె।
స్నాఁకలగబ్బులుబ్బమునుముంగిఁటమర్కటకీటనిర్మితం।
బైకసుపట్టుమగ్గములనంటినపాఁపపొరల్బలింపఁగాఁ।
జీకువఱన్ననోయనుచుఁజెన్నగునొక్కగుహాంతరాళమున్॥ ౫౭॥

ఉ॥ తూకొనినన్మహీపతియుఁదోడనెతద్గుహఁజొచ్చిడాయఁగా।
నాకిటిదానవుండునిబిడాంజనపుంజములంజయించుపెం।
జీకఁటిలోనడాగివెతచేతనదృశ్యతనొందెఁబిమ్మటన్।
రాకొమరుండుధైర్యమడరంజనియెన్గవిలోననొంటిగన్॥ ౫౮॥

కం॥ క్రౌంచవివరంబువెలువడు।నంచపగిదిఁదన్మహాగుహాచరమద్వా।
రాంచలమునిజసితాశ్వము।దంచితగతిఁగడచినడువనధిపునకెదుటన్॥ ౫౯॥

సీ॥ ఏలాలతాజాలడోలాకలితకీరబాలాస్ఫుటాలాపలాలితంబు।
మందారమాకందబృందామితమరందసందోహనందితేందిందిరంబు।
ఝిల్లీకుచోల్లీఢమల్లీలసద్గుచ్ఛవల్లీమతల్లీపరివేల్లితంబు।
పారావతనటన్మయూరాతతకిశోరవారామితారవోద్గిరణంబు॥
తే॥ గీ॥ మానితానూనపికకాకలీనినాద।లీనకాననదేవతాగానజాయ।
మానసూనప్రియాళుప్రతానలీన।పీనరుచిరైనయొకకానకాననయ్యె॥ ౬౦॥

సీ॥ మాతులుంగలవంగమందారజంబీరచందనపిచుమందసాలతాల।
కురువకభల్లాతకోవిదారకదంబకరవీరఖర్జూరకనకపనస।
బదరీవకుళనాగభంటాకిపున్నాగకదళీప్రియాళుమాకందకుంద।
మాధవీతక్కోలమరువకహింతాలవంజుళశింశుపావటమధూక।
తే॥ గీ॥ కుటజమోరటభండీలకులకకిలిమి।కాంచనాహ్వయకాండేక్షుకారవల్లి।
నారికేళాదిభూరుహవారములను।కనులపండువనొందెడికాననంబు॥ ౬౧॥

వ॥ అట్లు పొడచూపిననవ్వనప్రాంతంబవనీకాంతుండుడాయనచ్చెంతలననంతహ
సంతికావాసంతికాక్రాంతవకులతర్వంతరనిరంతరదంతురలతాంతనిష్క్రాంతఘుమఘు
మాయమానసుగంధబంధురగంధవాహకిశోరవిహారంబులును, హారమౌక్తికవ్రాతంబుల

చెన్నునఁ జెన్నలరు క్రొన్నిగ్గు మొగ్గల నెలకొన్న పొన్నగున్నలమిన్నలము క్రొన్ననలసన్నపు
పొప్పొడులయొప్పునఁ గుప్పతెప్పలైయనఁటి పొరలనుప్పతిల్లు కప్పురంపుదుమారమ్ములమసుం
గుపడునీరంబులును, నీరంధ్రితమతమాలద్రుమసముదయతమోవిమోచనసమర్థద్యుమణికి
రణాయమానంబులగునశోకానోకహకుసుమగుచ్ఛంబులవలనజలజలనఁ జిలుకునలరుబలుదే
నెసోనలకు వానకోయిలల చెలువునఁగలయమెలఁగునలికులంబుల కలఝుంకారంబులకను
సారంబులగుసమీరపూరితవేణురంధ్రనిర్గతనిస్వనంబులునుంగలిగివివిధతరులతాజాలంబు
నకాలవాలంబును, మధురఫలసముదయంబునకుదయంబును, సుగంధకుసుమప్రకరంబు
నకాకరంబును, శృంగారలతాభవనంబులకుఁగులభవనంబును, శుకపికప్రముఖసకలశకుంత
వారంబునకాధారంబునుఁ, గెంపుసొంపులనింపారుచివురుజొంపంపుఁబట్టులకువిడిపట్టు
ను, గంబురాపచ్చికస్తురితట్టుపునుంగులతావులకుఁదాపును, చలువనెలదాలచెలువులకు
నెలవును, మావిమోకలతీవికిదీవియు, తలిరాకులతేటకుమూటయునైనెనీటలరి, ముగు
దపగిదినవవయోవిలాసంబునం జెలఁగి, ఋతుస్నాతరీతినాతతహరిద్రాంకంబులందనరి, బా
లింతపోలికలాలితప్రసవసంపదంబొనరి, యింద్రజాలంబుచందంబునవిచ్చుమొగ్గలనె
సఁగి, శుభవస్తుప్రభవవిభవాభిరామంబగునయ్యారామంబారామపట్టాభిషేకసమయం
బునుంబోలెఁ బ్రశోభితభూమిజాశేషశాఖామృగకాంతంబై, [illegible]
త్నపత్రసుందరంబై, దరంబునుంబోలెబహులార్జునప్రభామహిమంబై, హిమంబునుం
బోలెనసహమానఖగరాజోదయంబై, రాజోదయంబునుంబోలెసంభరితసారంగంబై, సా
రంగంబునుంబోలెనధిగతమహీభృత్సన్నిధానంబై, నిధానంబునుంబోలెఁగనకరత్నాగ్ర
జన్మంబై, యగ్రజన్మసముదాయంబునుంబోలెగాయత్రీజపాసక్తాలోకంబై, లోకంబునుం
బోలెవర్ధమానసకలప్రాణిచయానందకంబై, నందకంబునుంబోలెమాధవాలంకృతంబై,
మన్మథావేష్టితంబయ్యునునీలకంఠసమన్వితంబై, దేవవల్లభవిరాజితంబయ్యునుబహుళ
పలాశోదంచితంబై, వితతకీచకసంవృతంబయ్యునుసంతతానిలడింభకసంచారంబై, పూత
నారమ్యంబయ్యునుఁగృష్ణసారప్రకాశమానంబై, కుంభజాతస్ఫురితంబయ్యునువిజృంభి
తమహావీరద్రుపదంబై, గంధర్వసేవితంబయ్యునుగంధర్వసేవితంబై, లలితోత్కలికాకలి
తదివ్యమహిళాగణంబయ్యును లలితోత్కలికాకలితదివ్యమహిళాగణంబై, సుమధురసా
లాన్వితంబయ్యును సుమధురసాలాన్వితంబై, వానప్రస్థనివాసంబయ్యునువానప్రస్థని
వాసంబై, ప్రకాశింపుచుండఁదదీయమధ్యప్రదేశంబునందురగంబునడుపుచుంజనుచుం
డెనాసమయంబున॥ = ౧।

సీ॥ పూచిననునుఁజిన్ని పొన్నగున్నలచేత విరిసిన మొల్లపందిరులచేత।
పండితేనియలూల్కు పనసమ్రాకులచేత ననిచినసంపంగికొనలచేత।
మకరందములుజిందువకులపంక్తులచేత భుగభుగవలచుపుప్పొడులచేత।
పొరలఁగప్పురములౌ పొన్ననంటిగమిచేత పన్నీటివఱదతుంపరలచేత॥
తే॥ గీ॥ మించునొకకేళివఁగమ్మతెమ్మెరలువీవ। సురుచిరానంతరత్నమందిరముచెంత।
సంతసముగూడఁబుష్పవృక్షములనీడ। నళులుశ్రుతులీననునుఁగునెచ్చెలులలోన॥ ౬౩॥

సీ॥ చన్నిచ్చుహరిణులసగముగ్రోలుకిశోరనివహంబులును జెంతనిదురఁబోవ।
నలఘుమూర్ఛనలచొప్పాలించుననుఁగుబిత్తరులుచిత్తరువులయ్యందంబునొంద।
తానున్నచంద్రకాంతపువేదిగరఁగిపాదాలక్తకములంటిజాలువార।
రాగసంగతిఁజొక్కుసోఁగకన్గవనీటులరమోడ్పుపమ్ములతెఱఁగుఁజూప॥
తే॥ గీ॥ మించుచెలువూనివీణవాయించుదాని। దానికిలలోనిచెలులెనరానిదాని।
దానినడకలదానిఁగడానిబొమ్మ। వోనియొకమానినినిధరాజానిగనియె॥ ౬౪॥

కం॥ అతఁడటుగనితతశంపా। లతయోధృతజీవకనకలతయోవనదే।
వతయోయనియరుదందుచు। లతికావృతిమాటునకుదొలఁగిమదిలోనన్॥ ౬౫॥

వ॥ తానువిష్ణ్వంశసంభవుండగుటంజేసియిట్లనివితర్కించె॥ ౬౬॥

సీ॥ ఈపద్మపాణిఁజేపడఁగూర్పఁజాలినపురుషోత్తమునిదెసూభోగగరిమ।
యీయార్యనెమ్మెననేనసినరాజశేఖరునిదెసూవైభాసురవిభూతి।
యీహంసయానతోనెసఁగుప్రజాధినాయకునిదెసూచిరసుకృతమహిమ।
యీనవపద్మినితోననురక్తినొందినయినునిదెసూవెఘనతపంబు॥
తే॥ గీ॥ గనివినియెఱుంగమిమ్ముజ్జగములనున్న। నరగరుడసిద్ధసాధ్యకిన్నరసురాహి।
రాజకన్యకలందునీరాజవదన। కెనయగుమిటారినిదియెమారునికటారి॥ ౬౭॥

ఉ॥ మించులమించులన్మఱియుమేల్మిపసిండియసుఁజంద్రుసారము।
బ్జాంచితసౌరభంబునివియన్నియునొక్కటమేళవించియా।
కాంచనగర్భుఁడాత్మమతికౌశలమందరుమెచ్చదీనిని।
రించెనొకాకయిట్లునెఱిమించునెయీమెయిచాయయేయెడన్॥ ౬౮॥

కం॥ ఈరమణిచరణసంగతిఁ। గోరిపునర్భవతఁగాంచిగోరులనఁగఁబెం।
పొందనటుఁగాకయుండినఁ। దారకలేరీతిసత్పదస్థితినమరున్॥

కం॥ తదుపరిపదవిజితముగుట। నొదిగొంపగువారిఁ జేరియున్నఁ దాఁ జేసై।
యిదియన్నృత మేనికమఠం। బదిముడుచుట యేలభీతినఖిలాంగంబుల్॥ ౨౦॥

కం॥ కలమోదరములుఘనసే। తులసత్ క్షేత్రమునఁ దపముఁ దొలిఁ జేసిగదా।
చెలిజంఘులకెనవోలెను। ఫలసిద్ధి చెలంగకున్నె వరశాలులకున్॥ ౨౧॥

తే॥ గీ॥ కరికరంబులమానంబుకదళిజిగియు। కరభముల సౌకుమార్యమికలికితొడలు।
గైకొనఁగ మలినతయుద్వృక్కటినతయును। జిన్నతనమును నవియొజఁ జెందుచుండె॥

ఉ॥ ఆకమలాసనుండు దనుజాపహృతంబగు నేమొ వెండియున్।
శ్రీకమనీయమైన ధరణీవలయంబని తన్నిజాంకమిా।
స్త్రీకటిచక్రసీమగ సృజించి మఱుంగున డాచెఁ గాకర।
త్నాకరమేఖలాంకవిపులాకృతియైయదియేల పొల్పగున్॥ ౨౩॥

కం॥ ఉన్నదియొ లేదొ యనఁదగు। కన్నియ నెన్నడుము విన్నుగాఁ బోలును గా।
కున్న నురోమావళి రా। హున్నతనీలరుచులచట నుండఁగ నేలా॥ ౨౪॥

చం॥ తృణమగు విల్లిదేటికని యిక్షుశరాసము డించి వేణికా।
గుణయుతమైనయీకుసుమకోమలి కోమలగాత్రవల్లిసిం।
గిణిగ నొనర్చి కొన్మరుఁడు కేలనుఁ బట్టఁ దదంగుళీనిక।
ర్షణభవరేఖలొప్పెనన రాజిలు బిత్తరమైన ముత్తరుల్॥ ౨౫॥

కం॥ ఘనజఘనంబను పులినం। బునఁ బొడమిన పొన్నగున్న పూవనఁదగు నా।
సినినాభియారుతద్వా। సనకైయరుదెంచునళులచాల్గాకున్నే॥ ౨౬॥

సీ॥ నాభీనదమునుండి నడుమను మింటిపైఁ గవగూడి యెగయుచక్రంబులేమొ।
స్ఫురదురోలావణ్యసరసిజనించిన మొనచూపు పొందమ్మిమొగడలేమొ।
నవవయోలక్ష్మియీయువిద పొందూనికానుక యిడ్డరత్నకందుకములేమొ
వరతనూశృంగారవనములో విహరించు మనసిజకుంభికుంభంబులేమొ॥

తే॥ గీ॥ ప్రకటరోమావళీలతాగ్రప్రభూత। సరసవిలసితసుమగుళుచ్ఛంబులేమొ।
తిన్ననయి సిబ్బెములవన్నెఁ జెన్ను మిగిలి। యెన్నఁదగియున్న చెలిగబ్బిచన్నులేమొ॥

మ॥ తతముక్తామణిహారనిర్ఝరపయోధారల్ స్తనస్వర్ణప।
ర్వతభాగంబులఁ బుట్టి కాంచనరుచిన్ వ్యాపించి పెన్నోసగలా।
లతలా నీలతకూనచొక్కమగుకేల్గా వేనిబాలాంగుళీ।
గతచంచన్నఖపుంజఁ పుంజివురుమొగ్గల్పుట్టనందేటికిన్॥ ౨౮॥

క౦॥ కుందనఁపుందళుకందము। క్రిందుపడందనరుసుందరీకంధరమా।
చందనఁపుందెలు పొందుచుఁ। జిందము పొందూనుఁజర్చ సేయందరమే॥ ౪౯॥

సీ। తమలో శ్రవణభూషణములుదోఁచుటఁగపోలములు క్రొమ్మించుటద్దములుగావె।
ఘుమ్మని నెఱతావిఁ గుమ్మరించుట మోమునవ్యఫుల్లారవిందంబుగాదె।
లలిసువర్ణంపుఁగమ్మల సొంపుఁగనుటచేఁ గర్ణముల్ శ్రీవర్ణకములుగావె।
మొనచూపు చూపుతూపులఁ జిమ్ముచుంట వంగిచెలంగుబొమలు సింగిణులుగావె॥
తే॥గీ॥ విబుధసంవేద్యమహిమమై వెలయుచుంట। లలనమృదువాక్ప్రతతిసుధాలహరిగాదె।
యీజగన్మోహినినిసృజియించినపుడు। ధృతిదరలకున్నె మతిశతధృతికినైన॥ ౫౦॥

తే। గీ। వదనముకురంపుబరణిలో మదనుఁడనుప। పల్లవమువోలె వెలికిఁగన్పట్టుచున్న।
రదనవరహీరమాలికతుదఁదనర్చు। నాయకంబనఁగెమ్మోవి నారికొనరు॥ ౫౧॥

క౦॥ నలినమనుశంకనళులీ। లలనావదనంబుఁగ్రమ్మి లావణ్యరసా।
వళిఁగ్రోలకుండుటకునై। నలువటగంధఫలినిలిపెనా నాసదగున్॥ ౫౨॥

క౦॥ వరహాసచంద్రికాభ్రమఁ। దరుణీమణివిమలముఖసుధాకరబింబాం।
తరమునఁ బ్రవాలుచకోరక। వరయుగమనఁగన్నుఁదోయివలనొప్పారున్॥ ౫౩॥

ఉ॥ మంగళలీలఫాలతటమండితమండననీలరత్నరా।
జింగికురించివక్త్రసరసీరుహసౌరభవీచికాచర।
ద్భృంగములో యనంగ వినుతింగొనుచుంగొనబొమెఱుంగులం।
బొంగిచెలంగునుంగరఁపుముంగురులంగనకుంగనుంగొనన్॥ ౫౪॥

తే॥ గీ॥ మౌళిమాణిక్యరుచితటిన్మంజులంబు। రుచిరనవరత్నసీమంతరోహితంబు।
నైనయీమోహనాంగిసోయగఁపునీల। కచముఘునవిభ్రమస్ఫూర్తిఁగాంచుటరుదె॥

సీ॥ ఉరుకచ్ఛపవిలాసము పరిపాదములందు నవనీలరుచికచస్ఫురణయందు।
పద్మరేఖాస్ఫూర్తిపాణులందును మహాపద్మసారూప్యంబు వదనమందు।
శంఖవైభవము రాజత్కంఠతటియందు మకరవిభ్రమము జంఘికలయందు।
గురుముకుందాసక్తిసరసచిత్తమునందుఁ దగుకుందలీల దంతములయందుఁ।
గీ॥ గలిగివిలసిల్లునట్లుఁగాఁ గమలభవుఁడు। నవనిధులనొక్కయెడఁగూర్చియువిదరూప।
ముగసృజించెనయారెయీముద్దుగుమ్మ। మనసుఁగొనువానిరాజరాజనఁగవలదె॥ ౫౫॥

క౦॥ అనియిట్లు మదినివిస్మయ। మొనయఁగనయ్యన్నమిన్న నెన్నుచు పరియం।
జనితత్రపాతిశయంబున। కానందాబ్ధిఁదేలిమునుఁగుచునుండెన్॥ ౫౬॥

కం॥ అని మార్కండేయమహా।మునిక్రోష్టికిఁ జెప్పినట్లు ముదమునఁ బక్షు।
ల్వినుపించిన నపుడా జై।మినియవ్వలి కథనుఁ జేర్మి మెయి నడుగుటయున్॥

చం॥ పరమపవిత్రగాత్ర పురభంజన కుంజర కోణపాంతకా।
గరళగళా కళానిధి సుకల్పిత గోళక మాళిపాళిస।
త్కరకరుణాలవాల గిరికార్ముకధార్మిక మానవావనా।
నిరుపమ సత్యనిత్యవర నిశ్చలతామహిత ప్రవర్తితా॥

కం॥ బ్రధ్నాబ్జవహ్నిలోచన।బుధ్నప్రజ్ఞాననిపుణ బుద్ధీశసఖా।
గృధ్నామరరక్షయహి।వృధ్న జగత్సృష్టివృక్షబుధ్న సులక్ష్యా॥

కందగర్భితమణిగణనికరవృత్తము॥

సురనరవరశివసురుచిర, వరణా।వరగుణ హరిశరవసుపతిశరణా।
స్మరహరభవహర సమరస, నిరతా।నిరుపమ పురహర నిజసుఖమహితా।

పృథ్వీవృత్తము॥ ముదాకర సదామరప్రకర మోక్షకృల్లక్షణా।
సదాశివ హృదంతర ప్రవణసచ్చిదామోదదా।
విదారణ సుదారుణప్రతిభ విక్రమాశుక్రమా।
నదీపతి సుదీపితప్రథిత నందితానారతా॥

మాలిని॥

సకలసుగుణజాలా సంవిదామేయలీలా।ప్రకటనిరత హేలా పార్వతీచిత్తలోలా।
సుకర సుజనపాలా శోభితాత్మైకఖేలా।నికట భజనశాలా నిర్మలామోదశీలా॥

గద్య.

ఇది శ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావార రాకాసుధాకరానవరత దేవబ్రాహ్మ
ణపూజావిధేయ దిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరిత శ్రీ బాపనార్యపౌత్ర వీరే
శలింగనాయకపుత్ర శ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద
పానతుందిలేందిందిరాయమాణ శ్రీదక్షిణామూర్తి రామజోగి
గురుప్రసాదసమాసాదిత సంస్కృతాంధ్రభాషాచతు
రకవితావితానానూన వైభవ బుధజనవిరాజ
మాన శరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన
యలంకారచంద్రోదయంబను
మహాప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖవ్రజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

తృతీయాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీరంజితసచ్చిత్సుఖ। కారణసత్కారణవరకరుణారసహృ।
త్పూరణవారణకోణప। మారణమృగయాపురీశమంజులకోశా॥ ౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుము మునుమృకండాత్మజుండు। క్రోష్టికి కెఱిఁగించినట్లు సద్గోష్ఠినమరు।
జైమినికి నెమ్మనముకడుసంతసిల్లఁ। బక్షిరాజంబులిట్లు చెప్పందొడంగె॥ ౨॥

వ॥ అట్లమ్మఖవ్రజభూభుజుండా సుందరీతిలకంబుఁ దిలకించునెడ॥ ౩॥

చం॥ పదములనానియూరువులఁ బాఱినితంబమునాటినాభికన్ ।
బొదలివళిత్రయంబెనసి ముద్దిడి నిద్దపుటారుహత్తిపై।
నుదుటుగనున్న యున్నతపయోధరయుగ్మము నాక్రమించె న।
మ్మదవతిఁ జూచునా నృపకుమారుని మోహనదృష్టిజాలముల్ ॥ ౪॥

వ॥ ఇవ్విధంబున జవ్వనులనడుమ నివ్వటిలు నవ్వారిజాక్షి నీక్షించుచు జలధరతిర
స్కారణి వెలువడు నిండుచందురుని చందంబున లతావరణంబుఁ గడచి యక్కందర్పశతసుంద
రుండా సుందరీబృందంబు ముందర నిలుచునవసరంబున॥ ౫॥

సీ॥ ప్రకటాస్యచంద్రచంద్రికవోలె మొలకనవ్వొలుకువాని ముదంబుఁ గులుకువాని।
బలుసోయగమునఁ గల్వలతేనివలతేని మించువాని కడానిమించువాని।
హరినీలనీలాభ నలరారుమీసంపు లీలవాని పసిండిచేలవాని।
నరవిందములకు విందగుకన్నుఁగవ తళుక్కులొలయువాని సుకాంతి వెలయువాని॥

తే॥ గీ॥ హారకేయూరకటకకోటీరకుండ। లాగ్రిమాణిక్యధాగధగ్యములవాని।
నప్పుడమితేనివర్ష్మలోలాంతరంగ। లగుచుఁ గనిలేచి నిలిచి రయ్యబ్జముఖులు॥ ౬॥

కం॥ కలయ వెలుఁగొందు రుచిఁ జొ।క్కులమధ్యమునందు నిందుకళవోలె మరు।
ల్లలనారత్నంబనుఁ గుం।జెలువలలోనుండి వింత చెలువము దోఁపన్॥ ౭॥

చం॥ తమకమునబ్బురంబును ముదంబు నెదన్ గదియంగ నేత్రప।
ద్మములు ప్రఫుల్లముల్ సలలితంబులునై చలదృఙ్మిళిందసం।
ఘములను గ్రుమ్మరింపఁ గుచకందుకముల్ బులకింపఁ గాంచెఁ బ్రే।
మమలరనద్ధరావరకుమారుని నవ్యరమాకుమారునిన్॥ ౮॥

మ॥ తొలుకార్మించులసంచులై కువలయస్తోమైకదామంబులై।
బెళుకుంజేడిసమీలలీలలయి దీప్తిన్ ఖంజనాప్తంబులై।
తెలినెత్తమ్ములతమ్ములై తళుకులై దీవ్యచ్చకోరాళికా।
ళులునై యొప్పఁగఁ గప్పెనప్పుడు నృపాలుం బాలికాదృక్తతుల్॥ ౯॥

ఉ॥ వేలుపువాలుగంటిబొమవింటి విలోలదృగాశుగాళి భూ।
పాలు విశాలవక్షమునఁ బర్వఁగ నయ్యద నెంచియించువి।
ల్దాలుపుదంట వింటఁ బదిలంబుగఁ దుమ్మెదనారి మ్రోయఁ బ్రో।
యాలి పయింగడంగి కుసుమాస్త్రము లేయఁ దొడంగె నేపునన్॥ ౧౦॥

ఉ॥ కోరికలూరు నెమ్మొయి గగుర్వొడుచున్ గడకంటఁ దారకల్।
చేరి పరిభ్రమించుచునుఁ జెక్కులఁ జెమ్మటఁ గ్రమ్ము నెమ్మినో।
య్యారపుఁ జూపులజ్జఁ బెరయన్ మగుడున్ వలపూని క్రమ్మఱ।
న్నారెకు వెల్వడున్ నృపతినందనుఁ జూచు నెడన్బడంతికిన్॥ ౧౧॥

కం॥ ఈరీతిఁ గాంచి దివిష।న్నారీతిలకంబు రాజనందను నవశృం।
గారాకారమునకు నిం।పారఁ గడున్మెచ్చి చొక్కి యాత్మగతమునన్॥ ౧౨॥

సీ॥ తన కాంతి దరహాసమున నిల్పి భూవరుండగుచు వర్తించు సుధాంశుఁడొక్కొ।
తనదు పద్మాంబకత్వమును గన్నులఁ దాల్చి సాంగుఁడై మొనయు ననంగుఁడొక్కొ।
తన సౌరభము వక్త్రమున నించి నిజవిలాసముఁ జూపవచ్చు వసంతుఁడొక్కొ।
తన హరిడింభకత్వము మధ్యమునఁ బూని యవనికి దిగిన జయంతుఁడొక్కొ॥
తే॥ గీ॥ గాక యుండిన నీభువనైక మోహ।నాకృతియు నీశుభాంగక సౌకుమార్య।
మీయతులదివ్యతేజ మీమృదులశీల।మొనరుచుండునె యొందు నింకొకని యందు॥ ౧౩॥

చం॥ నరసురసిద్ధచారణఫణాధరఖేచరయక్షసాధ్యకి।
న్నరులకుమారులన్ జగమునన్బొడఁగాన మెవీని మేనివి।
స్ఫురణములోశతాంశమునుఁబోలఁగఁజాలుదు రేమరుందుమ।
త్పరిచరుఁడై మెలంగఁ డెయితండకటానను చెట్టవట్టినన్॥ ౧౪॥

మ॥ కరితుండంబులు బాహుదండములు శ్రీకారంబులౌ కర్ణముల్।
కురువిందాకృతి మోవి కీవినునుఁజెక్కుల్ చంద్రఖండంబులన్।
నిరసించున్ హరినీలముల్ నెఱికురుల్ నెమ్మేను మేలై వ్రేఁడియ।
ద్విరయీ ఱేనివరింపఁగల్గునవలా దేసుమ్ము భాగ్యంబిలన్॥ ౧౫॥

సీ॥ అనిమిషత్వంబుదన్యతనొందఁగావీని చెలువంబుఁగోరి వీక్షింపవలదె।
విమలగాంధర్వంబు వినుతికెక్కఁగవీనిపైని గీతంబులు పాడవలదె।
కులుకుగుబ్బలసారుగానబుమీరఁగవీని దృఢపరీరంభమర్థింపవలదె।
కమ్మకెమ్మోవిచొక్కఁపుఁజవుల్దగ వీనినునుఁజెక్కుగవముద్దుఁగొనఁగవలదె
తే॥ గీ॥ విలువఁదెలుపఁగరానియీతలిరుఁబ్రాయ। మొలసిఫలమందవీనితోఁగలసి మెలసి।
వలచివలపించితమిఁబెంచితలిరువిలుతు। కేళికలఁదేలినుఖలీలఁ గాలవలదె॥ ౧౬॥

కం॥ అనియిటులూహింపఁగఁదన। యనుఁగుంజెలులందు ప్రౌఢయైతగుకలవా।
ణినయమధురభాషలని। ట్లనియెన్జతురతదలిర్పనవనీపతితోన్॥ ౧౭॥

ఉ॥ అయ్యమరేంద్రనందనునియందమునందగుదీవునీదుపే।
రెయ్యదిమన్కియైనపురమెయ్యదియెవ్వరివాఁడవన్వయం।
బెయ్యదియిప్పుడెచ్చటికిఁ నేగుచునిచ్చటికేగుదెంచితో।
చయ్యనఁదెల్పుమిందరిహయసన్నిభవాహనలోకమోహనా॥ ౧౮॥

వ॥ అనియడిగికలవాణినిజవయస్యానుమతంబునరత్నపీఠంబొసంగిననందుసుఖాసీనుండైన నృపసూనుండిట్లనియె॥ ౧౯॥

ఉ॥ ఏనుమఖవ్రజాధిపుఁడనిందుకులుండగుశత్రుజిన్మహీ।
జానిసుతుండనొక్కముని జన్నముఁగావఁదలంచిమత్పితృ।
స్థానపురంబువెల్వడివెసన్జనుదెంచితదంతరాయకృ।
ద్దానవులన్వధించినఁబదంపడి యందొకరుండుఘోణియై॥ ౨౦॥

కం॥ కదసిమదీయనిశాత। ప్రదరాహతికరికియిటకుఁబఱతెంచిగిరీం।
ద్రదరిన్గను మొఱఁగిననే। వెదకుచునిటువచ్చినాఁడవినుమబ్జముఖీ॥ ౨౧॥

వ॥ అనిమఱియునద్ద్విజకాంతారత్నంబునుద్దేశించియిట్లనియె॥ ౨౨॥

శా॥ శ్రీవాణీగిరిజాశచీరతులధాత్రిన్వెందుమబ్బోటుల।
న్నీవామాక్షి యొకర్తుగామదికినెంతేసందియంబయ్యెడు।
న్భవంబేర్పడనాకుఁదెల్పుముశరత్పూర్ణేందుబింబాననా।
యీవిద్యుల్లతికాంగిజన్మకథనంబీబాలికానామముక్॥ ౨౩॥

కం॥ అనవుడురాకొమరునకి। ట్లనియెన్గలవాణికాననగునిదెమత్ప।
త్తనముకమలావిలాసం। బనుపేరనశేషసంపదావాసంబై॥ ౨౪॥

సీ॥ ఏవంకఁగనుఁగొనహేమమయోద్దీప్తసుందరతరములౌమందిరములె।
యేదారిఁవీక్షింపనిభకుంభమౌక్తికతోరణాళిప్రభాపూరితములె।
యేచాయఁజూచిననినమండలావృతధ్వజచామరచ్ఛత్రవరణతతులె।
యేమూలఁబొడఁగన్నశ్రీమించుదీర్ఘకాప్రాకారగోపురప్రాంగణములె।
తే॥ గీ॥ యెందుఁబరికింపనందితానందవనము। లెటులఁదిలకింపనద్భుతభటనికాయ।
మేమిచెప్పుదుఁగమలాఖ్యనెసఁగునట్టి। పురమునందుననిందుప్రనిపురముఁబోలి॥ ౨౫॥

వ॥ మఱియును॥ ౨౬॥

సీ॥ అచటిభూసురకోటియఖిలవిద్యాధాటిఁగమలజుమెచ్చనివిమలమతులు।
నచటిక్షత్రియజాతియతిశౌర్యవిఖ్యాతిఁబరశురామునినైనసరకుసేయు।
దచటికోమట్లలకాధినాధునకైనధనరాసులిచ్చెడిధన్యతములు।
నచటినాలవవారుసుచరిత్రగుణభూతిబ్రాహ్మణభక్తిచేఁబ్రబలువారు॥
తే॥ గీ॥ నచటివేశ్యాంగనల్మించునట్టినాట్య। మందురంభాదులనుఁదీవినిండఁజేతు।
రచటిశాలములుసస్యోన్నతాప్తిఁజెలఁగు। నచటిసకలవస్తువులుననర్ఘ్యమణులు॥ ౨౭॥

మ॥ కలఁడేతత్పురనేతయాతతసమాఖ్యాబాలికాకేళికా।
నిలయీభూతజగత్త్రయుండఖిలవిజ్ఞేతృస్తుతాత్మీయరా।
జ్యలసచ్ఛ్రీనిధివారితారిహిమతేజోఖండమార్తాండమం।
డలుడుండున్పురజిత్సమాహ్వయుఁడుగంధర్వాధినాధుండిలన్॥ ౨౮॥

చం॥ అతఁడుశుభాంగినాఁబరగునాత్మసఖీమణితోడఁ జేర్మిమై।
నతులితభోగవైభవమునందుచుమున్నొకనాఁడుకేళికాం।
చితవనులన్నదీపులినసీమలసత్కృతకాద్రికందరా।
యతనములన్ముదంబునవిహారముసల్పుచునేగదవ్వులన్॥ ౨౯॥

సీ॥ లేమిఁబాపఁగనోపులేమపుట్టినయిల్లుపాఁపపానుపుసౌనిపడకటిల్లు।
చేసిమ్రాకులనీనుపేరైనయెలదోటమైనాకుఁగాచినమరువుకోట।
వెలలేనిమానికంబులపెన్నిధానంబుబహుసుధాహారులపానసంబు।
హరిదిభంబులకేళికలరుకేళాకూళిజలధరావళిపానసదనపాళి॥

తే॥ గీ॥ పంటకలువకంటిగంటలయొడ్డాణ।మమితమకరమత్స్యకమఠకర్క।
టాదివాశ్చరములకాస్పదమగుచోటు।కలశజలధియెదుటఁగానవయ్యె॥ ౩౦॥

కం॥ పాడఁగనితత్తీరంబునఁ।బుడమిపడంతుకపిఱుందుపోలికఁగన్ప।
ట్టెడునొకయున్నతపులినము।కడనిలిచియతండుదెలిపెఁగామినికెలమిన్॥ ౩౧॥

మ॥ అమరశ్రేణులకోఁగిరంబునిజకన్యారత్నమున్శారిక।
య్యమరాధీశునకున్సితాశ్వగజముఖ్యంబుల్పయోదాళికు।
త్తమవాజీవనమిట్లొసంగుటఁజుమీదాల్చెన్యశంబీసము।
ద్రమువిష్వక్చలదూర్మికానికరనిర్యత్ఫేనదంభంబునన్॥ ౩౨॥

మ॥ చటులాంతర్జ్వలదౌర్వకీలములవెచ్చంద్రాఁగికూలంకషో।
త్కటదుగ్ధంబుగఁబొంగెనాగగనవాతక్షిప్తకల్లోలవి।
స్ఫుటవేగంబుననీపయోంబునిధినుబ్బున్మీగడల్మింటిచ।
క్కటికిన్జిడ్డెతిఁగించువాసనలతోఁగంటేకురంగేక్షణా॥ ౩౩॥

సీ॥ మథనవేళాభ్రమిమన్మందరత్వరఁబూనితెరలకున్నవివోలెఁదిరుగుసుళ్లు।
పైనున్నహరితల్పఫణిమేనిమడతలవడువుననిడుదలయ్యెడుకరుళ్లు।
పరిభవించుతటినచ్చరలవిలోకనలోలతలనభ్యసించెనాబెళుకుమీలు।
తారలపొందుఁబొందఁగఁబోలెమిన్నందుకల్లోలధుతపయఃకణచయంబుఁ॥

తే॥ గీ॥ దనరతావకముఖచంద్రదర్శనప్ర।భూతకౌతూహలంబునఁబోలెనతివ।
తెరలియుప్పొంగెరవమునఁదేజరిల్లి।పాండురుచుతెల్లకడఁజల్లిపాలవెల్లి॥ ౩౪॥

కం॥ తమముడిపికువలయానం।దముసంధిలఁజేసిసత్పథక్రమణవిలా।
సముఁగనిసర్వజ్ఞవతం।సమయినరాజిందునూవెజనియించెఁజెలీ॥ ౩౫॥

వ॥ అని ప్రియాంగన కెఱిఁగించుచు నగ్గంధర్వవిభుండనతిదూరంబున॥ ౩౬॥

శా॥ ఆనందంబునఁ గంఠదేశవినిబద్ధాన్యోన్యహస్తాబ్జులై।
నానారత్నవిభూషణప్రభలు సంధ్యారక్తిమంబూన్ప నె।
మ్మేనిగ్గుల్చపలాసితాంబుదముల న్మేలంబులాడంగ ల।
క్ష్మీనారాయణు లిర్వురు న్విహరణక్రీడావినోదంబునన్। ౩౭॥

తే॥ గీ॥ మెలఁగుచుండఁగ నబ్బురంబలరఁ జూచి। తానుఁ దన కూర్మిబోటియుఁ దత్పదాబ్జ।
ములకుఁ బ్రణమిల్లి భక్తినంజలులు ఫాల। తలములఁ ఘటించి వినుతించి రెలమి నిట్లు॥ ౩౮॥

భుజంగప్రయాతము॥ నమస్సర్వలోకైకమాతాపితృభ్యాం।
నమశ్చంపకేందీవరాభాంగకాభ్యాం।
నమో దేవదేవాదిసంసేవితాభ్యాం।
నమో దివ్యరుగ్భ్యాం నమశ్శ్రీహరిభ్యాం॥ ౩౯॥

వ॥ అని మఱియు నయ్యాదినారాయణు నుద్దేశించి యిట్లనిరి॥ ౪౦

దండకం।

శ్రీమజ్జగద్రక్షణాక్షీణదీక్షాభృదీక్షాసమంచత్కటాక్షా స్వపక్షామరక్షేమకృత్తా
ర్క్ష్యదక్షా విపక్షోరురక్షోగణక్షోభకృద్విక్రమానీడజేంద్రక్రమా యిందిరాసుందరీహృన్న
ళేందిందిరా మానిభాస్వన్మనోమందిరా బాహుపీఠాంగదామందరత్నీభవన్మందరాసుంద
రాకార గోవింద దామోదరా చారుమందస్మితోద్యన్మరందావృతాస్యారవిందా ముకుం
దా శతానందసంక్రందనాద్యర్చితాంఘ్రిద్వయా భక్తరాజీవరాజీవబంధూదయా మం
డితాఖండలోద్దండవేదండశుండాభదోర్దండదీప్యద్గదాశంఖచక్రాసి శార్ఙ్గప్రభాహారి
శౌరీ మురారీ హరీ మత్స్యకూర్మాద్యనంతావతారా శతారాబ్జతారా సుధారశ్మిమందార
డిండీరహీరాదిరాజద్యశఃపూరకర్పూర కాండప్రపూర్ణత్రిలోకీకరండా మహాఖండవే
ఖండభాండప్రకాండాధివాసత్రిచండా ప్రచండోష్ణరుఙ్మండలీమధ్యవర్తీ హృషీకేశ
సర్వేశ దేవేశ చిత్కేశ విశ్వేశ శశ్వత్ప్రభా శాశ్వతా మేయ విశ్వంభరా నీమ
హత్త్వంబచింత్యంబవద్యంబఖండంబభేద్యంబసంగంబబోధ్యంబబాధ్యంబువాఙ్మాన
సాగోచరంబవ్యయా భవ్యసేవ్యాగుణాతీత సర్వాత్మకా నీకచంబుల్మహామేఘముల్లోక
నాధా సుధాభానుభానుల్ భవన్నేత్రముల్ శేషదృక్కర్ణతల్పాకకుబ్భాగముల్నీకుఁగర్ణం
బులంభోజనాభా కృశానుండు నీమోము నారాయణా శారదాదేవి నీజిహ్వ సౌవర్ణకౌశేయ

ధారీ భవత్ప్రాణమెన్నం జగత్ప్రాణమస్తోకవక్షస్స్ఫురత్కౌస్తుభా - సాగరంబుల్భవద్గర్భ గోళంబులం భోజపత్రేక్షణా యంతరిక్షంబునీ నాభికాక్రోడమీశా త్వదీయోరుపాదం బులీభూతలంబచ్యుతా నీశరీరంబువిశ్వంబు భూతాంతరాత్మా సముద్రంబునందూర్మి కాబుద్బుదశ్రేణిచందంబునం దేవతిర్యఙ్నరాదిప్రపంచంబు నీయందసర్గప్రవృత్త్యంతము ల్గాంచుచుండు న్జగన్నాటకప్రక్రియాసూత్రధారీశిఖావంతుఁడిధ్మంబులందున్న మాడ్కిన్మ నోబుద్ధిదేహేంద్రియాద్యేకసంద్రష్టవై ప్రాణులందెల్లడన్జీవసంజ్ఞన్బ్రవర్తింతువీ వేకదా స చ్చిదానందరూపా జితక్రోధమోహుల్సమస్త్యాగమార్గజ్ఞులధ్యాత్మనిత్యు ల్వివిక్తస్థలాసీను లాచారవంతు ల్మునుల్నిన్నువీక్షింతు రాదిత్యచంద్రాగ్నితారాతటిత్పద్మ తేజోచ్ఛటం దేజం బువాటింపగాఁజాల వెద్దాని ధీరుల్ప్రవేశించి భూయోభవప్రాప్తి లేకుందు రచ్చోటునీది వ్యథామంబు నీతత్త్వమెవ్వారికైనం నిరూపింపశక్యంబుగాకుండు మేమేమివర్ణింపఁగానే ర్తుముద్యద్దయాదృష్టినీక్షించి రక్షింపు మోభక్తచింతామణీ దైవచూడామణీ వాసుదేవా నమస్తే నమస్తే నమః॥ ౭౧॥

సీ॥ అనియిట్లులక్ష్మీసమన్వితుండగు నాదినారాయణునిజగన్మాన్యచరితు।
నమరుగద్గదికతోహర్షాశ్రుపూరితనేత్రులై పులకితగాత్రులగుచుఁ।
బ్రస్తుతింపుచుపునర్వందనంబులొనర్చునతులగంధర్వదంపతులభక్తి।
పారవశ్యమునకపారకృపాస్వాంతుఁడై హరిభవదీప్సితార్థ మెద్ది॥

తే॥ గీ॥ యనినవారలురమఁబోలునట్టిపుత్రినంగభవుఁబోలుపుత్రునిమ్మనుచు వేఁడ।
నట్లయగుననివరమిచ్చియంబుజాక్షుఁడప్పుడంతర్హితుండయ్యెనతివతోడ॥ ౭౨॥

వ॥ అనంతరంబాపురజైత్రుండునుందనయింతియునత్యంతసంతోషితస్వాంతంబు లతోమగుడనిజపురంబుం బ్రవేశించిసుఖంబుండిరంత॥ ౭౩॥

కం॥ జానగుతమినయ్యిరువురు। నానావిధమదనతంత్రనవ్యసుఖశ్రీ।
తోనిరవొందుచునుండం। గానవ్వేలుపువెలందిగర్భముఁదాల్చెన్॥ ౭౪॥

కం॥ నెలదప్పెవింతచిన్నెల। నెలవగునెలఁతుకకునిండు నెలవెన్నెలవ।
న్నెలగెలుచుదెలుపుచెక్కుల। నెలకొననవిచంద్రశకలనియతిన్దనరెన్॥ ౭౫॥

మ॥ నవగర్భోదయవేళయన్తొలుకరిన్మందంబులై హంసయా।
నవిశేషంబులుడిందెనూర్పుగములన్వ్యాజంబునందూర్పుగా।
డ్పువెసన్వీచెఁబయోధరంబులొగినుప్పొంగెన్వినీలంబులై।
నవకంబేర్పడెమించెఁజిట్టుములుసోనల్గాఁగురంగాక్షికిన్॥ ౭౬॥

కం॥ వళులవశేషితరేఖా। వళులయ్యె న్నెఱుఁగుటారు ప్రకటంబయ్యె।
న్దలమయ్యె నుదరమింతికి। నలసటయును నిదురయ రుచియధికములయ్యెన్॥ ౪౭॥

తే॥ గీ॥ మున్ను కటికోడి సూక్ష్మమైయున్న కలికి। కాను చూలింత తనము రాఘునతఁ గాంచి।
దాని నెదురించెఁ జితుఁడైన హీనబలుఁడు। బలము సమకూడు తఱి వైరి గెలుచుఁ గాదె॥

చం॥ చల్లని తమ్మి తూండ్లకిరియఁ జల్వవహించిన చేతులన్విభు।
న్నెల్లనఁ గౌఁగలించు మనుప్రమింగిన కమ్మని నోరమోవిన।
ల్లలన నానుఁ గాంక్షితరతాదులకున్ మదిఁ గొంకి ప్రార్థనా।
భ్యుల్లసదుక్తులైయెయుబుసువుచ్చుఁ బ్రియు న్జెలియప్డు గ్రీడలన్॥ ౪౯॥

చం॥ నెలలొగి నిట్లుఁ దొమ్మిదియు నిండఁగ నెమ్మదిఁ బుణ్యభామిను।
ల్బలుముద మొందనొక్క శుభలగ్నమున న్దరలాక్షి గాంచెన।
క్కలువల ఱేని నిందిరను గాంచిన దుగ్ధపయోధి వీచికా।
తిలకమురీతి వేల్పులు నుతింపఁగ మాఱుఁగుమారికామణిన్॥ ౫౦॥

మ॥ వెలుఁగొందెన్దివిఁ దారకాగ్రహముల వ్వేళన్నరద్వేళను౧।
బలె సాంద్రంబుగ దేవదుందుభిరవవ్యాజైకగర్జాసము।
జ్జ్వలకల్పప్రసవప్రవర్షమొదవెన్ సౌరభ్యయుక్తామారుతం।
బులువీచెన్నటియించె నచ్చరలగుంపుల్సొంపు దీపింపఁగన్॥ ౫౧॥

తే॥ గీ॥ అపుడు పురజైత్రుఁడమిత హర్షాంబురాశిఁ। దేలి పుత్త్రోత్సవ మొనర్చి ద్విజతతులకు।
రత్నకాంచన భూషాంబరములనొసఁగె। మంగళాశీర్వచోవిభ్రమంబులలర॥ ౫౨॥

తే॥ గీ॥ అఖిలజగదీశుఁడైన పద్మాయతాక్షు। వరమహిమ చేజనించుట వలన నక్కు।
మారునకు ధీరతను నలంకారచంద్రుఁ। డనుచుఁ బేరిడె నతఁడతిహర్షమెసఁగ॥ ౫౩॥

కం॥ కళలభ్యసించి చంద్రుని। కళభంగి మనోజ్ఞరూపకాంతిస్ఫురణ।
న్వెలయు నిదియనుచు జనకుఁడు। కళావతియటంచుఁ బేరు కన్నియకొసఁగెన్॥ ౫౪॥

మ॥ పాలుపొన్దజలకంబులార్చి జిలుఁగున్బొత్తిళ్లలోఁ జేర్చి త।
ళ్ళులరాగిల్లు పసిండిగిన్నియల నుగ్గుల్వోసి కన్దోయిఁగ।
జ్జలము న్గస్తురిఫాలమందునిడుచున్నజ్జిచ్చియమ్ముద్దుపి।
ల్లలమేల్బంగరుతొట్టెలందునిచి జోలల్వాడి రాళీమణుల్॥ ౫౫॥

కం॥ ఇంతులిటులూడిగముల। శ్రాంతంబు నొనర్ప రూపసంపన్నత చే।
నెంతయు బాలామణియం। తంతన్బాలేందు రేఖయట్లుగ నెగడెన్॥ ౫౬॥

కం॥ చెలువలమంజులహస్తాం గుళులూఁతగ బాలకేలఁగొనుచునుజితిము।
వ్వలరతనపుఁగడియమ్ములు। సులుసుల్లననడుగులిడుచుఁగన్నియ మెలఁగున్॥ [illegible]॥

తే॥ గీ॥ ముదితమేడలదాఁగుడుమూఁతలాడు। వేళనందలిభర్మపాంచాలులందుఁ।
దానొకటియై చెలంగనత్తరుణినచట। వెదకికొనలేక చిన్నఁబోవుదురు చెలులు॥ [illegible]॥

చం॥ పలురతనాలతిన్నియల బాలిక ఖేలనలీలబొమ్మరి।
ల్లిలిపిప్రియంబు తాచవులనిండినగుజ్జనగూండ్లవిందులం।
బొలుపగు వేడ్కతోనొసఁగి బొమ్మలపెండ్లి యొనర్చివియ్యము।
లెల్లఁదులతోడనందునొక వేళశుభావహలక్షణాంగియై॥ [illegible]॥

సీ॥ ధృతమనోరథబృందబృందారకమరాళగమనలు మందయానములు నేర్పఁ
విబుధేంద్రనుతవిద్యవిద్యాధరసుధారసాధరల్సాహితీబోధ మొసఁగ।
ఘనజగన్మోహనగాంధర్వగాంధర్వకామినుల్సంగీతకళలు గఱపఁ।
భవ్యగీత్యనుభావభావప్రభావాప్సరస్సతుల్నటనవిభ్రమముఁ గూర్ప॥

తే॥ గీ॥ మునిపురంధ్రులునిగమార్థముఖ్యనియమ। ములనెఱింగింపనన్నింటవలఁతియగుచుఁ।
బలుకుముద్దియకుద్దియై వెలయుచుండుఁ। జెలుతతనమునఁ జెలులెన్నఁ జెలువమిన్న॥

తే॥ గీ॥ బాలయౌవనవేళవిరాళినివియు। నేచకుండఁగనప్పటికిపుడె చెలిమిఁ।
బాలనము సేయుననవాటపాటలెల్ల। బక్షిశుకశారికలకు నేర్పఁగఁ దెలుపు॥ [illegible]॥

కం॥ వెళికెడు చూపులనమృతము। చిలికెడువచనములమిసిమిఁజెందిమొలకలై।
కులికెడు తేఁజన్నులసిరు। లొలికెడు నెలఁబ్రాయమప్పుడు విడఁదోఁచెన్॥ [illegible]॥

సీ॥ పాణిపాదాధరపల్లవంబులరక్తి పెనుపొందఁగలకంఠసినద మొసఁగఁ।
దోరంపు మెఱుఁగులఁదోర్లతల్క్షానసాఁగనభినవోత్కలికనొయ్యనఁదనర్ప।
సరసంపు నెఱిగుబ్బవిరిగుత్తులిరవొందమందాక్షవృత్తసంపదలు ప్రబలె।
దరహాసరుచిమరందపుసోనఁజిలుకంగభ్రమరకంబులుసువిభ్రమముఁ దాల్చె॥

తే॥ గీ॥ మృదులశుకవాగ్విలాసంబువొదలసతను। భాసురాంబకములుచలత్ప్రభలఁ దాల్చె।
నతివతనువనుమనసిజోద్యానవనము। నందునవ్యవసంతాగమమున॥ [illegible]॥

వ॥ ఇట్లధిగతాగణ్యతారుణ్యలావణ్యాదీపితరూపకలాకలాపంబులనొప్పెడు నాఁటఁ
గన్నియ సిద్ధ విద్యాధరప్రముఖసభికాకీర్ణ సౌవర్ణసభాభవనసదస్యపదంబున నాసీనుం
డగు జనకుని సన్నిధానంబున సహజస్ఫురదురుచిరలంకారసంప్రసారితంబుగ నున్నయవసర

రంబునం దివినుండిదివిజగురుండచటికరుదెంచిన నతనిసముచితసత్కారంబుల నారాధించి సుఖోపవిష్టుంగావించిపురజైత్రుండగ్గురుచరణంబులకుఁదనముద్దుబిడ్డలఁజేయివట్టిమ్రొక్కించియిక్కన్నియకేయేలక్షణంబులుగలవరుండులభించునీయలంకారచంద్రుండెట్టిప్రభావంబుగలవాఁడగుననియడిగిననాశుభప్రశ్నంబులకుంగొండొకతడవూహించిసముచితమనీషావాక్పతియగు నవ్వాక్పతి గంధర్వపతికిట్లనియె॥ ౬౪

మ॥ వనజాతాక్షువరప్రభావముననివ్వామాక్షిజన్మించెఁగా।
పునభూమండలభర్తయైసిరులకున్ప్రోవైగుణాంబోధియై।
దనుజార్యంశజుఁడైసువిక్రమయశోధారేయుఁడౌనొక్కచ।
క్కనిమర్త్యేంద్రుఁడునీనికివ్విభుఁడగున్గంధర్వరాజోత్తమా॥ ౬౫

వ॥ మఱియు లక్ష్మ్యంశసంభవయగు నిక్కళావతీసతీమతల్లికిసహజన్ముఁడగు నీయలంకారచంద్రుండు ప్రథమభవంబున దేవదానవు లమృతంబునకైక్షీరసాగరంబుమందరధరాధరంబుచే నమందగతిమథించుతఱియందబ్జాలయయగు నిందిరాదేవికిందోఁబుట్టువై యబ్జుండనునామంబుననుద్భవిల్లి రోహిణీపతియనవిశ్రుతింబొంది నిశాధినాథుండైవర్తిల్లె. ద్వితీయభవంబున నత్రియనుమహర్షికి ననసూయాదేవియందు హరిహరులయంశంబులంబ్రభవించిన దూర్వాస దత్తాత్రేయులతోఁబుట్టువై బ్రహ్మాంశంబునఁజంద్రుండనుపేర జనియించి నావలనసకలశాస్త్రంబులభ్యసించి యింద్రియలోలత్వంబున బాల్యవశంబునం జేసినాకపకారంబుఁగావించితారాప్రియుండైయుడుపతియనంబ్రసిద్ధివహించె. నీతృతీయజన్మంబునవిశ్వరూపుఁడగు శ్రీమన్నారాయణువరదానంబునం జేసి తత్సంకల్పవశంబున "చంద్రమాహృదయేజాత" యనువాక్యానుసారంబుగనీకళావతీసతికిననుజన్ముండైనీకుంజన్మించె నీగంధర్వలోకంబుసత్పథాధిష్ఠితంబెగావునగగచరుండైకువలయాధినాథుండనంబ్రఖ్యాతింబొందుమఱియును॥ ౬౬

సీ॥ కవిచకోరకదంబకంబులానందించువిమతాననాబ్జపాళిముకుళించు।
లలిమిత్రకువలయంబులువికాసమునొందుఖలజనచక్రవాకములుగుందు।
బంధుబృందానందసింధువులుప్పొంగుఁగనదధర్మధ్వాంతగతులడంగు।
సత్సంతతులకభీష్టార్థంబులిరవొందుఁగుమతిచోరప్రచారములుడిందు॥
గీ॥ నవనిఁబొగడొందుఁబరమసౌహార్ద్రహృదయుఁ।డమితదరహాసచంద్రికావిమలుఁడాప్త।
భూరికరుణాసుధారసపూర్ణుఁడగుచు।సత్పథాప్తినలంకారచంద్రుఁడలరు॥ ౬౭

చ॥ అనివాచస్పతిమున్నభావిశుభవాక్యారూఢివాక్రుచ్చియా।
త్మనివాసంబునకేగెనప్పలుకులత్యంతప్రమోదంబున।
న్వినియిక్కన్నియనాఁటఁగోలెసురలన్వీక్షింపదయ్యక్షునం।
దనులంగోరదుమానసంబిడదుగంధర్వాదులందున్దమిన్॥ ౧౮॥

కం॥ జననాథాగ్రణియైసు।జ్జనవినుతచరిత్రుఁడైనచక్రినరపా।
లునివరియించెదనని నె।మ్మనమునననయముఁదలంచుమానినినెమ్మిన్॥ ౧౯॥

శా॥ ఆగంధర్వకుమారియాచెలివయస్యల్వీరలిచ్చోట హా।
నచ్చెగన్పట్టెడురత్నసౌధములుశుద్ధాంతప్రదేశంబులీ।
శ్రీగంధామ్రమధూకకల్పసుమనోరింఛోళికాసంగిభృం।
గీగానోపవనీనికుంజచయముల్ క్రీడావిహారస్థలుల్॥ ౨౦॥

కం॥ అనుచుఁగలవాణికన్యా।జననాగతియుంవదీయసద్వాంఛితము।
న్వినయమునఁదెలుపఁబురజి।త్తనయామణినధిపుఁడాత్మధనముగఁదలఁచెన్॥ ౨౧॥

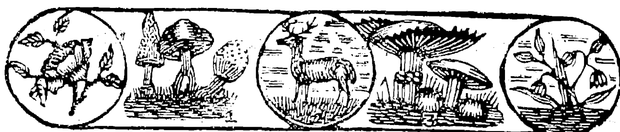
చ॥ తలఁచినశేంద్రుఁడప్పుడుముదంబుననచ్చెలితోడవెండియుం।
బలుకుశుభవాదృశత్రిదశభామినులందిలకించిమాకు।
మీకలితవిపంచికామధురగానసుధారసధారవీనుల।
న్నెలకొనముచ్చటించుటలునేఁడుగదాగలిగెన్దలోదరీ॥ ౨౨॥

తే॥ గీ॥ అనిననవ్విభుహృదయమావనజనయన।భావమునెఱింగికలవాణిపలికెనిట్లు।
లోకనాయకనీదగురాకవలన।నధిగతాభీష్టయయ్యెమాహంసయాన॥ ౨౩॥

కం॥ పురుషోత్తమనీసన్నిధి।పరిపూర్ణములుగమదీయభాగ్యములెల్ల।
న్వరుసఫలింపనొనర్చె।న్వరశోభమదీయపద్మపాణికిఁగూర్చెన్॥ ౨౪॥

కం॥ కావునమునుదేవగురుం।డేవెరవుననానతిచ్చెనిపుడదిసఫలం।
బైవెలయుశుభముతతిరా।దైవంబనుకూలుఁడగుచుఁదానెఘటించున్॥ ౨౫॥

చం॥ ధరణినృపాలకోటికవతంసమవీవు నెలంతలందుభా।
స్వరగుణరూపశీలములవన్నియకెక్కెత్రిలోకసన్నుత।
స్ఫురితకళావిశేషములఁబొల్పగునీపురజిత్కుమారిమీ।
యిరువురఁగూర్పఁడేని, విధినెంతురెవేల్పులువేల్పుపెద్దఁగన్॥ ౨౬॥

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

శ్రీ మఖధ్వజ చరిత్రంబను నామాంతరము గల

అలంకారచంద్రోదయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీగౌరీకుచకుంకుమ। రాగోద్భాసితసువక్షరమణీయమహా।
భోగీంద్రభూషసంహృత। యాగామృగయాపురీశయఘుచయనాశా॥ ౧॥

తే॥ గీ॥ అవధరింపుముమునుమృకండాత్మజుండు। క్రోష్ఠికెఱిఁగించినట్లుసద్గోష్ఠినమరు।
జైమినికినెమ్మనముకడుసంతసిల్లఁ। బక్షిరత్నంబులిట్లుచెప్పందొడంగె॥ ౨॥

కం॥ ఆవిధమునమణిగృహమున। నావిభుతోగోష్ఠిసల్పియచటఁదదనుసే।
వావిధిభృత్యులనునిచిని। జావాసంబునకుఁబురజిదాహ్వయుఁడరిగెన్॥ ౩॥

ఉ॥ పిమ్మటనమ్మహీవిభుఁడుపెల్లనురాగముతోడవేలుపుం।
గొమ్మనునెమ్మదిందలఁచికొంచుఁగనుంగొనలందునశ్రువు।
ల్గ్రమ్మఁగనమ్మణీభవనరంగమునన్గలయంగవేమఱుం
గ్రుమ్మరునమ్మరుండుపలుకుజ్జిలుకుల్బలుకిన్కనేయఁగన్॥ ౪॥

సీ॥ లలితపంజరశుకాలాపములివ్వనసైననతివపల్కులటంచునాలకించుఁ।
గాంచనపాంచాలికాశోభగనసైనబాలికాకృతియంచుభ్రమవహించుఁ।
బటువజ్రముకురబింబములచాయలఁజూచిముదితాస్యరుచులంచుమదిఁదలంచుఁ।
గురువిందకుట్టిమసరణులారసియోషిదంఘ్రిలాక్షాంకంబులంచునెంచుఁ॥
తే॥ గీ॥ జిత్రభిత్తికఁదద్రూపచిత్రలీలఁ। గాంచిక్రొమ్మించుబోఁడినీక్షించి[illegible]నిపు।
డంచుడాయఁగఁగమకించుఁబంచబాణ। బాణధుతధైర్యుఁడగుచుభూపాలసుతుఁడు॥ ౫॥

చం॥ అసదృశకల్పపాదపఫలాతిరసాద్యములెల్లజాళువా।
వెసలలనుంచియూడిగపు వేల్పువెలందులు దెచ్చియిచ్చిన।
న్నెసవఁడువేఁడికొన్నబలిమిన్జవిఁజూచునుగానిచూడఁడిం।
పెసఁగఁగముచ్చటాడఁడుమహీపతితద్విరహార్తచిత్తుఁడై॥ ౬॥

తే॥ గీ॥ అనిశముతదీయనిశ్చలధ్యానయుక్తి।నలయున్నృపునకుబహురూపములఁబ్రసన్న।
యయ్యెమోహనలక్ష్మీనానప్పుడెల్ల।కడలలో వెలిఁగనుపట్టుకలికిరూపు॥ ౭॥

వ॥ ఇట్ల మిత వేదనాచలితహృదయుండైన్నృపతనయుండునిజాంతర్గతంబున॥ ౮॥

సీ॥ తొలిజన్మములనునెచ్చెలులేమినోములునోచిరో చెలిచెల్మిమోచియుండ।
రతనాలపీఁటెయెట్టితపంబుసల్పెనో బాలికచేపట్టుఁబాయకుండ।
సుమణిహారంబులేసుకృతంబొనర్చెనో కాంతాకుచాగ్రభాగములమెలఁగ।
సదనదర్పణములేసద్విధుల్ చేసెనో ప్రమదానుబింబభాగ్యములుగలుగ॥

తే॥ గీ॥ నిచటిమణిచిత్రసౌధంబులిచటితమ్మి।కొలఁకులిచ్చటియుపవనీకుంజతటులు।
నెట్టియుపకృతిఁగావించియొసఁగెనొక్కొ।రమణికేళీవిహారసంప్రాప్తినొనర॥ ౯॥

చం॥ అలచెలియూరురంభలభుజాచ్ఛబిసంబులహాసచంద్రికన్।
బలితపుగబ్బిగుబ్బవిరిబంతులఁజెక్కులికప్పురంపుబి
ళ్లలజిగిమోవిపానకములందనివొందినఁగాకయేక్రియ।
న్దలమగుచున్నయివ్విరహతాపభరంబుశమించువాకిఁకన్॥ ౧౦॥

చం॥ చెలిదలపువ్వుచంద్రునిగఁజెందిరపుందిలకంబుఫాలమం।
దలిసెగకన్నుఁగానెదఁగనంబడుహారములన్భుజంగభూ।
షలుగజటన్గపర్దముగసారెదలంచిగిరీశభీతిచేఁ।
గలఁచుటమానినన్నొకనిఁగ్రాఁచుటయోవలరాయ?న్యాయమా॥ ౧౧॥

ఉ॥ ఎన్నఁడుకన్నులారఁదరళేక్షణఁగ్రమ్మరఁగాంతుఁగాంచియ।
య్యన్నులమిన్నతోడనెనరానఁగముచ్చటలాడిమోవిమేల్।
జున్నలుగ్రోలిమక్కువలఁజొక్కుచుఁగౌఁగిఁటగారవించుచు।
న్గ్రొన్ననవింటివానిబలుకూటమినెన్నఁడుగూడఁగల్గునో॥ ౧౨॥

కం॥ అనియిట్లుమోహవివశత।మనుజాధిపనందనుండుమణిమయసదనం।
బుననుండెనిటఁగళావతి।యునుదదధీననిజమానసోత్కటవృత్తిన్॥ ౧౩॥

తే॥ గీ॥ ప్రాణసఖుల వింతపడఁతులుగాఁ జూచు। పలుకరింప దెలమి చిలుకనైనఁ।
జెదరుకురులఁ జక్కఁ జేయదు మైమర। పూని నిలుచుఁ జింత నుస్సురనుచు॥ ౧౪॥

మ॥ మృదుమధురోపహారము లాకించుక వాచవిఁ గైన మోవిఁ జే।
ర్పదువరపారిజాతసుమవల్లరులంటదు కేలనైనఁ జూ।
డదు కడకంటనైన నెదుటందగు పంకజపాళిమైనలం।
దదుఘనసారసాంకవకదంబమునంబుజనేత్ర చింత చేఁ॥ ౧౫॥

సీ॥ హృదయస్థితానంగుఁ డెదనేయములు కుల మొనలు పైఁదోఁచెనా మొలచెఁ బులక
లానంగశిఖికిఁ దోడై వచ్చు కమ్మవీవదులనవలపుటూర్పులు జనించెఁ।
దద్వాతనిహతిచే తవియోగజలధియుప్పొంగనాఘుర్మాంబుపూర మొదవె।
నానీటి వెల్లిపైనలముడిండీరకాంతులు నాఁగ నెమ్మేనఁ దెలుపువొడమె॥
తే॥ గీ॥ తెలుపునకుఁ దోడు నీడలై వెలయు హార। కలితమౌక్తికములు పెనుగాకఁ గ్రాఁగి।
బాష్పధారలఁ గరఁగి పైపైనఁ గ్రమ్మ। కొమ్మ సాలిండ్లమరె వెండికొండలట్లు॥ ౧౬॥

కం॥ అనిశధ్యాతనృపతినం। దనవదనేందురుచిమరుప్రతాపప్రభచే।
తనునర్థముకుళితములై। కనుదమ్ములు తనరె నమరకామినికంతన్॥ ౧౭॥

ఉ॥ వారకస్రుక్కఁ బాహుబిసవల్లులు వాడెఁ గుచాబ్జకోశము।
ల్గోరపుఁగంకణావళులతోడ నెజాఱె సమంచితోర్మిక।
ల్సారెగలంగె జీవనము శ్వాసమహోష్ణసమీరవారవి।
స్ఫారగతిన్వియోగవసువర్తి దినంబునఁ జారువేణికిన్॥ ౧౮॥

కం॥ సొగసగు చనుబంతులపై। జిగిదగు మగరాలసరులు చెలి సాంజననే।
త్రగళజ్జలములఁ జుయ్యని। పొగ లెగయఁగ నింద్రనీలములసరులయ్యెన్॥ ౧౯॥

ఉ॥ నూతనమండలీకృతధనుర్లతికాపరివేషధారిసం।
ఘాతతహృద్భయంకరశరాళికరప్రకరుండు చిత్తసం।
జాతవిభాకరుండు వెలుచంబలుచందములంగలంపఁగం।
జాతముఖీకుముద్వతి వెసన్వివశత్వము నొందె స్రుక్కుచున్॥ ౨౦॥

తే॥ గీ॥ చెలివిరులపానుపున మేనుఁ జేర్పనవియు। స్మరునిశరములె కాన నేచందొడంగెఁ।
గడు నలసి చెల్మికత్తెలఁ గన్నొఱంగి। ఘోరవిరహార్తినరిగె శృంగారవల్లి॥ ౨౧॥

కం॥ కలికి మలయంపువలి గరు। వలికిన్ జలదళులబలురవలికి మయూరా।
వళికీరశారికామం। డలికిన్నదిను లికితధ్వానంబున మెలఁగున్ ౨౨॥

సీ॥ తలిరుటాకులజొంపములు దావశిఖలంచు నెంచియందులఁ బ్రవేశించఁ జూచు।
నునుఁదీవలురగంబులని డాసి తత్పల్లవాగ్రజిహ్వలు కేలనంటఁ దివురు।
వెడలుపూఁదేనియ విషధారలనుచు వితర్కించి సారెకుఁ ద్రావఁదలఁచు।
శశికాంతకృతమహీజాతాలవాలంబులోన రడిగ్గియలంచు నురుకఁ దొడరుఁ॥
తే॥ గీ॥ గదిసి మదనుండు వదలక యదనెఱింగి। పదులు నూఱులు గుదులుఁగ నెదనదిమెను।
సురశరమ్ముల విసరుల కోర్వలేక। తనువుఁ దొలఁగంగఁ దలఁచి యవ్వనజగంధి॥ ౨౩॥

ఉ॥ నెచ్చెలులత్తఱిన్ వరమణీభవనాంతరపుష్పశయ్యపై।
నచ్చపలాక్షిఁ గానక రయంబున మాఱని బాఱి కోర్వలే।
కిచ్చటనుండి గోలయిపుడెచ్చటి కేగెనొ యంచుఁ దద్వనిన్।
జొచ్చి నికుంజపుంజములచోటుల నారసి యందు నొక్కచోన్॥ ౨౪॥

కం॥ కలువలచెలి వెలుఁగులచే। నలువుఁ దొలిగి నిదురఁ జెందు నలినియుఁ బోలెన్।
న్దలమగు వలరాయని కా। కలనలయుచు సొలయు లలనఁ గనుఁగొని యెలమిన్॥ ౨౫॥

కం॥ దరియంజని నునుఁ జెక్కులఁ। దొరఁగెడు కన్నీరు వోఁ దుడుచుచు సంస్తా।
పరిపిదిలి జాఱు ఘనకచభరమును సవరించి యిట్లు పలికిరి చెలిమిన్॥ ౨౬॥

ఉ॥ ఆరని ముసంబు మమ్మునకటా యెడఁ బాయని దానవొంటి నే।
తెఱఁగున వచ్చితమ్మ దరిఁ దేలని భూరిమరందసింధులే।
తెఱఁగున నీదికమ్మ వనిఁ దెప్పరమాకపురంపుతిప్పలే।
తెఱఁగున దాఁటితమ్మ సుదతీ తెగువల్గునమ్మ యిమ్మెయిన్॥ ౨౭॥

చం॥ ఇల నెలఁ బ్రాయపుం జెలువలిచ్చ వహింపరటమ్మ దివ్యమా।
చెలువముగల్గు చెల్వలకు చిత్తము సందిటు తాల్మిఁ దక్కఁ జిం।
తిలు దురుటమ్మ మేను వెనుతియ్యని తియ్యని వింటి వేటికా।
కలనలయింతురమ్మ కొఱగాములు సెల్లునటమ్మ యింతికిన్॥ ౨౮॥

ఉ॥ నెమ్మది తాపమేల తరుణీ ధరణీరమణుండు నిన్ను శీ।
ఘ్రమ్మున గారవింపననురాగమున న్విభవంబులందెదో।
యమ్మరొ నమ్ము మద్వచన మాత్మ ధనమ్ముగ లెమ్ము రమ్ముతో।
రమ్మగు నివ్వనమ్మున దిరమ్మగు సంపదఁ జూతమిమ్ములన్॥ ౨౯॥

క౦॥ అనిబాలంగనికేలం గొనిలీలందిగిచియెత్తి కూరిమితోఁదో
డ్కొని కేళీవనపాళికిఁ జనె నాళీజనము మనము సంతసమందన్ ॥ 30॥

సీ॥ అధరబింబములకై యరుదెంచుచిలుకలు తనుసంకుమదగంధమునను బఱవ
ముఖపంకజములపై ముసరు తేఁటులచాలు విమలనాసాచంపకములఁ దొలఁగ
నక్షిమీనములడాయఁ గవచ్చుకోకముల్ నగవువెన్నెలలచే నెగసిపోవ
భుజమృణాళికలఁ గప్పుమరాళికలు నీలకబరికాభ్రములచేఁ గలఁగిపాఱఁ॥
తే॥ గీ॥ జను చెలులమూపులఁ గరంబులునిచి పొదల విరులనిట్టూర్పు గాడ్పుల వేఁడి నులియ
జివురుటాకులు నెమ్మేనుఁ దవిలి వాడ విరహతాపాప్తి వనవీధి వెడలె రమణి ॥ 31॥

క౦॥ ఓజవనీభూజసుమస మాజవిభవ మెఱుకపరచె మానినికపుడా
లీజనమేతత్కథన వ్యాజంబునఁ బ్రొద్దుపుత్తమనుచున్ బ్రేమన్ ॥ 32॥

చ౦॥ వరసుమనోనురాగవిభవంబునగుచ్ఛకుచంబులానిసం
భరితరుచిం జెలంగు మృదుపల్లవపాణులఁ బూఁగనాథుకం
ధరనుగవుంగలించుచులతావనితామణిభృంగనాదసా
దరమృదువాగ్విలాససముదారత మంతనమాడెఁ జూచితే ॥ 33॥

చ౦॥ మనుపువుఁ దేనెనల్కి తెలిమొగ్గలముత్తెపుఁ బ్రుగ్గువెట్టియిం
పొనరు ప్రవాళదీపికలు నొప్పగుపూఁబరపుల్ ఘటించి కుం
జనిలయసీమలిట్లు వరుసన్గయిసేసి మరుద్వరాప్తికై
కనదళివీక్షలై యెదురుగన్గొనెఁ గంటె లతాసతీతతుల్ ॥ 34॥

చ౦॥ అనిశమహానురాగసముదంచితలౌసరసాంతరంగప
ద్మినులమదాంధతన్వడచి ద్రిమ్మరుతుమ్మెద నెమ్మికాఁడుదా
ననయముఁ జూచితే యవినయమ్మునఁ బుష్పిణులైన కొమ్మలన్
దనరఁగనొందుచుండె వనితామధుపాళులకేడ నిల్కడల్ ॥ 35॥

సీ॥ వితతాళిమాలికా వేణువుల్ మ్రోయించి బలు నెమ్మినటనము ల్వొలయఁ జేసి
కలకంఠకాకలీగానంబులలరించి శుకనమండలవిలాసగతులు పూని
కమనీయశుకభాషణములముచ్చటలాడి పలపూరవిరులనవ్వులొలవించి
మంజుకింజల్కరోమాంచగుచ్ఛస్తనాంచన్మహీళాసహస్రములనెనసి॥
తే॥ గీ॥ క్రమశాఖాభుజంబులఁ గౌఁగలించి కలరవస్వనమణితంబులొలయరాస
కేళిఁ జూపించెదాపింఛకృష్ణమూర్తి యివ్వనంబునఁ గనుఁగొంటె యిందువదన ॥ 36॥

క౦॥ వనిసాధుమాధుకరగో।ష్ఠినివర్తిలుచున్నతపసిచిత్రంబుగనా।
తనశోభనలరుగణికల। నెనసిమొగడఁజన్ములం బెనిదిఁగనుఁగొంటే॥ 32॥

మ॥ నలుపైకారుమొయిళ్లభంగిదివినంటన్ బ్రాకిసాంద్రచ్ఛదో।
జ్జ్వలతంబొల్చుతమాలసాలములలోసంపుష్పితాశోకశా।
ఖలుమందానిలకందళాహతులచేఁగంపింపుచుందీవమిం।
చులుఁబోలెంనెఱిమించెఁగాంచితెవనిన్శోణప్రవాళాధరా॥ 33॥

సీ॥ ఆమ్రవల్లరికేలనంటుమల్లెబాలతిలకింపుమీఁదీనిఁదిలకమేని।
స్ఫుటలీలఁజూచఁగదమ్మయిదియశోకపుఁగొమ్మకౌఁగిలింపుముతావిఁగనయఁగ్రోలి।
యిదిప్రియాళువునాలిగదిసిపాదముగీలిముచ్చటాడుచునేగుముదితగోఁగు।
కాంచనంబిదియింతినించితేమఖకాంతిచేరినవ్వుముపొన్నచెలియమిన్న॥
తే॥ గీ॥ శ్వాసమొందింపుమిదిసింధువారమతివ।యువిదకేసరమిదిదీనినుమియుమమ్మ।
యిటులొనర్చినఁగాకయివ్విటపములుసు।మంబులీనవువింటివేమంజువాణి॥ 34॥

క౦॥ అనిజవ్వనికవ్వనితలు।వనితరువిభవంబుదెలిపివరసురభిరజం।
బునఁబసిమిఁదాల్చితనులత।లొనరఁగఁబుష్పాపచయసముత్సుకలగుచున్॥ 35॥

ఇభగతిరగడ॥ పొలఁతి! యాగొజ్జంగి పొదలతేనియసోన।
కళులు పటుచాతకములై మసలె వనిలోనఁ।
జిన్నినునుఁజివురాకుఁ జిదిమితివె కెంగేల।
కన్ను లెఱ్ఱగఁ జేసెఁ గదవె కోకిల బాల?।
ఘనకనకములుఁ గొనుచుఁ గదలె దెమ్మెరముచ్చు।
వనలక్ష్మిసొమ్ము లని వదలఁ డేమనవచ్చుఁ।
గొమ్మ!కయి నంటె ననఁ గోయు మిఁక వంపకము।
నెమ్మొగము చాయలననిచి నదీచంపకము।
కనదనిలగతి నెగయు కప్రపు దుమారములుఁ।
గని వెన్నె లని పఱచెఁ గదె కోకవారములు!
బింబ మని యెదురుకొనె విడచి శుక మెలమావి।
నంబురుహనయన? దవ్వ రసి నీకెమ్మోవి।
జడిగొనఁదొరఁగెఁ గేసరముల మరందములు।
తడిసెఁదద్బిందువుల ధమ్మిల్లకుందములు।

పటు మధుప వితతులభ్రములని మయూరములు।
నటియించెఁ గంటె తన్నటనపుటొయ్యారములు।
క్రూరఫణులనుఁ జుట్టుకొనియె నీచందనము।
చేరఁబోకచటి కోచెలినీకు వందనము।
సేవంగిఁ గోయ కేగెద వేటికి మిటారి।
కాదటే?మరునకది కడుబంగరుకటారి।
కలికి వనదేవతల కర్ణిక్షాకారములు।
డెలిపెనిచ్చటఁజూచి తేకర్ణికారములు।
వేడుకగ విన వేల పికకుహూకారములు।
చేడె యవి విరహిణుల చెవులకుఁ గఠోరములు।
లతలచాటునఁ బెంపలరు నీదు కొనగోరు।
నతివ యల్లయదిపూవని కేలఁ గొనఁగోరు।
నరవిరియుమొల్లవిరులల్లచట మొల్లములు।
మరచిపోఁదగునటే మరునకవి భల్లములు।
మరువంపు సౌరభము మఱలించెఁ గురువేరు।
సరిగాదు దానికిఁక జగతి వేఱొక వేరు।
సుదతిరో చేకొనవె సురపొన్న క్రొన్ననలు।
చదలంటెఁ బుష్పాదులు సారె తద్వాసనలు।
కొలఁదిగననివిరాలిఁ గొని సోలసినదికొమ్మ।
జలజాస్త్రిఁ గొల్తమిక సఖులార రారమ్మ॥ ౪౧॥

తే॥ గీ॥ అనుచువనకేళిసల్పిపద్మాయతాక్షు। లతులవివిధలతాంతసంతతులలోన।
నమితసౌరభరుచిరములైనవాని। నెంచిమదనునకర్పింతమంచు వెడలి॥ ౪౨॥

కం॥ చిత్రింబుగనిటుమరునివి। చిత్రాకృతివ్రాసిపూజఁ జేయుచుభక్తిన్।
స్తోత్రములొనర్చిపంకజ। పత్రాక్షులు కేళిసౌధభాగముఁ జేరన్॥ ౪౩॥

కం॥ చరమమహీధరశిఖరాం। తరసరణిన్దరణిజరుగఁదద్వైరికసాం।
ద్రరజశ్ఛన్నతఁగనెనన। స్ఫురితజపాశోణకిరణశోభితుఁడయ్యెన్॥ ౪౪॥

మ॥ తరుసంఘంబులకెల్లఁబల్లవితచూతత్వంబుఁగల్పించిభూ।
ధరశృంగంబులకెల్లమేరుశిఖరత్వంబుప్రసాదించిభా।
స్వరసౌధాగ్రనతేందుకాంతములకున్ సౌగంధికచ్ఛాయలన్।
విరచించెన్గరతారుణాతపములవ్యోంగకుప్రజ్ఞులన్॥ ౮౫॥

కం॥ ఖరకరుఁడరిగెనురమ్మని।స్ఫురదుదయాచలమువెనుకఁజొచ్చినయిరులన్।
ద్వరఁబిలువఁజనుఁదదాప్తుల।కరణినరిగెనీడలుతొలిగడకునిడుపులై॥ ౮౬॥

కం॥ చారులుదేరుచుగూడులఁ।జేరఁబతంగములుభానుశిలలకుఁదాపం।
బారెన్మృగతృష్ణావా।ర్ధారంజడిఁదీరెమింటరక్తిమమీఱన్॥ ౮౭॥

మ॥ వరసన్మార్గగతుండినుండుత్రిజగద్వంద్యుండనన్వొల్చిదు।
స్తరమాదైవనియుక్తిఁబంకజరజస్సంపర్కుఁడైయెసాంధ్రపశీ।
ఘురసంచానినపద్మినింగలసితద్దోషంబువాయన్మహా।
పరపాథోనిధిలోనఁదామునిఁగెనాభానుండుఁగ్రుంకెన్వెసన్॥ ౮౮॥

సీ॥ చరమదిక్చండికార్చాకాలశాక్తేయరచితకుంకుమరజోరాశియనఁగ।
సింధునాథసగంధసింధురోపరిపరిష్కృతరక్తరాంకవశ్రీయనంగ।
పశ్చిమాంభోనిధిప్రాంతసైకతసముద్భూతవిద్రుమలతాజాతమనఁగ।
స్ఫుటనటత్పటుమహానటశిరస్తటఫణీశ్వరఫణామణిగణచ్ఛాయయనఁగ॥

తే॥ గీ॥ విరహిజనహృద్భయంకరవిషమబాణ।జైత్రయాత్రాసమారంభసంభవాబ్జ।
జాండపూర్ణతదీయశౌర్యాగ్నికీల।సముదయంబనసంజకెంజాయమెఱసె॥ ౮౯॥

కం॥ అనుఁగుజవరాలికౌఁగిట।నెనయకసుఖముడిగిచింతనేగరవిసనం।
గనియొకజక్కవయకటా।యినహీనతనున్నచక్రమెట్లుసహించున్॥ ౯౦॥

చం॥ ఇనుఁడపరాశఁజెందెనిఁకనేటికిజీవనమంచుఁబద్మినీ।
వనితవిషాదవేదనలఁబొల్పడితుమ్మెదచాలుపేరిట।
న్ఘనువిషధారగ్రోలననిశంబమృతస్థితిఁగల్గుటన్మృతిం।
బొనరకమూర్ఛఁగన్నుఁగవమోడ్చెననన్ముకుళించెఁబద్మముల్॥ ౯౧॥

చ॥ తనపతివచ్చునంచుఁబ్రమదంబునరేజవరాలునెమ్మొగం।
బునమృగనాభికాతిలకముంఘటియించెననన్దమంబునౌ।
య్యనబలుకొప్పుముడిన్ముడిచినట్టివినూతనపుల్లమల్లికా।
ఘనకుసుమప్రగోఘమనఁగానఁగనయ్యెనుడుప్రతానముల్॥ ౯౨॥

సీ॥ వైకుంఠశితికంఠవరకంఠకలకంఠకాలకంఠాభల మేలమాడి।
తత శైలతనయాలఘుతమాలహరినీలకాకోలరుచులఁ జీకాకుపఱచి।
యళిపుంజమృగభంజనలవాంజనశుభాంజనాగ్రకుంజరలీలలవఘళించి।
యమునాంబరబలాంబరమహాంబుదకదంబకాదంబకాంతులఁ గలయ మెలసి॥

తే॥ గీ॥ వేల్పుదొరమేనిచాయతో వియ్యమంది। కదిసె సదసాభిసారికాకాముకప్ర।
కామదమృగీమదాలేపకల్పమగుచుఁ। గటికచీఁకటి బ్రహ్మాండగహ్వరమున॥ ౫౩॥

తే॥ గీ॥ ఘనతిమిరసంగమున సంధ్యఁ గాంచి లోక। ములకుఁ బెంచుకొనఁగ నిడ్డలలితతర్ష।
ధృతజనకరూప నైజసంతతులనంగఁ। గజ్జలయుతాగ్రగృహదీపకళికలమరె॥ ౫౪॥

కం॥ ఘనకువలయపాలనకుం। జనుదెంచెడి రాజు విడియఁ జతురతఁ బ్రాగ్ది।
క్కున ఖేచరులెత్తినధా। తనవపటకుటీరమనఁగ ధవళిమవోఁ చెన్॥ ౫౫॥

చం॥ సమయవిటుండు గన్గొనఁగ శక్రదిశావిటి గబ్బిచంటసాం।
ద్రముగ విదిర్చు చెందిరమనందగెఁ బాటలరేఖ యవ్విభు।
న్నెమకి కనంగనవ్వెలఁది నెమ్మొగమెత్తిన నన్సుధాంశుబిం।
బము వెసఁ దోఁచెఁ గాంచి గరిమన్న గనావిలనీల్లె వెన్నెలల్॥ ౫౬॥

తే॥ గీ॥ సోముఁడుదయాద్రికైలాససీమ వెడలి। లోకభీకరమేచరాస్తోకతిమిర।
హాలహలమానెఁ గాని నాఁడంకదంభ। కలితతత్కంఠకాళిమ గానఁబడునె॥ ౫౭॥

సీ॥ వనములెల్లను గల్పవనములు గావించి రాలనెల్లను మగరాలఁ జేసి।
కొండలెల్లను వెండికొండలు గావించి నదులనెల్లను నభోనదులఁ జేసి।
జలధులెల్లను దుగ్ధజలధులు గావించి కరులనెల్లను వియత్కరులఁ జేసి।
సరసులెల్లను సుధాసరసులు గావించి నరులనెల్ల రనుగిన్నరులఁ జేసి॥

తే॥ గీ॥ దైవసృష్టికిఁ బ్రతిసృష్టిఁ దారచించి। బ్రహ్మ మను బోలె జగదంతరంబు నిండెఁ।
గుండలిపచంద్రడిండీరఖండకాండ। సమవిమలధామకౌముదీసముదయంబు॥ ౫౮॥

కం॥ కుముదంబులకు ముదంబులు। కొమరారెఁ జకోరికలకుఁ గోరికలూఁదవెన్।
రమణులకును రమణులకును। దమి వెలసెన్ దమియు వెలసెఁ దనపతిశోభన్॥ ౫౯॥

కం॥ పగఁటి విరహంపు వేఁడిమి। నొగిలిన కుముదినులు చలువనూల్కొనసాంద్రం।
బుగఁ బన్నీరు కరంబులఁ। దొఁగ చెలిచిలికెననరాలెఁ దుహినకణంబుల్॥ ౬౦॥

వ॥ మఱియు సుతోదయోల్లాసంబున వియదుల్లీఢకల్లోలంబై యుల్లసిల్లి పాలవెల్లి వెల్లివాడిచి పుడమి నెల్లెడల నల్లుకొనియెనన నంతకంతకు ననంతంబుగా దిగంతంబులనా

క్రమించుచు నంబరతరంగిణీఝురంబులనుండి భూమండలంబునకు డిగ్గు మరాళమాలికల
పోలిక నస్తోకవ్యాకోచకైరవవిసరంబులగు సరోవరంబుల బ్రసరించుచు విధుంతుదవద
నగహ్వరప్రవేశాభ్యాసవశంబునం బోలె సాంద్రేంద్రనీలజాలగోళంబులందూఱుచుఁ దిమి
రజలదసమయ విగమంబగుటయుఁ బెల్లుఱెల్లువిరిసెనన విశాలంబులగు కూలంకషాకూ
లంబులం గ్రాఁగుచుఁ గుసుమసముదయంబు చందంబునఁ దరులతాచ్ఛదంబుల ధాళధళ్యంబు
నమెఱయుచు మదకేసరికిశోరవారంబు తీఱున శిఖరిశిఖరంబులెక్కుచు లీలం దేలియా
డువాలుగుమీలబెళుకుల చెన్నున మున్నీటిపెన్నీటికరడులమీఁద దీపించుచుఁ గాముదిద్వా
నగుట నభివ్యక్తశుద్ధవర్ణంబై ద్విజముఖంబుల వ్యాపించుచుఁ జంచద్విధుమండలహారిణము
ఖపరిచ్యుతరోమంథబంధురఫేనపుంజంబుల వడువున సంకేతకుంజంబులపై రంజిల్లు ఫుల్లమ
ల్లికామంజరుల మేదురామోదంబున మోదంబు రెట్టింపఁ దొలుతఁ గలసి యలసిన కాముకు
లబదరియుపరిసురతంబు నెఱపు తరుణుల సుఖస్వలత్కాళల తెఱంగున నగ్గరంగి తోరంగు చెంగ
ల్వ[illegible]ట్టుల జలజలని తెలినీటితళుకుల నేకీభవించుచుఁ బెంపు గాఁగురియు నమృతధా
రాపరంపరలకుఁ గుంపులై యింపొలయు వియత్తలంబున కెత్తిన కుత్తుకలు వంపక బెంపార
బెంపిల్లు గూయుచుఁ గుత్తుకబంటిఁ గ్రోలి వెక్కసంబుగఁ బుక్కిళ్లం బట్టి యొండొంటికంది
చ్చుచు వచ్చినమచ్చికలం గలయు నచ్చకోరదంపతుల సొంపునఁ బటికంపుగిన్నెలఁ జె
న్నలరు నారికేళాసవంబు లానఁ గొలందిఁ గమిచితదీయమదోన్మాదంబున వినోదంబుగా
బాడు విచిత్రగీతంబుల వ్యత్యస్తసల్లాపంబుల వింతవింతనటనంబుల వికృతచేష్టావిలా
సంబుల నకారణహాసంబుల మెలంగి తెలివిఁగని వలపుఁగొని మణిమంజీరసింజితంబులు
లియ నలరుఁబోదలకుం జని పనీపవనంబునం బయ్యెదలుఁ దొలఁగింపక యొతొలంగ బంగారు
బొంగరాలహారంగునఁ బొంగారు మొలకచనుంగవల మిలమిలలంగనుపట్టు శిబ్బెంబులు
గుబ్బటిల్ల గొబ్బునం గవుంగలించు ప్రాణవల్లభులతో మల్లడిగొని వివిధబంధచమత్కారం
బులం గూడి క్రీడించు మించుఁబోడుల చంచలదృగంచలప్రభల రాణించు వజ్రతాటంక
లాలాటికాచాకచక్యంబులతో సఖ్యంబొనర్చుచు నిట్టఖండపాండురచ్ఛాయామండలం
బుల మెండుకొని పండువెన్నెలలు గాయఁగాయ జూండేయెడం జూచినఁ దానరైయె యమే
యవిక్రమంబునం బాయక చాయలు దేరు సాయకనికాయంబులేయ దాయరైయె మలయా
నిలుండు డాయ నుల్లంబు ఝల్లనం దాలిమిఁ దూలి నిదుర నొందక కొందలిరుపాన్పు డిగ్గి పవ
మానవిలోలబాలవల్లరియుం బోలె సోలుచు నక్కళావతీసతీతిలకంబు నిరంతర నిజస్వాం
తచింతిత మహీకాంతకాంతాకారంబు కన్నులఁ గట్టినట్లై కంటఁగంటివనని దిగ్గన లేచి బయ

లుఁగవుంగలించుచుఁగలవళించుచు నక్కటా దైవంబునిర్దయుండయ్యె నేమిసేయుదు
నని బుడిబుడి కన్నుంగవ నీరుజడిఁగొన నడుగులుతడఁబడ నడుముగడగడవడఁక వెన్నెల
యేటనురికెదనని చంగునందుముకఁ జూఁచుఁజూరుక్కున చొక్కపుమేన నక్కజంబుగ
వెన్నెలలుగ్రక్కునసోక మిక్కిలివెక్కసంబునమూర్ఛిల్లిన నొయ్యన నొయ్యారంబుగ
నెయ్యంపుతొయ్యలులు చయ్యనయ్యింతినెత్తికొనివచ్చి శిశిరజల బిసకిసలయ ఘశిశక
లాదుల శీతలోపచారంబుఁగావింప నెట్టకేలకు సేదఁదేరి తేటిచూచి చంద్రునుద్దేశించి
యుపాలంభంబుగా నిట్లనియె॥ ౬౧॥

మ॥ సుమనఃప్రీతియొనర్చిసత్పథచరిష్ణుత్వంబుసర్వజ్ఞమౌ।
ళిమణిత్వంబునుగాంచురాజవయిహాళింశంబరారాతిస।
ఖ్యమునన్మీఱుచుభీరుతాకలితపాంథాళిన్దయాశూన్యతన్।
శ్రమమొందించికలంచుటెంచనృపధర్మంబేనిశానాయకా॥ ౬౨॥

చం॥ హితసరణిన్సురంబునవహించెమహేశ్వరుఁడంచుగర్వభా।
సితగతిమిన్నుముట్టెదుశశీమతినిన్నరకాలఁదన్నిము।
న్నతఁడెకదాకళాగతివటంచుదయన్విడచెన్గతావమా।
నతఁగని,సిగ్గుఁజెందవుమనంబుననీకుఁబరాకువచ్చెనే॥ ౬౩॥

కం॥ తొలిలోకములకువంకరఁ।గలిగింతువటంచు నెంచి,కమలభవుఁడుని
న్నిలఁబుట్టినపుడెవంకరగలవానిఁగఁజేసెఁగా దెకమలవిరోధీ॥ ౬౪॥

సీ॥ ఇందిరావిభుఁడాత్మహృదయస్థితునినిన్నుదోషాకరుఁడవంచుఁదొలఁగఁజేసె।
నతఁడుధాతయుస్వకీయాబ్జపీఠికిఁజేటొదవునంచునత్రినేత్రముననునిచె।
నందుండితారాపహరణవైఖరిఁజూపనతఁడుపాథోరాశియందువైచె।
నచటరాజీవసంహారణంబుఁగావింతువనియబ్ధియంబరంబునకుఁద్రోచె॥
తే॥ గీ॥ నచటరాహువుమ్రింగియునఱుగకునికి।మఱలఁగ్రక్కంగనీకళిమసలిజగతి।
నందఱికిఁగంటకుఁడవౌచునిందనొందు।నీకునిలకడగలుగునేనీరజారి॥ ౬౫॥

ఉ॥ ఇంతటివానినిన్నుఁదమహృత్పథమందుఁదలన్భరించుశ్రీ।
కాంతునకుంగిరీశునకుఁగాననదావహలాహలానలా।
నంతనితాంతకీలములనానుట లెంతటివింతయామినీ।
కాంతతలంపదద్వయముఁగాంచునెధాత్రిభవత్సమాగ్రితన్॥ ౬౬॥

వ॥ అనిపలికి తళుకువిరిమలుఁకులుఁచిలుకు వలఱేనినుద్దేశించి॥ ౬౭॥

కం॥ కమలాక్షునికొమరుఁడవై। సుమనోధర్మంబుఁ బూనుచుఁ బ్రవర్తిలియున్।
కమలాక్షుల నేచెదవో। మమత మధువ్రతగుణంబు మానవు మదనా॥ ౧౮॥

తే॥ గీ॥ తొలుతఁ గుజనుల నలరించు చెలినిఁ బనిచి। బలము నడవుల నిడియించి సాంఘజనుల।
మానధనములఁ గొంచు దుర్మార్గనియతి। నలగు శంబరఘాతి వీవబ్జబాణ॥ ౧౯॥

కం॥ యుగవిగమజగత్క్షయదం। బగు శర్వుని కంటిమంట నంటి కెడసియు।
న్మగుడఁ బ్రస్పృతికి తివీవ। ధ్వగజనదురితమునఁ గాదె వారిచరాంకా॥ ౨౦॥

ఉ॥ శంబరదానవుండు నినుఁ జౌర్యమునం గొనిపోయి వార్ధిలో।
నంబడఁ ద్రోయ నందొకఘనంబగు మీనము మ్రింగ దానిగ।
ర్భంబున నప్పు జీర్ణతనుఁ బాటిలి నన్విరహిప్రవజంబులో।
కంబున దావవహ్ని నిటు గ్రాఁగి కృశించునె యో మధుప్రియా॥ ౨౧॥

వ॥ అని పలికి చెంగట జెంగలువల పుప్పొడులు జిమ్ము కమ్మతెమ్మెర పైనలిగి॥ ౨౨॥

కం॥ జగమునకున్ బ్రాణంబని। పొగడుదురందరును నిన్ను భువిలో హృదయా।
శుగమగుట యెఱుఁగరిఁక నీ। దగునడవడి యేమి చెప్పనగును సమీరా॥ ౨౩॥

కం॥ సూనతరులకు ఫలభంగం। బొనరించుట చేజనించు నురుపాపము లె।
ల్లనుఁ గాలభుజగరూపము। లనునినుఁ గబళించుఁ జంచలగుణా పవనా॥ ౨౪॥

చం॥ అని హరిణాంక జీవనచరాంక సమీరుల దూఱి వారిజా।
నన మణిమందిరాంతరమున న్విరిపాన్పు పయి న్విరాలిసో।
లినఁ గడు జాలి నెచ్చెలులు లెమ్మిదె తెత్తుము రాజనందను।
న్ననివినియంచు నూరడిలఁ బల్కఁగ నంతఁ బ్రభాత మాటయున్॥ ౨౫॥

సీ॥ కాలజ్ఞ తనురథాంగములకు రవిరాకఁ దెలిపె నాగృకవాకు తెలమి మ్రోసెఁ।
దనరాక నినుఁడు పద్మినికిఁ జెప్పఁగ బంపు శుభదూతయన వేగుఁజుక్క వొడిచెఁ।
దపనుండు దమసంపదలు గొనుననుభీతి నన దీపికలు వెల్లనైవడంకె।
వరుణరతి త్రుటద్వారుణీస్తనహీరమండనంబన సుధాంశుండు గ్రుంకె॥
తే॥ గీ॥ త్వరనరుగుదెంచు కమలబాంధవుని మేటి। తేరు మీదను గనుపట్టు తెల్లపట్టు।
టెక్కియపుఁ జాయయనఁగఁ బెంపెక్కి ప్రాచి। నల్లనల్లనఁ దొలివెల్ల తెల్లమయ్యె॥ ౨౬॥

చం॥ ఉదయనగాగ్రవేదిపయినుజ్జ్వలకల్యవధూండుసంభ్రమం।
బొదవద్విజాగ్రణుల్ శుభ్రితిహితోక్తిశుభస్వనములెల్లెలంగఁబ్రా।
క్పదమలకన్యకంఠమునఁగట్టినరత్నసువర్ణసంపదా।
స్పదమగుతాళిబొట్టనఁగభాస్కరబింబముతోఁచెఁదూర్పునన్॥ ౭౭॥

తే॥ గీ॥ ప్రియునితోఁగూర్మిరేలెల్లఁగ్రీడసల్పి। యలసినిద్రించెఁగుముదినులనఁగమొగిచెఁ।
దొగలినకరాళిగిలిగింతఁదగిలిపద్మి। నీతతులునవ్వెననవిచ్చెనీరజములు॥ ౭౮॥

కం॥ మక్కువలరనక్కనిడి। యొక్కలతోఁగూఁగలించుయోనికిముద్దు।
ల్గ్రక్కనఁదనముక్కనిడి। జక్కవకవఁగూడెనొక్కజలజపుటెంకిన్॥ ౭౯॥

చం॥ ఒకపొలయల్లచేఁగలయనొల్లకపంతములాడిగుట్టుపు।
చ్చకతరితీపుచూపులనెజాగొనరించుమనెన్నఁగూడితూ।
రకుఁగనినట్టిదంపతులరూఢిగమేల్కొలుపందలంచెనా।
శుకపికశారికల్వలుకఁజొచ్చెగృహాంతరపంజరంబులన్॥ ౮౦॥

ఉ॥ రాతిరిచంద్రకాంతితిమిరంబులగీటడగింపఁదచ్ఛిశు।
వ్రాతములబ్జకోశవివరంబులడాగిభయాప్తిసాత్త్వరూ।
పాతిశయంబుమానియితరాకృతిఁగైకొనెనోయనన్సరో।
జాతరజఃపిశంగతనుసంగతిఁబొల్చెమెలంగెభృంగముల్॥ ౮౧॥

సీ॥ ఈరీతినిజవిభాపూరితాఖిలదిశామండలుండగుచుభానుండుదోఁప।
నపుడువీణాధరీవ్యాప్తమంగళగీతరాజిమేల్కనిముఖ్యవ్రజవిభుండు।
తత్సమయార్హకృత్యములునిర్వర్తించిరమణీయమణిమందిరముననుండ।
దివ్యదృష్టినెఱింగిదేవసమానుండుగాలవుండుమృకండకణ్వముఖ్య॥

తే॥ గీ॥ మునులతోనటకరుదేరజనవిభుండు। సముచితవిధానములవారిసత్కరించి।
కన్యనడుగంగఁబురజైత్రుకడకుఁబనుప। వారలరిగిరితత్సభావాసమునకు॥ ౮౨॥

వ॥ ఇట్లువిచ్చేసినమునిపుంగవులను॥ ౮౩।

మ॥ కనిగంధర్వవిభుండువారికినమస్కారాదికృత్యంబులిం।
పునఁగావింపుచుదీవనల్వడసిమత్పుణ్యంబునేఁడాతపో।
ధనులారా!ఫలియించెసర్వమునుభద్రింబయ్యెమీరిందువ।
చ్చినకార్యంబెఱిఁగింపుఁడేసఫలతన్ జెందింతుశీఘ్రింబుగన్॥ ౮౪।

చ|| అనినమునీంద్రులిట్లనిరనర్ఘగుణోజ్జ్వలుఁడచ్యుతాంశసం।
జనితుఁడుసర్వలోకనుతశౌర్యయశోబలరూపసత్కళా।
ఘనుఁడుమఖివ్రజప్రభుఁడుగానభవత్తనయాలలామమున।
య్యనఘునకిచ్చికీర్తిఁగనుమయ్యధరన్స్వరజిత్సమాహ్వయా|| ౧౫||

వ|| అనినన్గంధర్వవల్లభుండునిజాత్మజాంతరంగంబుకలవాణివలననంతకుమున్న యెఱింగినవాఁడుగావున|| ౧౬||

చ|| అటులొనరింతునేననతశాస్త్రనుమన్మనుతెల్లఁబల్కిన।
చ్చటఁగలవాణితచ్ఛుభవచస్స్థితిఁదావినియోగితల్లిచేం।
గటనలరారుకన్నియకుఁగ్రన్ననఁదెల్పఁగనవ్వెలందివి।
స్ఫుటరముదాత్మమోదరసపూరితభూరితరాంతరంగయై|| ౧౭||

మ|| మునివర్యుల్శుభలగ్నముందెలుపసమ్మోదంబుతోనప్పుడ।
జ్జననాథోత్తముతండ్రిపాలికినభస్సంచారిజంఘాలునిన్।
ఘనలీలన్శుభరేఖయిచ్చిపనిచెన్గంధర్వనాథుండు, వే।
చనిశత్రుంజయుఁగాంచివాఁడుదెలిపెన్సమ్యక్శుభోదంతమున్|| ౧౮||

ఉ|| ఆనరనాయకుండువినిహర్షమహాంబుధిఁదేలినందనుం।
డైనమఖివ్రజాధిపుసమగ్రశుభంబునకైచనన్ప్రితి।
స్థానపురంబువెల్వడెభటద్విరదాశ్వరథాతిసాంద్రసే।
నానివహాప్తబాంధవజనద్విజమంత్రిసుహృత్సమేతుఁడై|| ౧౯||

కం|| ఈరీతివెడలిశైలమహారణ్యాధ్వములుఁగడచియల్లననాథా।
త్రీరమణుఁడుగంధర్వనగరీరంగమునందునున్ననిజసుతుఁగనియెన్|| ౨౦||

వ|| కనుంగొనిశత్రుంజయుండుదనకునమస్కరించునందనుంగవుంగలించి శిరంబు మూర్కొని సంతోషితస్వాంతుండై నిజపరివారంబునయ్యారామంబునంబటకుటీరము లందువిడియించియుండె నంత నక్కడనప్పురజైతుండంతఃపురంబును బురంబునలంకరించుటకు ఖచరకంచుకీజనంబులనియోగించి కుబేరాదిబంధువులరావించుటకుఁబ్రధానులఁ బంచెనంత|| ౨౧||

సీ॥ ఆపరంజినీటనూత్నపుఁజాయఁదీర్చిరికోటకొమ్మలహర్మ్యకూటములను।
కనకనిర్మితపతాకలునిల్పిరున్నతప్రాసాదగోపురోపరితటులను।
గలయఁబన్నీటిచేఁగలయంపిఁజల్లిరిరాజమార్గాంగణరంగములను।
కస్తూరికాగరుకర్దమద్రవములనలికిరికేళికానిలయములను।
తే॥ గీ॥ నెల్లెడలముత్తియఁపుమ్రుగ్గులుల్లసిల్లఁ। గదళికాక్రముకస్తంభకలితనలద।
కాయమానహరిన్మణీఖచితతోరణములుపన్నిరిద్వారభాగములగముల॥ ౯౨॥

లయగ్రాహి॥ లీలగృహలక్ష్మిగలమాలికలనెన్నఁదగుపాలికలఁగ్రాలుమణిడోలికలఠీవిన్।
వాలికలమొత్తములకేలికలనమ్మెఱయుబాలికలదృగ్జలజపాలికలతేవన్।
మేలగుకపోతకులపాలికలవ్రాలినమరాళికలఁబొల్చుసునశాలికలవన్నెన్।
కేళికలనాంచితమదాళికచలాదుపచనాళికలనాదములప్రోలికళమించెన్॥

వ॥ ఆసమయంబున వివిధవిచిత్రవిమానవితానంబులతో నిందీవరాక్షు ప్రియంవద చిత్రసేన జీమూతవాహనాది గంధర్వులును నలకూబర వరాహకర్ణ గజకర్ణ సుకేతు మణిభద్ర ప్రభృతియక్షులును రైవతప్రముఖగుహ్యకులునుమందారముఖ్యవిద్యాధరులును నేగుదేర వారలందోడ్కొని యప్పురజైత్రుండు శత్రుంజయమహారాజన్యుకడకరిగి సవినయప్రియసంభాషణాలింగనాదులనతనినాదరించి తత్పరిజనంబునుఁ దగినవిడిమట్లులవిడియించి మగిడి యాస్థానంబునకేతెంచి పెండ్లికొడుకున్నావించుటకుఁబంచినం దివ్యాంగనలుమంగళగీతంబులతోశోభనాక్షతంబులున్నపాలుఫాలతలంబుననునిచిరంత॥ ౯౩॥

ఉ॥ సంపఁగినూనెనంటిపెలుచన్నసపూనఁగనల్లువెట్టిమే।
ల్పైంపులనత్తుసొంపుదులకింపఁబునుంగుజనుంగవంగుబా।
ళింపమెఱుంగుముంగురులు లేఁజెమటన్నదనైనటింపనై।
లింపవధూటియొక్కతెసలీలగతిజ్జగతీశుమౌళికిన్॥ ౯౪।

కం॥ అలకములువిప్పిగంధామలకంబిడిచెలులుసంకుమదపుమెఱుఁగుతోఁ।
దలిగొజ్జఁగిపన్నీటజ్జలకములాడించిరెలమిజనవరతనయున్॥ ౯౫

సీ॥ వలిపెమణుంగుచేఁజెలియొత్తుదడియొత్తఘనదుకూలములొర్తుగట్టనొసఁగె।
కస్తూరితిలకమొక్కతెదిద్దనొకతెసాంకవపటీరాగరుకలపములఁదె।
మౌళిపైనొక్కతెమకుటంబుసంధింపనొకతెముత్తియఁపుబాసికముఁగూర్చె
నొకతెకేయూరహారకలాపములుపూన్పనొక్కతెకట్టాణియొంటులిచ్చె॥

తే॥ గీ॥ నలినయొక్క తెకల్పమాల్యంబువైవ। నొకతెకంకణరత్నముద్రికలు దొడిగె।
నఖిలభూషణభూషితుండగుచు భావ। సుందరంజిల్లెం బూర్ణచంద్రుండువోలె॥ ౯౭॥

మ॥ గంధర్వేంద్రనియుక్తులై కదిసెలగ్నంబంచు మంత్రుల్దొరల్।
గంధేభాశ్వశతాంగభూరిభటరంగజ్జైత్రవాదిత్రధా।
రంధర్యాన్వితులై చువచ్చి యమరేంద్రప్రేషితాభ్రద్విప।
స్కంధారూఢునిం జేసి యుత్సవముతో క్ష్మామండలాఖండలున్॥ ౯౮॥

ము॥ త్వరతో నత్తఱిం బౌరవారవనితావారంబ పౌరప్రపా।
క్షరసంబుప్పతిలన్నృపాంగణమణీసౌధంబులన్నిల్చి భా॥
స్వరలీలన్ జతురంగసేనగొలువన్ వాదన్ని పైవ్రజబం।
ధురఘంటాపథసీమ భూమివరసూనున్ గాన్చె నంచద్గతిన్॥ ౯౯॥

చం॥ బలువలపూరం జెందిరిక పావడపైసరిగంచుచీరకెం।
దళుకులు దేరం బెన్నెరులతావికిం దేటులు చేరం గొల్వులు।
గ్గళుకులు మీఱం దారకడకంటికిం దారదృగంశుపాళిక।
ల్వలజిగితీరు గేర నొకవారవిలాసిని చూచె నవ్విభున్॥ ౧౦౦॥

చం॥ పగడపుమోవితో జిలుంగుపయ్యెదతోం దమిం గొల్వుబొల్పుతో।
నిగనిగమించు శబ్దములనిగ్గులతోం దగుగుబ్బదోయితో।
సొగసగువేణితో బెళుకుచూపులతో లలితేతనవ్వుతో।
జిగిమొగమ్మువాల్గొలుక చేడియ చూచె ధరాపురందరున్॥ ౧౦౧॥

చం॥ సురుచిరగల్లభాగములశోభలు గమ్మలనుల్లసిల్లందా।
మరనిరసించు నెమ్మొగము మందరుచుల్వెదచల్లం గంచెల।
స్ఫురితరమై బిగిన్వడలు గుబ్బజగాజిగిగుబ్బటిల్లవే।
మరునిలు చెమ్మగిల్ల నొకమానిని గాంచె ధరావరోత్తమున్॥ ౧౦౨॥

ఉ॥ బాలిక యొర్తు వేగంజని, బంగరుమేడను నిల్చి వేడ్క భూ।
పాలతనూజుం జూచు నెడం బయ్యెదయూర్పులగాలి మూలినన్।
గేలనమర్చ్చి చోదమి నొగిన్విడి నీవి యుజారభర్మపాం।
చాలిక చాటుం జేరెగ రసంగ్రథితాంశుకమైత్రపాగతిన్॥ ౧౦౩॥

సీ॥ హీరభూషణధౌతయై రాచిలుకం గేలం గొనిజూచె నజూరాణియనంగనొకతె।
కనెమోహవివశయై కదలక మేడయంచున నిల్చె మణిపుత్రియనంగ నొకతె।
హరినీలమంచకోపరి నుండి వీక్షించె ఘనము పై మించుమించనంగనొకతె।
పగడంపుగొణికదాపుగ హల్లిచూచెను ఘటితకాంచనవల్లికయన నొకతె॥

గీ॥ వ్యత్యయధృతాభరణలీలయగుచుసంభ్ర। మాంచితరయానుగతివచ్చికాంచెనొకతె।
భువనమోహనమంగళస్ఫురితరూప। వైభవోదారునమ్మహీవరకుమారు॥ ౧౦౪॥

వ॥ ఇత్తెఱంగున ముదాయత్తంబులగుచిత్తంబులనలరు నత్తామరసనయనల తరళా విరళధవళధవళేతరదృక్ప్రసారంబులకనుసారంబులై కైరవేందీవరతోరణంబులుద్దామ చామరసమీరవారంబులంజలింప నిలింప కింపురుష చంపకగంధుల చికురబంధగంధంబులకు వెఱచి గంధసింధురకుంభంబులఁ ద్రాలు బంభరంబులరొదలంబొదవు నారట్టజఘనాట్టాణఘోటకగళాటకహాటకకటకకింకిణీగణనటీకంకణమణిమంజుమంజీర శింజితంబుల దిదృక్షుజనవచనకోలాహలంబులనుఁగ్రిందుపరచి క్రందుకొను సురదుందుభి డమామికా కాహళ మృదంగ పుంఖానుపుంఖశంఖవేణువీణాదివాదన నినాదంబులుఱోదసినిండ నిండారవిరిసినపుండరీకమండలంబు గండడంచు పాండురపుండరీకంబులమెండుమీఱిన ముత్తెంపుజల్లులజిగివెల్లువలనల్లుకొను వెల్లపట్టుసిడంబులనడుమఁబగడంబుడంబువిడంబించు దట్టంపుకెంపుటాలవట్టంబుల కట్టెనిగ్గులకునిట్టలంబుగఁజొట్టంబులై నట్టువచెలుల యంగదట్టంబులమీఁదిపుట్టంబులంగప్పి యుప్పరంబెగయుసౌరకేయూరమకుటఘట్టన రత్నరజంబులుమెఱయ వఱదలుగఁదొరఁగు డిండిమవాదనోత్పాదితవేదండగండమదజలంబులఁబంకిలంబగునేలంగాలూనకసమ్మర్దంబునంద్రోపాడఁద్రొక్కికొనుచుపౌరుల విలాసంబుగనప్పట్టఁ బట్టపగలుగాఁజంద్రజ్యోతులుఁవెలుంగ నభంగశృంగారరసతరంగంబులతెఱంగునఁగురంగధరమరీచిసధ్రీచీనరుచిరంబై చీనిచీనాంబరకిరీటాంగదహారహీరచాకచక్యంబుచెన్నొందమందగమనంబునందగుచతుర్దంతదంతావళంబుపైనింద్రుండునుంబోలె నృపనందనుండురాజభవనాంగణంబుచేరవచ్చెనంతనక్కడ। ౧౦౫॥

కం॥ సుందరులప్పుడుబంగరు। బిందెలపాటీరసలిలపృథుధారలన।
య్యిందుముఖిజలకమార్చిర। హిందడియొత్తిరనితాంతమృదుచేలములన్॥ ౧౦౬॥

చం॥ కలితదుకూలమింపలరఁగట్టిలలిందిలకంబుదిద్దిక।
జ్జలమిడిపారిజాతసుమసంఘములున్గలపంబుఁగూర్చిస।
ల్లలితమణిస్ఫుటాఖిలకలాపకలాపములన్ఘటించికాం।
తలపుడు దెచ్చిరవ్వికచతామరసాక్షివివాహవేదికిన్॥ ౧౦౭॥

కం॥ ఇటభవనద్వారముమం। దటకున్వచ్చునృపతనయునకునెదురుగనం।
తటవసుమంతుఁడుసనిచెం। గటఁగరి డిగ్గిమ్రొక్కునతనిఁగనిదీవించెన్॥ ౧౦౮॥

వ॥ దేవర్షిభూదేవమంగళాశీర్వాదనాదంబులును బృందారకవందిమాగధులకైవారంబులును వేల్పుగాణియల లక్ష్మీనారాయణకళ్యాణంపుఁబాటలసన్నంపుటెలుంగులును భూనభోంతరంబునిండ నభ్యంతరనిశాంతంబునకు సామంతహితమంత్రిసహితంబుగాఁ దోడ్కొనియేగుతతినృపనందనుండందంద పుణ్యాంగనాజనమణిభాజననీరాజనోపచారం

బులాదరింపుచుఁ గక్ష్యాంతరద్వారపార్శ్వనిక్షిప్తమంగళకలశముకురాదిభద్రపదార్థంబుల
నీక్షించుచును వయభానుండను గంధర్వప్రధానుం డొసంగు నీఁగిగ్రామనిపువ్వు లక్షైదండఁ గొ
నుచు నల్లనల్లన నడచి గారుత్మతతోరణవిరాజితవిద్రుమస్తంభసంభారబింబితరంభాదిదివి
జరంభోరుకలకలకరంభితకళ్యాణక్రియారంభంబును సైరంధ్రీకరధృతకస్తూరికాది నిస్తుల
పరిమళవస్తుఘుమఘుమాయమాన కనకపాత్రంబును బురోహితబ్రాహ్మణబంధుపురంధ్రీ
బృందనీరంధ్రంబును నగు వైవాహికమందిరంబునడుమ నడరు మరకతమణివేదికోపరికు
రువిందచరణాంచిత కాంచనపీఠంబున నధివసించె నప్పుడు॥ ౧౦౯॥

కం॥ ఆగమవిధిసహితముగా। నాగంధర్వపతియొసఁగె నవనీపతికిన్।
ద్యోగోదధిమధుగుడసుప।మాగుంభితమై చెలంగుమధుపర్కంబున్॥ ౧౧౦॥

కం॥ కలుములచెలికెనయగుము।ద్దులకూఁతుందా నుదనముతొయ్యాలియుధరా।
తలనాథతనయుహరిగతిఁ।బోలుపునవర్చించి ధారవోసిరియొలమిన్॥ ౧౧౧॥

వ॥ ఇవ్విధంబున వైవాహికమంగళం బాచరించి గంధర్వవల్లభదత్తంబగు నుపా
యనంబులతోఁ గన్యారత్నంబును దోడ్కొని నిజపరివారంబుతో మఖవ్రజాధినాథుండుని
జపురంబుఁ బ్రవేశించి యభ్యంతరమందిరంబుఁ జేరిన నచ్చటిసుందరీబృందంబమందానం
దంబున॥ ౧౧౨।

ఉ॥ అంతఁ గళావతీసతి నిహాళిని కేళిగృహంబు చెంత న।
భ్యంతరమందిరంబున సుఖావహశోభనకార్యపద్ధతి।
న్సంతసమొప్పఁ దల్పునటుఁ జయ్యన మాయమఖవ్రజుండుదా।
[illegible]బుఁ జెంది వసనింతిని గాఁగిటఁ జేర్చెఁ బేర్మితోన్॥ ౧౧౩॥

ఉ॥ తోడనె యమ్మఖవ్రజుఁడు తొయ్యలి నొయ్యన శయ్యపైఁ దగ।
న్గూడఁగఁ జేర్చి బల్మి నుపగూహన మొప్పఁగఁ జేసి చెక్కుల।
న్బేడిమి మీఱ ముద్దులిడి పాల్పరదచ్ఛదమానిమానిని।
న్గూడి సుఖాప్తి నాత్మరతిఁ గొల్లఁగఁ దేలె విలాసవైఖరిన్॥ ౧౧౪॥

ఉ॥ ఒండొరుకోర్కెలిమ్ముగ మహోత్కటమై విలసిల్ల రాగము।
ల్మెండగు చుండ బల్మి మెయి మేకొని బంధగతుల్ప్రగాఢమై।
యొండొరు మీఱి భూరిరతు లొప్పఁగ సల్పిరి ముక్తకామిని।
న్దండిగఁ గూడు యోగిగతి ధన్యత నాత్మసుఖంబుఁ దేలుచున్॥ ౧౧౫॥

వ॥ ఇట్లమ్మఖవ్రజనాథుండు నిరంతరసుఖానురాగంబుల భోగంబులు గాంచుచు
నక్కళావతీసతీతిలకంబుతో సుఖంబుండె॥ ౧౧౬॥

కం॥ అనిమార్కండేయమహా।మునిక్రోష్టికిఁ జెప్పినట్లు ముదమునఁ బక్షుల్।
ల్వినిపించిన నపుడా జై।మిని సంతసమంది పేర్మి మెయి సుఖముండెన్॥ ౧౧౭।

శా॥ ఆశాపాశవినాశభాసురదయాహాసస్ఫురద్భాకన।
ద్వేశాయీశదిగీశవంద్యవరనిర్వేశామహేశాసువీ।
కాశాసీనమునీశమానసలసత్కైవల్యరూపైకచి
త్కోశాశుభ్రశరీరపన్నగధరాకూటస్థసర్వేశ్వరా॥ ౧౧౮

కం॥ శ్రీపతివాక్పతినుతపర।మాపోజ్యోతిస్స్వరూపయపవర్గమయా।
పాపౌఘనాశశంకర।కాపథజనదూరధీరగౌరీరమణా॥ ౧౧౯॥

కవిరాజవిరాజితం॥ వినమితమానివరావనపావనవిశ్వకృతప్రవిచక్షణధీ॥
మనసిజసంహరమర్దితగహ్వరమంగళకారణమానసధీ।
ఘృణిశశిసూర్యవిలోకనశ్రీకరగృధ్నసుపూరణసర్వసుధీ।
జనవరవందితశాశ్వతభాస్వరసన్మయచిన్మయబోధనిధీ॥ ౧౨౦॥

మాలిని॥ కవిజనపరిపోషా-కావ్యవిద్వజ్జిగీషా।దివిజమధనరోషా-దివ్యభవ్యప్రభూషా।
సువినయపరిభాషా-శోభితానందవేషా।ప్రవిమలహతదోషా-భక్తచిత్తప్రజోషా॥

గద్య.

ఇదిశ్రీమదిమ్మానేన్యన్వయపయఃపారావారరాకాసుధాకరానవరతదేవబ్రాహ్మ
ణపూజావిధేయదిగంతరాక్రాంతయశఃపరిపూరితశ్రీబాపనార్యపౌత్రవీరే
శలింగనాయకపుత్రశ్రీమద్గౌరీరమణచరణారవిందామందమకరంద
పానతుందిలేందిందిరాయమాణశ్రీదక్షిణామూర్తిరామయోగి
గురుప్రసాదసమాసాదితసంస్కృతాంధ్రభాషాచతు
రకవితావితానానూనవైభవబుధజనవిరాజ
మానశరభలింగాభిధానప్రణీతంబైన
యలంకారచంద్రోదయంబను
మహాప్రబంధంబునందు
సర్వంబును
చతుర్థాశ్వాసము.
శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

